

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

Godina XIII Broj 122 Lipanj 2015. ISSN 1800-5179

25. lipanj Dan državnosti Republike Hrvatske

Sadržaj:

Poštovani čitatelji!

Pred vama je novi broj Glasnika koji na našu veliku radost obiluje aktualnim temama!

U lipnju je bilo puno značajnih i zanimljivih događaja, istaknut ću najvažnije.

Hrvatsko građansko društvo proslavilo je radno, ali i svečano, 14 godina uspješnog rada.

Predsjednica Republike Hrvatske, Kolinda Grabar Kitarović, i predsjednik Hrvatskoga sabora, Josip Leko, u odvojenim posjetima boravili su u Boki kotorskoj, gdje su se u Donjoj Lastvi susreli i razgovarali s predstavnicima malobrojne, ali vrlo aktivne zajednice Hrvata u Crnoj Gori.

Dan državnosti Republike Hrvatske obilježen je prijemom na Pantovčaku i velikim koncertom Zagrebačke filharmonije na Bundeku.

Papa je u lipnju posjetio Sarajevo s porukama mira, dijaloga i ohrabrenja za suživot u Bosni i Hercegovini.

Mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ gostovao je u Križišću, Novome Vinodolskom i Rijeci, a naša Tea Grgurović sudjelovala je na Reviji tradicijske odjeće i izboru za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan RH.

Gimnazija Kotor, njezini učenici, profesori i gosti proslavili su u subotu 6. lipnja 150. godišnjicu postojanja. Uz Dubrovnik i Zadar, Kotor ima jednu od najstarijih gimnazija na prostoru nekadašnje zajedničke države.

S obzirom na aktualne događaje vezane uz kotorsku gradsku pijacu i najave da će doći do njezina dislociranja, u ovome broju donosimo dio članka koji smo objavili u Glasniku u rujnu 2007. godine.

Uz navedene teme te redovite serijale, u ovome broju Glasnika možete pročitati kako je organizirana hrvatska nastava u zemljama regije te upoznati Tanju i Zdenka Domančića iz malo drukčijeg kuta.

Do sljedećeg boja, srdačno vas pozdravljam!

Vaša urednica
Tijana Petrović

3	Dan HGD CG
12	Dan državnosti Republike Hrvatske
15	Predsjednica Republike Hrvatske u Crnoj Gori
22	Potpura Crnoj Gori i Hrvatima
24	Nezaboravni dan za Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu
28	Smotra mladosti, ljepote i kulturne baštine
33	Uspješna turneja
38	Klasko pjevanje u Boki sve popularnije
46	Srebro hrvatskoj nastavi u CG
49	Svečana dodjela učeničkih knjižica
51	Hrvatska nastava u inozemstvu – izazov njegovanja jezika i kulture
58	Jubilej Kotorske gimnazije
60	Izložbe Kemala Ramujkića i Veselina Banjevića u Galeriji solidarnosti
63	Tanja i Zdenko Domančić – desetljeća posvećena ljudima od kojih je medicina “digla ruke”
66	Kronika Društva
73	Aktualnosti
80	Novosti iz HNV-a
82	Kotorani ne daju Markat
86	Vijek vaterpola u Kotoru
89	Franz Thiar de Laforest: Povijesne činjenice o Boki
93	Povijest brodskih kružnih putovanja u Boki kotorskoj: Monte Rosa
96	Kapetan Bartulović u “Velikom ratu”
102	Hrvatski vladari

Naslovnica: Zgrada Sabora R. Hrvatske i učesnice revije tradicijske odjeće iz 21 države.

“Hrvatski glasnik”, Kotor, je upisan u evidenciju javnih glasila kod Republičkog sekretarijata za informisanje RCG pod rednim brojem 04/01-1828 od 31.12.2002. godine. Časopisu je dodijeljen međunarodni standardni broj za serijske publikacije ISSN 1800-5179, koji je otisnut u gornjem desnom uglu korica. Časopis izlazi mjesečno.

Adresa: **Zimski bazen “Nikša Bućin”, Škaljari, 85330 Kotor**
Telefon: +382 (0)32 304 232 · Faks: +382 (0)32 304 233
E-mail: hgd-kotor@t-com.me · WEB: www.hrvaticg.com
Žiro-računi: **520-361700-17** · **510-4741-76**
Osnivač i nakladnik: **Hrvatsko građansko društvo Crne Gore – Kotor**

Urednica: **Tijana Petrović**
Uređivački odbor: **Marija Mihaliček, Tripo Schubert, Vivijan Vuksanović, Danijela Vulović, Joško Katelan** · Lektorica: **Sandra Čudina** · Fotografije: **Foto Parteli, Radoje Milić, Milan Dobrilović, Dario Musić, Radio Dux, arhiva HGD CG, Boka News, Zdenka Janković**
Grafička priprema i tisak: **Biro Konto, Igalo**
Naklada: 600 primjeraka

*U KOTORU JE 23. LIPNJA PROSLAVLJENO
14 GODINA USPJEŠNOG RADA HGD CG*

DAN HGD CG

Promoteri Bokškog ljetopisa

Priredio:
Tripo Schubert

Ove godine Dan Društva obilježen je 'radno', a opet svečano. Bogatim programom u koncertnoj dvorani muzičke škole „Vida Matijan“, crkvi sv. Duha, 23. lipnja 2015. godine Hrvatsko građansko društvo Crne Gore svečano je obilježilo 14 godina svog rada i postojanja.

Program je započeo nastupom zbora Osnovne škole „Na-

rodni heroj Savo Ilić“ iz Dobrote sa simboličnom pjesmom „Svi smo mi isti“, čija poruka je i idejna vodilja rada HGD CG.

Nakon uspješne interpretacije zbora pod ravnanjem dirigentice Vesne Ivanović i korepetitorice Dušice Četković, predstavljena je periodika „Bokeljski ljetopis“. Voditeljica programa bila je Dijana Milošević, dopredsjednica HGD CG.

U povodu izlaska trećeg toma periodike „Bokeljski ljetopis“ prisutnima se obratio iznimno

zaslužni i poštovani član Društva, urednik publikacije gosp. Tripo Schubert. Kratki osvrt na sadržaj „Ljetopisa“ dala je i gđa Vesna Vičević, magistrica historijskih znanosti i dugogodišnja suradnica koja je ujedno i autorica jednog teksta iz područja povijesti. Nakon ovih izlaganja uslijedila je zanimljiva priča dugogodišnjeg suradnika HGD CG, bivšeg ministra inozemnih poslova Crne Gore koji je također bio i prvi veleposlanik Crne Gore u Republi-

ci Hrvatskoj, Branka Lukovca. Branko Lukovac u svom izlaganju osvrnuo se na povijesnu tematiku o odnosima dviju država, Crne Gore i Republike Hrvatske, a o čemu se jednim dijelom govori i u tekstu gosp. Lukovca u ovom broju „Ljetopisa“.

Nakon predstavljanja periodike uslijedio je premijerni prikaz dokumentarnoga filma o blaženoj Ozani Kotori, autora Boža Vodopija, poznatog i priznatog novinara, bivšega generalnog konzula R. Hrvatske u Kotoru. U sklopu filma prikazana je i himna blažene Ozane u izvedbi Zbora sv. Tripuna. Kako mnogi od članova spomenutoga zbora, na žalost, nisu više

među nama, a svojim dugogodišnjim pjevanjem dali su veliki doprinos nastavku tradicionalnoga muzičkog života našega grada, ovo prikazivanje

ujedno je bilo i znak pažnje i poštovanja prema njima.

Nakon emitiranja filma uslijedio je nastup članova amaterskog kazališta HGD CG „Petar Tomas“, koji vodi Dijana

Milošević. Marija Plamenac, Milica Popović, Irina Bulajić i Petra Bulajić izveli su recital „Uspavanka“ Maje Perfiljeve.

U programu je nastupila i učenica muzičke škole „Vida Matjan“ Darija Lazarenko, u klasi prof. Aleksandra Dobriše, koja je otpjevala Brahmsov „Sontag“, uz klavirsku pratnju Adrijane Jovanović, kao poklon Škole za Dan HGD CG.

Na kraju programa mandolinski orkestar HGD CG „Tripo Tomas“ odsvirao je neslužbenu himnu našega grada „Bokeljsku noć“.

Prvi predsjednik Društva, Tripo Schubert, urednik „Bokeljskog ljetopisa“, predstavljajući četvrti broj periodike rekao je da je misija izdanja

Zbor Osnovne škole „Savo Ilić“

objavljivanje priloga iz historije Boke kotorske koja treba otrgnuti od zaborava kulturno-umjetnička i ostala ostvarenja Hrvata Boke kotorske i drugih krajeva Crne Gore te suvremenom čitatelju predstaviti kulturno naslijeđe iz arhivske građe koju običan građanin nema priliku čitati.

„Dvadeset tema 'Bokeljskog ljetopisa', koje su grupirane u četiri područja – današnjica, značajni jubileji, historija, arhitektura, teme su kojima se nadam da će čitatelji biti zadovoljni“, rekao je Schubert.

„Naslijeđe ne treba samo sačuvati, već izučavati i ta saznanja konstantno na odgovarajući način uklapati u suvremene tokove

kao jedini i najbolji način očuvanja zatečene baštine. Upravo je 'Bokeški ljetopis' značajni kamenčić u mozaiku bogate

predstavljajući „Bokeški ljetopis“ mr. Vesna Vičević.

Branko Lukovac, bivši ministar vanjskih poslova i prvi veleposlanik CG u Hrvatskoj, govorio je općenito o odnosima dviju država od rata 1991. godine do današnjih dana.

„Izražavam zadovoljstvo što sam u periodu učestvovanja i obnavljanja novih temelja u odnosima Crne Gore i Hrvatske bio savjetovan i na 'pripremama' u HGD-u tako da je moj rad u Hrvatskoj u prvom periodu di-

plomatskih odnosa u velikoj mjeri označio i tijesnu saradnju s HGD-om, na čemu iskre-

Članovi kazališne sekcije „Petar Tomas“

i raznovrsne prošlosti Kotora i Boke kotorske koji pridonosi njezinoj slici u cjelini“, rekla je

Adrijana Jovanović i Darija Lazarenko

Ilko Marović u ulozi vlastelina Aleksandra Buća i Tea Grgurović u ulozi blažene Ozane

no zahvaljujem, uvjeren da će i dalje biti izuzetno važan stub odnosa dviju susjednih i prijateljskih država“, rekao je Branko Lukovac.

Predstavljajući svoj dokumentarni film o blaženoj Ozani Kotori, novinar i bivši generalni konzul RH u Kotoru Božo Vodopija rekao je kako je želio filmom dati doprinos 450. godišnjici smrti blažene Ozane.

„Puno godina tinjala je u meni želja da napravim dokumentarac o blaženoj Ozani. Od osam blaženika i svetaca, troje je iz Boke kotorske, a

šira javnost malo zna o njima, što je dovoljan razlog za film. U svega tri dana u skromnoj produkciji, na znanstvenom skupu o blaženoj Ozani u Ko-

toru sa snimateljem Matom Kristovićem uspio sam napraviti ovaj dokumentarac u sklopu emisije HRT-a 'Pozitivno'. U svojoj arhivi pronašao sam

snimak himne blažene Ozane od prije petnaest godina, koja je pjevana u crkvi svete Marije.

Himnu nisam koristio u filmu, ali se nadam da nas gledaju svi zajedno odozgo s blaženom Ozanom, oni koji više nisu s nama, a pjevali su u Zboru“, rekao je autor filma Vodopija.

Božo Vodopija, autor filma

Mandolinski orkestar "Tripo Tomas"

Riječ urednika

Pred vama je treći svezak „Bokeškoga ljetopisa“. Kada je 2005. godine iz tiska izašao prvi svezak, rečeno je kako je „Bokeški ljetopis“ godišnjak poput sličnih publikacija koje su se tiskale ili se još tiskaju, kao što je to Godišnjak Pomorskoga muzeja Crne Gore i dr.

Međutim, ponajviše zbog financijskih razloga „Ljetopis“ gubi svoj naziv „Godišnjak“ te je redakcija odlučila nazvati ga periodikom.

Ono čime se osigurava kontinuitet Godišnjaka jest njegova koncepcija. Naime, misija „Bokeškoga ljetopisa“ je da objavljivanjem odabranih priloga iz povijesti Boke kotorske otrgne od zaborava značajne ličnosti i događaje iz bliže i dalje povijesti te da suvremenom čitatelju predstavi povijesna, kulturno-umjetnička i ostala ostvarenja Hrvata Boke kotorske i drugih krajeva današnje Crne Gore, da čitalačkoj javnosti prezentira bogato kulturno naslijeđe i da im se ovakvom periodikom serviraju mnogi prilozi

iz arhivske građe koje, realno govoreći, običan građanin nema prilike čitati. S druge strane, vrijeme je učinilo svoje pa nove generacije vrlo malo znaju o životu naših predaka, o kapitalnim djelima naših poznatih književnika, povjesničara, pjesnika, publicista, muzičara i drugih, a ova im publikacija omogućava doći do tih saznanja.

Uz raznovrsne teme iz prošlosti Crne Gore i Boke kotorske, koje su dane u ovome broju, posebno smo željeli dati svoj doprinos značajnim godišnjicama koje su obilježile posljednjih nekoliko godina. Nismo zaobišli ni sadašnji trenutak Crne Gore i događaje povezane s našom malom hrvatskom zajednicom.

Za razliku od prvih dvaju svezaka, u ovome broju „Bokeškoga ljetopisa“ izostao je recenzent zbog jednostavnoga razloga – građa je vrlo raznolika i autori su poznate javne ličnosti koje nije trebalo predstavljati i objašnjavati njihove zamisli.

U ovome broju „Bokeškoga ljetopisa“ prezentirano je 20 tema koje su grupirane u četiri područja i to:

- DANAŠNJICA
- ZNAČAJNI JUBILEJI
- POVIJEST
- ARHITEKTURA.

Uvjereni smo da će čitatelji biti zadovoljni izborom tema i da će oprostiti na ovolikome čekanju novoga broja „Bokeškoga ljetopisa“.

Koristim priliku zahvaliti na suradnji i doprinosu članovima redakcije, kao i svim autorima priloga. Posebnu zahvalnost dugujem Dariju Musiću na nemjerljivome doprinosu u realizaciji ovog izdanja.

Ovo je i prilika da zahvalim i onima koji su financijski potpomogli izlaženje „Bokeškoga ljetopisa“, a to su:

- Općina Kotor
- Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i
- Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

**Mr. Vesna Vičević
posebno je istaknula:**

„Bogata i raskošna prošlost Kotora obvezuje jer samo živjeti u njemu privilegij je: duhovne i materijalne vrijednosti grada oplemenjuju njegove stanovnike pa na umjetničke vrijednosti, proizvode ljudskog umijeća, odgovaraju dužnom pažnjom proučavanja, opisivanja, čuvanja. Ta njegova ljepota kao da je bila vodilja mnogim državama i mnogim značajnim ličnostima koje su je željele za sebe, a tadašnji njezini stanovnici moćnicima su se nekad odupirali, nekad strpljivo i mudro podnosili njihovu prevlast u interesu upravo očuvanja te ljepote. Tako je ta prošlost nekad bila manje lijepa, nekad više lijepa, ali uvijek bogata događajima, bogata djelima kako starosjedilaca tako i novopridošlih bilo kao osvajača bilo kao pojedinačnih prispjelih zaljubljenika u ono zatečeno. Stoljećima je ambijent pozitivno utjecao na ljude, ljudi su se uklapali u njega, i u tom skladnom odnosu nastajao je, razvijao se i opstajao naš Kotor, a u protoku tih brojnih stoljeća brojnih naroda i njihovih civilizacijskih dostignuća najraznovrsnija djela iz svih područja ljudskog stvaralaštva ugrađena su

u temelje onog što danas nazivamo kulturnom baštinom. I svi suvremeni stvaratelji u svim oblicima ljudskog stvaralaštva moraju biti svjesni da se to naslijeđe ne samo mora sačuvati, već konstantno *izučavati i ta saznanja* na odgovarajući način uklopiti u suvremene tokove, kao jedini i zapravo najbolji način upravo očuvanja zatečenog.

I upravo je časopis „Bokeški ljetopis“ značajni kamenčić u mozaiku bogate i raznovrsne prošlosti Kotora i Boke kotorske koji pridonosi njezinoj slici u cjelini.

Ovaj broj „Ljetopisa“ najbolje potvrđuje prethodno rečeno. Raznovrstan je po historijskim razdobljima koje obrađuje, raznovrstan po temama, bogat vrsnim autorima, stručnjacima za svoja područja. Suvremeni trenutak također je zastupljen: tu su radovi Branka Lukovca, Darija Musića, Milenka Pasinovića; historijske teme obrađuju autori: Vesna Vičević, Ljovorka Čoralić, Tado Oršolić, Anita Mažibradić, Zoran Ladić - Goran Budeč i Milorad Pavić; o pjesništvu i pjesnicima govore autori: Željko Brguljan, Vanda Babić; o slikarstvu Ivana Prijatelj-Pavičić; o historiji duhovne kulture Marija

Mihaliček, historiji umjetnosti Zorica Čubrović, arheologiji Jovan Martinović. Dva posebna rada, Tripa Schuberta i Antona Sbutege, govore o dva naša velikana koji su svojim djelima i svojim djelovanjem i renomeom obogatili ne samo kulturu, duhovnost i historiografiju Kotora, Crne Gore, prostore bivše Jugoslavije, pa i mnogo šire, nego su snagom svojeg intelekta, umijeća, kreativnosti, upornosti i predanosti pridonijeli sveobuhvatnom upoznavanju te stoljetne tvorevine - materijalne i duhovne baštine Kotora i tim svojim radom i doprinosom postali zapravo njihov integralni dio.

Naravno, riječ je o don Branku Sbutegi i Milošu Miloševiću.

Iskreno vam preporučujem čitav sadržaj ovog broja časopisa „Bokeškoga ljetopisa“. Preporučujem vam također da se on nađe i trajno čuva u vašoj kućnoj biblioteci i da što dulje bude u vašim rukama za strpljivo i pažljivo čitanje. To svi tekstovi u njemu zaslužuju. I u tehničkom smislu časopis je za svaku pohvalu, nastavio je slijediti svoj prepoznatljivi izgled, bogat je odgovarajućim ilustracijama, lijepo je tiskarski složen, praktičan za čitanje.

A HGD-u čestitam na snazi i upornosti koja je rezultirala izlaskom ovoga četvrtog broja, s najljepšim željama

da u tome ustraju i dalje, za dobrobit kako sadašnjih tako i budućih korisnika jer ovakav časopis iznimno je

značajan ne samo za historiju Kotora i Boke kotorske, već i za čitavu historiografiju Crne Gore.

Branko Lukovac je, između ostalog, rekao:

Crna Gora i Hrvatska, danas samostalne, suverene susjedne države, Hrvatska već dio EU-a i NATO-a, Crna Gora na putu prema tim integracijama - stoljećima su dijelile sudbinu prostora na kojem se nalaze nastojeći da očuvaju, obnove, učvrste svoj položaj, samostalnost, kulturu i sva druga obilježja, da se zaštite od najeзде osvajača, osiguraju napredak i perspektivu narodima i građanima. U okvirima ranije zajedničke države, dvije susjedne, primorske republike, uz mnogostrane bliskosti i prožimanja, imale su slične politike i suradnju na mnogim područjima, među ostalim i u području razvoja turizma, pomorske privrede, prometa, nekih područja poljoprivrede, na području obrazovanja, zdravstva i znanstveno-istraživačkih projekata.

Nakon raspada zajedničke države odnosi Crne Gore i Hrvatske prolazili su kroz velika iskušenja. U prvoj polovini 90-ih godina prošlog stoljeća, kada je Crna Gora bila dio velikodravnog projekta ta-

dašnje politike Srbije, sa svim dalekosežnim negativnim posljedicama za Crnu Goru, ali i za druge, odnosi dviju zemalja bili su vrlo loši. U tom razdoblju Crna Gora bila je dio politike mržnje, agresije na Hrvatsku, ratovanja i zločina, što je neizbježno ostavilo dubok, ružan, neizbrisiv trag i nepovoljno naslijeđe u svijesti ljudi te u odnosima institucija i organizacija. Nakon otklona rukovodstva Crne Gore od te politike i okretanja susjedima, Europi i suradnji s međunarodnom zajednicom, od kraja 1997. godine popravljaju se i njezini odnosi s Hrvatskom. Uslijedili su izrazi žaljenja i isprike predstavnika Crne Gore najvišim tijelima vlasti u Hrvatskoj te hrvatskoj javnosti kao gesta dobre volje za simboličnu kompenzaciju učinjene štete te sa željom da se zajednički pristupi gradnji novih odnosa utemeljenih na dobrom susjedstvu, ravnopravnosti i zajedničkim interesima...

Kada je riječ o područjima buduće saradnje, primarno će biti da Crna Gora i nadalje može računati na korištenje iskustava Hrvatske u pridruživanju Europskoj uniji te da se na-

čini višegodišnji program potpore. Kao članica EU-a, Hrvatska će biti dragocjeni partner u korištenju fondova za prekogranične projekte kojih bi s Hrvatskom moglo biti gotovo u svim područjima - od cestovnog, pomorskog i zrakoplovnog prometa, energetike, što uključuje i gradnju plinovoda preko Crne Gore, telekomunikacija; zatim u području zaštite okoliše - mora i kopna; razvoja poljoprivrede, uključujući marikulturu, maslinarstvo, vinogradarstvo; prehrambene i neke druge grane industrije; turizam, posebno održivi turizam, te produbljivanje suradnje zajedničkim paket-aranžmanima i povezivanje pojedinih područja; zaštita, rehabilitacija i valorizacija kulturne baštine i stvaralaštva područja gdje su se tijekom historije prožimale kulture; znanstvena i obrazovna suradnja; zdravstvo i dr. U planiranju i provođenju različitih programa suradnje posebno važno mjesto trebaju imati nacionalne zajednice koje djeluju u objema državama, kao i povezivanje regija, gradova i općina.

Tripo Schubert

HG: Vi ste jedan od osnivača Društva i prvi predsjednik. Kako je počelo i što biste istaknuli kao najznačajnije u radu HGD CG?

Tripo Schubert: Prije Drugog svjetskog rata u Boki kotorskoj je egzistiralo više hrvatskih udruga, tamburaških orkestara i dva Hrvatska doma. Za vrijeme okupacije Boke kotorske sva su Društva ugašena.

Nakon 60 godina jedna grupa istomišljenika iz Kotora i Tivta, krajem devedesetih godina prošloga stoljeća kada se aktualna vlast u Crnoj Gori okreće zapadu i susjednoj Hrvatskoj, osnovala je Hrvatsko građansko društvo Crne Gore u Kotoru.

Tada nismo mogli ni pretpostaviti kako će se razvijati to Društvo, a kamoli kakve će rezultate ostvariti za relativno kratko vrijeme.

Društvo je brzo steklo veliki broj simpatizera i onih koji su

se izravno uključili u aktivnosti Društva. Broj članova ubrzo je narastao na 1.400. S podružnicama u Podgorici, Baru, Tivtu, Herceg Novom i Kotoru, organizacijski su pokrivena sva područja s većim brojem Hrvata.

Uspostavljeni su izravni kontakti s velikim brojem gradova i županija u Republici Hrvatskoj, kao i s institucijama i kulturnim društvima. Realizirajući veliki broj vrlo značajnih projekata kojima smo prezentirali bogato kulturno naslijeđe Boke kotorske, kao i onih kojima smo radili na očuvanju identiteta Hrvata u Crnoj Gori, postali smo nezaobilazna adresa na koju se svakog dana mnogi obraćaju za suradnju i pomoć.

Osnovana je škola na hrvatskome jeziku, knjižnica, Klub mladih u sklopu kojega radi mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ i kazališna sekcija „Petar Tomas“, razvili smo bogatu izdavačku djelatnost, tiskamo časopis „Hrvatski

Tripo Schubert

glasnik“ i periodiku „Bokeški ljetopis“. Obnovili smo tradicionalnu Tripundansku večer i dr.

Društvu je dodijeljena općinska „Nagrada 21. novembar“, a predsjednici obje države odlikovali su Društvo i njegove čelnike.

Ivan Ilić

Ivan Ilić

HG: Jedini ste predsjednik koji je bio na čelu HGD CG u dva mandata. Zanimljivo bi bilo od Vas čuti koji su Vam trenuci bili najteži, a koji najsretniji?

Ivan Ilić: U vrijeme mog rukovođenja Društvom dogodili su se mnogobrojni lijepi i ponekad teški događaji jer je to sigurno bilo vrijeme najaktivnijeg i najplodonosnijeg rada HGD CG. Najteže u mom mandatu bilo je na samome početku odnosno 2005. godine kad je došlo do pokušaja izvođenja puča u Društvu koji je pokrenula

grupa splektaroša i vješto iskoristila ugledne osobe iz Kotora i Hrvatske u pokušaju da diskreditira izvorne principe i rad rukovodstva HGD-a. Nakon što sam sa suradnicima uspio sačuvati opstojnost Društva, uslijedilo je šest godina mog mandata koje karakteriziraju mnogobrojne plodne aktivnosti na afirmaciji hrvatske nacionalne manjine u CG, a koje ne bih posebno izdvajao da ne umanjim vrijednost ostalih. Sigurno je najvažnije to što je upravo takvim radom Društvo doživjelo potpunu afirmaciju, mnogobrojna priznanja i što je i danas aktivno.

Mirko Vičević

Mirko Vičević

HG: Za vrijeme Vašeg mandata dogodili su se značajni događaji i aktivnosti Društva. Koji biste događaj izdvojili kao najvažniji?

Mirko Vičević: Razdoblje od četiri godine za vrijeme kojeg sam imao čast biti predsjednik HGD-a obilježen je golemim brojem aktivnosti, rekao bih preko 300, te nekoliko iznimnih, velikih događaja za naše Društvo.

Od iznimnih događaja koji su se u ovom razdoblju dogodili izdvojio bih svakako ulazak Republike Hrvatske

u Europsku uniju, kao punopravne članice. To smatram ujedno krunom jednog procesa koji će svakako biti od značaja za napredak Crne Gore na istom putu, na kojem će imati pomoć i saveznika u Republici Hrvatskoj.

Drugi događaj koji bih izdvojio je priznanje predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića, koji je odlikovao HGD Ordenom crnogorske zastave III. reda za sve ono što je HGD napravio na promociji i očuvanju hrvatskoga identiteta u Crnoj Gori, kao i na unapređivanju i povezivanju dviju država – Crne Gore i Hrvatske.

Marijo Brguljan

HG: Prihvatili ste biti na čelu Društva u sljedeće četiri godine, a možda i dulje. Jednom prilikom ste konstatare da su Vam prethodnici visoko podignuli „letvu“. Smatrate li da se može još više i bolje ili bi uspjeh bio pratiti tu visinu?

Marijo Brguljan: Kako sam rekao tada, tako kažem i sada – „letva“ je vrlo visoko podignuta. Toliki opseg projekata i ostalih aktivnosti objektivno zahtijeva moj maksimalni angažman i zalaganje, ali isto tako i zalaganje svih članova Društva. HGD CG ima mnoge projekte koji su od iznimne važnosti za našu zajednicu, a od kojih nikako ne smijemo odustati. To su: Hrvatski

glasnik, mandolinski orkestar, kazališna sekcija i hrvatska nastava. Bit ću zadovoljan ako nakon isteka mog mandata razina aktivnosti ostane na ovoj sadašnjoj, a pomak odnosno korak dalje bio bi golem uspjeh. Očekujem i nadam se da ćemo u sljedećem četverogodišnjem razdoblju uspjeti riješiti problem prostora HGD, što je od vitalnog značaja za kvalitetan rad Društva.

Imajući u vidu sastav Upravnog odbora, članova i simpatizera HGD, smatram da ćemo nastaviti s uspješnim i prepoznatljivim radom te i nakon četiri godine letvicu zadržati najmanje na istoj razini.

Marijo Brguljan

DAN DRŽAVNOSTI PROSLAVLJEN DILJEM REPUBLIKE HRVATSKE

Dan državnosti Republike Hrvatske

Priredila:
Tijana Petrović

Hrvatska je 25. lipnja obilježila Dan državnosti, državni blagdan u znak sjećanja na Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti, koju je Hrvatski sabor donio 25. lipnja 1991. godine.

U povodu obilježavanja Dana državnosti najviši državni dužnosnici položili su vijence i zapalili svijeće pokraj grobnice Narodnih heroja, kraj Središnjeg križa u Aleji hrvatskih

branitelja Domovinskoga rata i na grobu prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana.

U Uredu predsjednice Republike Kolinde Grabar Kitarović održan je svečani prijem prigodom Dana državnosti, a zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvodio je euharistijsko slavlje za domovinu u župnoj crkvi sv. Marka.

Na zagrebačkom jezeru Bundecku Dan državnosti obilježen je velikim koncertom Zagrebačke filharmonije, pod rav-

nateljstvom maestra Alena Bjelinskog i uz nastupe Gabi Novak, Radojke Šverko, Olivera Dragojevića, Prljavog kazališta, Parnog valjka, Jacquesa Houdeka, Najboljih hrvatskih tamburaša i mnogobrojnih drugih zvijezda. Proslavi na Bundecku, uz gradonačelnika Milana Bandića, nazočila je i predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović, koju je ponijela prekrasna slavljenička atmosfera pa je i zapjevala.

Gradonačelnik Zagreba Milan Bandić zahvalio je pred-

sjednici Kolindi Grabar Kitarović što je na Bunde ku, zajedno s mnogobrojnim Zagrepčanima, proslavila Dan državnosti: "Bilo je lijepo sinoć na Bunde ku biti Zagrepčaninom i državljaninom Republike Hrvatske!

Dan državnosti obilježili smo ponosno i dostojanstveno, u sjajnome ozračju protkanom

zajedništvom i silnom energijom više od 20.000 građana, u prekrasnome parku Bunde ku.

Veličanstvena atmosfera na prepunome Bunde ku, posebno na velikome koncertu, zaslug je prije svega svih vas, drage Zagrepčanke i dragi Zagrepčani. Zahvaljujem vam i vjerujem da je ovo početak

nove tradicije koju trebamo i svakako zaslužujemo", istaknuo je gradonačelnik Bandić. On je predsjednici zahvalio na pokroviteljstvu i doprinosu uspjehu koncerta, a posebnu zahvalnost uputio je svim sudionicima koncerta koji su proslavu Dana državnosti učinili čarobnom i nezaboravnom.

PRIJEM NA PANTOVČAKU

U povodu Dana državnosti hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović na Pantovčaku je upriličila svečani prijem na kojem je još jedanput zahvalila svima koji su ostvarili i obranili slobodnu i neovisnu Hrvatsku, pri čemu je posebno istaknula hrvatske branitelje, prvoga hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana te tadašnje vlade i Sabor.

Prijem je okupio mnoga poznata lica iz društvenoga i javnoga života Republike Hrvatske, a među njima su bili i predstavnici udruga, zatim predsjednik Vrhovnoga suda Branko Hrvatin, predsjednica Ustavnoga suda Jasna Omejec, predsjednik Hrvatske biskupske konferencije Želimir Puljić, zagrebački nadbiskup Josip Bozanić, zagrebačko-ljubljanski mitropolit Porfirije, predsjednik Mešihata islamske zajednice Aziz Hasanović, zagrebački gradona-

čelnik Milan Bandić i dr. Na Pantovčaku se okupio velik broj političara, diplomata, predstavnika vjerskih zajednica, vojnih vlasti, pravosuđa, zdravstvenih i kulturnih ustanova te mnogobrojni poznati sportaši, glumci, pjevači i druge javne osobe. Svečanosti su, među ostalima, nazočili i predsjednik Sabora Josip Leko i potpredsjednica Dragica Zgrebec, saborski zastupnici, ministar zdravlja Siniša Varga i ministar gospodarstva Ivan Vrdoljak.

Predsjednica Republike Hrvatske u Crnoj Gori

Priredio:
Dario Musić

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović sudjelovala je na petome 2BS sigurnosnom foru-

mu pod nazivom „Buduće perspektive globalne sigurnosne strukture“ te na samitu zemalja članica procesa „Brdo-Brijuni“ koji su održani od 4. do 6. lipnja 2015. godine u Budvi u Crnoj Gori. U svojem izla-

ganju predsjednica Republike Hrvatske snažno je podržala Crnu Goru da do kraja 2015. godine dobije pozivnicu za članstvo u NATO savezu rekavši: „Vjerujem da je Crna Gora spremna za članstvo“,

Srdačan doček predsjednice RH u Donjoj Lastvi

Dobro nam došli, draga Predsjednice – predsjednik HGDCG Marijo Brguljan

Razgovor predsjednice Kolinde Grabar Kitarović s predstavnicima Hrvata

dodajući kako očekuje da Crna Gora dobije poziv prije kraja ove godine. Naglasila je kako će Republika Hrvatska i dalje nastaviti podržavati proširenje Europske unije i politiku otvorenih vrata NATO-a te snažno podržavati euroatlantsku pripadnost Crne Gore. Osvrnula se i na susret s predstavnicima hrvatske zajednice u Crnoj Gori koji u suradnji s crnogorskom Vladom rade na unapređenju svojih političkih prava, te imaju svoje predstavnike na državnoj i lokalnoj razini.

U okviru službenoga boravka u Crnoj Gori hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović 5. lipnja posjetila je Boku kotorsku gdje se u

Donjoj Lastvi susrela i razgovarala s predstavnicima malobrojne, ali vrlo aktivne za-

jednice Hrvata u Crnoj Gori. Hrvatsku predsjednicu ispred Doma kulture na lastovskoj rivi srdačno su dočekali građani s kojima se pozdravila, djevojke u bokeljskoj nošnji i klapa „Jadran“, kao i pomorac Mato Dabović iz Kamenara, koji je izazvao posebnu pozornost predsjednice svojom jedrilicom okićenom raznim zastavicama, među kojima su dominirale zastave Hrvatske i povijesna zastava Dalmacije.

U razgovoru s predsjednicom sudjelovali su predsjednik „Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore“ Zvonimir Deković, predsjednica hrvatske političke stranke „Hrvatska građanska inicijativa“ i ministrica u Vladi Crne Gore Marija Vučinić, zastupnica u Parlamentu Crne Gore Ljerka Dragičević, predsjednik „Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore“ Marijo Br-

Predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović u Donjoj Lastvi

Predsjednicu u Kotoru dočekaio dobrodošlicom gradonačelnik dr Aleksandar Stjepčević

Dobrodošlicu predsjednici zaželio i istaknuti član HGDCG Dario Musić

Srdačan susret s generalnim vikarom, na vratima bazilike-katedrale sv. Tripuna

Na Pjaci od muzeja pred hrvatskom kućom

guljan i predstavnici drugih hrvatskih udruga.

Predsjednica se u vrlo sadržajnome razgovoru zadržala oko sat vremena. Posebno je naglašeno zadovoljstvo položajem hrvatske zajednice u Cr-

noj Gori i odnosom državnih vlasti prema Hrvatima koji su u potpunosti integrirani, a u cijelosti ostali svoji.

„Od predstavnika zajednice Hrvata u Crnoj Gori sam čula da su iznimno zadovoljni svo-

jim položajem ovdje u Crnoj Gori, da su lojalni građani, a isto tako da imaju priliku njegovati svoj nacionalni, kulturni, jezični i svaki drugi identitet, da su politički zastupljeni kako u Vladi tako i u Parla-

Ravnateljica Pomorskoga muzeja CG Mileva Pejaković Vujošević, dobrodošlica predsjednici Kolindi Grabar Kitarović

U srdačnu razgovoru s domaćinima u vrtu hotela Vardar pred odlazak iz Kotora

mentu Crne Gore kao i na lokalnim razinama. Razgovarali smo kako ja osobno tako i svi mi iz Hrvatske možemo biti potpora. O problemima danas nismo puno razgovarali. Ipak je ovo moj prvi posjet, dolazit ću često. Predivno je, uvijek se lijepo osjećam u Boki kotorskoj“, rekla je predsjednica novinara povodom susreta s predstavnicima Hrvata u Crnoj Gori.

Nakon susreta u Donjoj Lastvi predsjednica Hrvatske posjetila je Kotor. Visoku je

gošću na ulazu u Stari grad dočekaao gradonačelnik Kotora dr. Aleksandar Stjepčević sa suradnicima. U okviru posjeta Kotoru, predsjednica Kolinda Grabar Kitarović u pratnji domaćina obišla je povijesnu jezgru Staroga grada, posjetila katedralu sv. Tripuna gdje ju je dočekaao generalni vikar Kotorske biskupije don Anton Belan, te je na Pjaci od muzeja pogledala hrvatsku kuću budući „Hrvatski dom“. Pred „Pomorskim muzejom Crne

Gore“ dobrodošlicu i ugodan boravak u Gradu zaželjela joj je ravnateljica muzeja Mileva Pejaković Vujošević.

Nakon obilaska Grada u bašti hotela „Vardar“ predsjednica se osvježila pićem i zadržala u kraćemu i srdačnomu razgovoru s domaćinima kojemu su prisustvovali i predstavnici hrvatskoga manjinskog naroda kao i veleposlanstva i konzulata Republike Hrvatske u Crnoj Gori.

Potporna Crnoj Gori i Hrvatima

„Ovo je susret sa sunarodnjacima u jednoj prijateljskoj zemlji koja nastoji što prije izgraditi društvo primjereno društvima članicama EU-a, što je interes Hrvatske i interes Hrvata u Crnoj Gori.“

Priredio:
Tripo Schubert

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko završio je 4. 6. 2015. godine dvodnevni posjet Crnoj Gori. Razgovarao je s crnogorskim premijerom Milom Đukanovićem, predsjednikom crnogorskoga parlamenta Rankom Krivokapićem, ministrom kulture Crne Gore Pavlom Goranovićem i sastao se s predstavnicima hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

Ocjenjujući dvodnevni posjet Crnoj Gori, Leko je rekao da je imao vrlo sadržajne razgovore s Đukanovićem i Krivokapićem o napredovanju Crne Gore prema EU-u i NATO-u te o suradnji u inicijativama EU-a poput Jadransko-jonske i Dunavske te one za zapadni Balkan.

„Imamo vrlo slične poglede na probleme Jadransko-jonske inicijative i jugoistočne Europe. Tu tražim da posti-

gnemo sinergiju kako bismo s drugim državama jugoistoka Europe mogli prenositi iskustva Crne Gore koja je značajno napredovala u procesu pridruživanju EU“, rekao je Leko. Prigodom susreta s predstavnicima hrvatskih zajed-

Leko i Krivokapić

nica u Donjoj Lastvi, Leko je ocijenio kako je položaj Hrvata u Crnoj Gori puno bolji nego u mnogim zemljama Europske unije. „Ovo je susret sa sunarodnjacima u jednoj prijateljskoj zemlji koja nastoji

što prije izgraditi društvo primjereno društvima članicama EU-a, što je interes Hrvatske i interes Hrvata u Crnoj Gori“, rekao je Leko. Dodao je kako je opća ocjena da se Hrvati sve bolje pozicioniraju u crnogorskom društvu i državi u kojoj su predstavljeni u parlamentu i vladi, što otvara mogućnost da se hrvatski problemi čuju i hrvatski interesi zastupaju. „Hrvati su na ovim prostorima oduvijek, imaju jaku kulturnu osnovu, što je vrlo važno i za Hrvate i Crnu Goru, i oni su lojalni svojoj zemlji Crnoj Gori“, istaknuo je Leko.

U ime Doma kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lastvi izaslanstvo su primili: Ivana Sutlić Perić - veleposlanica Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Hrvoje Vuković - konzul Republike Hrvatske, predstavnici hrvatske manjine Zvonimir Deković - predsjednik Hrvatskoga

Brguljan, Dragičević i Leko

nacionalnog vijeća Crne Gore, Ljerka Dragičević - parlamentarna zastupnica Hrvatske građanske inicijative u Skupštini Crne Gore, Mario Brguljan - predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore, Ljerka Sindik - dopredsjednica Hrvatskoga nacionalnog vijeća CG, Ilija Janović - predsjednik OO HGI Tivat.

Predsjedniku Sabora ovo je prvi službeni posjet zajednici Hrvata Crne Gore. U razgovorima predsjednik HNV-a izrazio je zadovoljstvo da ima priliku izvijestiti predsjednika Sabora o radu ove zajednice u posljednjih 15 godina: „Nakon 40-ih godina, od kada je ugašeno 50-ak hrvatskih kulturnih društava na ovim prostorima, prvi put se 1998. godine obnavlja Hrvatsko kulturno društvo 'Napredak', 2001. godine osniva se Hrvatsko građansko društvo u Kotoru, koje prvi put od kada postoje Hrvati na ovim prostorima pokreće tiskano glasilo 'Hrvatski glasnik' na književnome hrvatskom jeziku. Nakon toga Hrvati su smatrali da se trebaju politički organizirati i osnivaju političku stranku, 'Hrvatsku građansku inicijativu'. Danas imamo parlamentarnu zastupnicu u Skupštini Crne Gore,

ministricu u Vladi Crne Gore, četiri zastupnika u Skupštini općine Tivat i jednog u Skupštini općine Kotor. Hrvatska krovna zajednica 'Dux croatorum' osniva elektronički medij 'Radio Dux'. Mislim da smo na pravome putu, da smo napravili izvrsnu poveznicu s Republikom Hrvatskom, da je upravo hrvatska zajednica u Crnoj Gori postala most izme-

nosnici iskazuju želju i zanimanje da se susretnu i upoznaju s Hrvatima u Crnoj Gori.

„Dragi moji domaćini Hrvati, meni je kao predsjedniku parlamenta obveza i dužnost, a osobno mi je i čast i zadovoljstvo, susresti naše sunarodnjake diljem svijeta. Ima ih na sreću u 131 zemlji svijeta. Mogu reći da gdje god smo bili, svugdje dobivam pohvale našim sunarodnjacima i to na dvije razine: da su vrijedni i čestiti ljudi i da su vrlo dobro integrirani i lojalni svojoj novoj zemlji. To je tako i u Crnoj Gori, kako su istaknuli i predsjednik Vlade i Skupštine Crne Gore. Vrlo je važno da ste dobili pravo političkog predstavljanja. Glas hrvatskoga predstavnika u Skupštini Crne Gore se čuje i to je jedna kvaliteta koja osigurava da se osjećate kao svoj na svome... Nema bolje kvalifikacije nego da su nacionalne manjine najvažniji most - to je živ, prirodni most. To je vrijednost koja stalno izgrađuje odnos između manjinskoga naroda s matičnom državom“, istaknuo je ovom prigodom Josip Leko.

Posjet Josipa Leke potvrđuje je

Leko s predstavnicima hrvatskih zajednica

đu Republike Hrvatske i Crne Gore“, rekao je između ostalog Zvonko Deković. Predsjedniku Sabora obratila se i parlamentarna zastupnica HGI-ja Ljerka Dragičević istaknuvši iznimno zadovoljstvo što hrvatski duž-

dobre komunikacije i suradnje predstavnika hrvatske manjine u CG sa svojom matičnom državom i dokaz spremnosti Republike Hrvatske da pruži potporu u funkcioniranju hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

*POGLAVAR RIMOKATOLIČKE CRKVE PAPA FRANJO BORAVIO U
JEDNODNEVNOM POSJETU SARAJEVU*

Nezaboravni dan za Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu

Priredio:
Tripo Schubert
Fotografije:
Željko Pasković
i **Ljerka Sindik**

Papa Franjo došao je 6. lipnja 2015. godine u Sarajevo s porukama mira, dijaloga i ohrabrenja za suživot u Bosni i Hercegovini.

Preletjevši zrakoplovom iznad Hrvatske do BiH, Papa je poslao brzoglasni predsjednici Hrvatske, Kolindi Grabar Kitarić, u kojem je predsjednicu zamolio da svojim djelovanjem širi mir te je blagoslovio cijeli hrvatski narod!

„Vaša Ekscelencijo, šaljem srdačne pozdrave Vama i Vašim građanima dok letim preko Vaše zemlje na početku svog apostolskog posjeta Bosni i Hercegovini. Molim se da svemogući Bog vodi cijeli Vaš narod na putove mira, pravde i općeg dobra. Na Vas i cijeli hrvatski narod zazivam obilje Gospodinova blagoslova. Papa Franjo“

U koncelebraciji s papom Franjom na misi na Olimpijskom

skom stadionu Koševo bilo je pet kardinala, 35 (nad)biskupa te više od sedamsto svećenika, a okupilo se gotovo 70.000 ljudi.

Združeni zbor sastavljen od 1.650 pjevača, članova 18 zborova s područja Vrhbosanske nadbiskupije, izveo je VIII. korolnu, „Anđeosku“ misu.

Na posjetu su mu zahvalili vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić i član Predsjedništva BiH Dragan Čović, koji su ga prvi i dočekali kao čelnici crkvenog odnosno državnog odbora za pripremu ovog pohoda.

„Sveti Oče, od srca zahvaljujemo na razumijevanju za ovu

Misno slavlje

Stadion Koševo

zemlju i za sve narode i za sve ljude u njoj, a posebno za katolike koji su najvećim dijelom Hrvati. Vaša prisutnost nas hrabri. U isto vrijeme to je poruka svijetu da želimo biti ono što jesmo i opstati s drugima i drukčijima na svojoj rodnoj grudi, otvoreni graditi budućnost ove zemlje na temeljima jednakih prava i sloboda“, poručio je uz ostalo kardinal Vinko Puljić.

Na susretu u sarajevskoj prvostolnici papa Franjo je uz ostalo poručio:

„Draga braćo i sestre, nemate pravo zaboraviti vašu povijest. Ne zbog osвете, nego zbog činjenja mira. Nemojte na to gledati kao na neku čudnu stvar, nego da biste ljubili. U vašoj krvi i pozivu kolaju svjedočanstva koja smo čuli. A puno ih je. Ljudi čije sam svjedočanstvo čuo krenuli su

stazom Isusa Krista. Nekoliko mi je riječi ostalo u srcu. Jedna od njih jest oprost. Čovjek koji se posvetio vjeri, a ne zna opraštati, nema svrhe, koristi, ni cilja.“ Papa je nastavio kako opraštanje grubih riječi nije teško. Ali, oprostiti onomu tko te muči i želi izmrcvariti, to je teško. Ljudi koji su to učinili, uče sve ljude kako se to radi.“

Papin posjet Sarajevu protekao je bez i jednog izgreda, a tijekom mnogobrojnih susreta koje je imao i govorima koje je održao priskrbio je neskrivene simpatije svih građana glavnoga grada BiH, kao i mnogobrojnih hodočasnika koji su onamo stigli kako bi sudjevali u svečanome misnom slavlju na stadionu Koševo.

Mir, oprost i zajedništvo temeljne su poruke koje je Papa poslao pozivajući sve u BiH na gradnju i jačanje trajnog mira u toj zemlji.

PISMO NAŠEG SUGRAĐANINA ŽELJKA PASKOVIĆA, STUDENTA BOGOSLOVIJE U SARAJEVU

Dana 2. veljače 2015. godine, sasvim uobičajeni dan u Bogosloviji. Nakon predavanja okupljamo se za bratskim stolom i čekamo neke od standardnih specijaliteta iz kuhinje. I kako to obično biva, svi očekujemo neke tupe razgovore o predavanjima ili lokal-političkoj situaciji, vrijeme je takvo da polovina razmišlja samo o spavanju nakon ručka. Kad odjednom čuje se vijest da je Sveti Otac izjavio na molitvi angelusa na Trgu svetog Petra:

Draga braćo i sestre, želim vam objaviti da ću u subotu, 6. lipnja, doći u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine.

Odjeknula je ta vijest u eter i odjednom svi su zaboravili na ručak, na predavanja i na

odmor poslije ručka. Emocije pomiješane, čeka se potvrda je li to još jedna vijest medija da povećaju svoju gledanost i slušanost ili je istina. Potvrđuje se, stvarno je to rekao. Emocije prerastaju u radost. Tko bi pomislio, pa čini se kao da se jučer desilo što je izabran, a sada dolazi k nama. Dolazi u ovu zemlju tako izmiješanu, tako lijepu, ali tako izmučenu i natopljenu krvlju.

Dolazi, svi očekujemo da će donijeti poruke mira, vjere i ljubavi. Da će nešto promijeniti. Svi to očekujemo, svi to želimo, ali nitko da krene od sebe.

Dani teku uobičajenim tokom. Molitve su sada upućene dragome Bogu da Sveti Otac

sigurno dođe i da sve protekne u miru. Uskoro se komponira i himna susreta. Svi se radujemo tome danu. Nakon tih par mjeseci došao je i mjesec lipanj. Užurbano se radi da se sve spremi za dolazak Svetog Oca. Došao je i taj dan, 6. lipnja 2015. godine. Stadion Koševo je postala jedna velika Crkva na otvorenom, u pravom smislu te riječi, zajednica vjernih iz svih krajeva svijeta. Toliko radosti i pjesme i iščekivanja dolaska Pape. Od ranoga jutra pristižu rijeke hodočasnika, mi koji smo zaduženi za liturgiju prolazimo zadnje pripreme s glavnim ceremonijalom Svetoga Oca. Nakon nekoliko sati iščekivanja Sveti Otac je ušao svojim

papamobilom na stadion. Cijeli stadion pjeva 'Krist jednom stade na žalu'. Dragi Bože, kako li je samo neobičan taj osjećaj kada Papa prođe pored tebe. Misa koju je predslavio Sveti Otac jedan je od najljepših događaja toga dana, iako je to bilo na stadionu, osjećala se velika svetost trenutka tako da nitko od 70.000 ljudi nije pravio buku, svi su djelatno sudjelovali u svetome misnom slavlju. Nakon svete mise Papa se uputio u Nuncijaturu. Za to vrijeme mi smo opremali katedralu za još jedan susret, i svjedočanstvo svećenika i redovnice. Papa je došao pred katedralu u svom papamobilu i opet izazvao buru emocija. Ali najemotivniji dio cijeloga dana bilo je svjedočenje jednog svećenika o mučeništvu koje je preživio tokom rata. Papa se toliko potresao da je nakon govora ustao i svećeniku poljubio ruku i tražio blagoslov. Ne mogu vam reći kakve su to emocije, svi u katedrali su plakali, i ja sam plakao. Nakon svjedočenja slijedilo je čitanje iz Prve poslanice sv. Petra Apostola te razmišljanje pape Franje. Vidno ganut svjedočanstvima dvojice svećenika i jedne redovnice Papa se odlučio okupljenima obratiti spontanijem riječima, 'iz srca', kako je rekao. Potom je predviđeni službeni govor predao vrhbo-

sanskom nadbiskupu kardinalu Vinku Puljiću uz komentar: „Stvarno je dobar.”

Obraćanje je završio konstatacijom kako je nedavna povijest u BiH bila povijest okrutnosti te da u današnjem svijetu ima mnogo okrutnosti. Poručio je stoga sudionicima susreta: „Činite uvijek suprotno od okrutnosti, imajte osjećaje milosrđa, bratstva, oprosta i nosite križ Isusa Krista. Sveta Majka Crkva vas želi upravo takve, male mučenike ispred ovih velikih, male svjedoke križa Kristova.

Željko Pasković i Papini ceremonijari

Neka vas Gospodin blagoslovi i molim vas molite se za mene”, poručio je na kraju Papa. Tada je uslijedio blagoslov i njegov izlaz iz katedrale gdje je mom prijatelju blagoslovio krunicu koju je od mene dobio na poklon tako da je cijeli dan protekao u nevjerojatnoj radosti i blagoslovu za sve nas.

Volio bih da nakon Papina odlaska od svega što je rekao ne ostane samo cvijeće zasađeno za njegov dolazak, koje će uvenuti s prvim snjegovima.

Volio bih da ostane nešto više, da ljudi počnu gledati više u Boga i u riječi 'Ljubite jedni druge'. Nadam se da će ostati plamen vjere, radosti i mira u srcima svih ljudi i da će iz zemlje koja se vjekovima zalijeva krvlju konačno niknuti cvijeće na radost svih, a posebno onih koji ostaju i poslije prvih snjegova i ljetnih žega.

Vitezovi Templari i Željko Pasković

*ODRŽANA JE 2. REVIJA TRADICIJSKE ODJEĆE I IZBOR
NAJLJEPŠE HRVATICE U NARODNOJ NOŠNJI IZVAN
REPUBLIKE HRVATSKE*

Smotra mladosti, ljepote i kulturne baštine

Tea Grgurović

Upravni odbor Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore odabrao je Teu Grgurović, učenicu devetoga razreda osnovne škole iz Kotora, za predstavnicu na 2. reviji tradicijske odjeće i izboru za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske. Natjecanje je održano u razdoblju od 23. do 28. lipnja ove godine u Tomislavgradu i na Buškom Blatu. Podsjetimo se, prošlogodišnja naša predstavica na natjecanju bila je mlada Peraštanka, profesorica glazbene kulture, Antonija Ulčar. Antonija je sudjelovala u natjecanju u dobrotskoj nošnji dok je ovogodišnja predstavica Tea Grgurović predstavila žensku narodnu nošnju Donje Lastve.

Piše:
Danijela Grgurović

Dругu reviju tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske organizirala je Udruga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u BiH „Stećak“ u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, od 23. do 28. lipnja. Projekt se održava pod pokroviteljstvom dr. Dragana Čovića, hrvatskoga člana Predsjedništva BiH, Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, Vlade Hercegbosanske županije i Općine Tomislavgrad. Medijski pokrovitelji su Večernji list za BiH i Radio Tomislavgrad.

Na Reviji i natjecanju sudjelovalo je 29 djevojaka iz 21 zemlje: Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Bugarske, Crne Gore, Češke Republike, Čilea, Mađarske, Novoga Zelanda, Njemačke, Rumunjske, Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije, Srbije (Vojvodine), Švedske, Švicarske i Venezuele. Cilj ovoga programa je susret i povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta u svrhu promicanja naše zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima izvan Republike Hrvatske u očuvanju nacionalnoga i kulturnoga identiteta. U prigodnome programu u finalnoj večeri nastupila je klapa Delminium iz Tomislavgrada i pučki pjevači iz različitih krajeva BiH. Voditelj ovogodišnjega cijelog projekta 2. revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH je Frano Mamić. Medijski pokrovitelji su Večernji list za BiH i Radio Tomislavgrad.

Sudionice 2. revije tradicijske odjeće i izbora za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske po-

Sarajevo

sjetile su Sarajevo, a primili su ih dr. Dragan Čović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz reda hrvatskoga naroda i uzoriti kardinal Vinko Puljić, vrhbosanski nadbiskup. U ime Udruge Stećak skupinu je predvodio Frano Mamić, voditelj ovogodišnjega projekta, Ivan Vukadin, načelnik Općine Tomislavgrad, i Robert Bagarić, predsjednik Skupštine Hercegbosanske županije. Tijekom prijema kod dr. Čovića djevojke su zapjevale pjesmu 'Dobra večer, dobri ljudi' i uručili mu darove. U svome pozdravnom govoru Frano Ma-

mić zahvalio je predsjedniku Čoviću što je primio sudionice ovogodišnje revije i istaknuo kako Udruga „Stećak“ želi svojim angažmanom u očuvanju i promicanju tradicijske kulture povezivati Hrvate iz cijeloga svijeta i ovakvim projektima prezentirati kulturu Hrvata iz cijele Bosne i Hercegovine. U svome pozdravnom govoru i Ivan Vukadin, načelnik Općine Tomislavgrad, zahvalio je dr. Čoviću na potpori ovom projektu i izrazio zadovoljstvo što se ovaj projekt već drugu godinu zaredom događa u Tomislavgradu.

U svom govoru predsjednik Čović pozdravio je djevojke i rekao da ih prima u istoj dvorani u kojoj je papa Franjo bio gost tijekom svoga pohoda Bosni i Hercegovini i iskazao je potporu djelovanju Udruge „Stećak“ te naglasio značaj očuvanja i promicanja kulturne baštine naroda Bosne i Hercegovine, kao i svih projekata koji se provode u svrhu podizanja kulturne svijesti građana. Središtem Sarajeva, od zgrade Predsjedništva Bosne i Hercegovine do zgrade Vrhbosanske nadbiskupije, djevojke su se prošetale u nošnjama pjevajući. U nadbiskupiji ih je primio uzoriti kardinal Vinko Puljić koji je izrazio radost što je mogao vidjeti toliku raskoš hrvatske tradicijske odjeće i poticati mlade da čuvaju sjećanje na svoje korijene. Također, kardinal Puljić u razgovoru s djevojkama prenio je dojmove o pohodu pape Franje i odgovarajući na njihova pitanja o glav-

noj poruci pape Franje rekao je da su to - dijalog i pomirenje. Poslije službenoga dijela djevojke su se vratile u zgradu Vrhbosanske bogoslovije, gdje su se presvukle iz narodnih nošnji te su razgledale Sarajevo.

Posjet Kninu

Sudionice Druge revije tradicijske odjeće i izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan RH posjetile su grad Knin, gdje ih je na staroj gradskoj tvrđavi dočekala gradonačelnica Knina Josipa Rimac sa svojim zamjenicima, Slavenom Ivićem i Nikolom Blaževićem. Nakon obilaska tvrđave i obveznog fotografiranja pod deset metara dugim stijegom, na onome istome mjestu na kojem je nakon oslobođenja Knina u vojno-redarstvenoj akciji „Oluja“ hrvatski barjak razvio prvi predsjednik RH dr. Franjo Tuđman, 6. kolovoza 1995.

godine, djevojkama i njihovim pratiljama riječi dobrodošlice izrekla je gradonačelnica Rimac. Izvijestila ih je o projektu povezivanja pet hrvatskih kraljevskih gradova u kojem su, uz Knin, i Biograd na moru, Nin, Solin i Tomislavgrad, kao i najvažnijim projektima koje provodi ovaj grad. Zatim je uslijedio pozdravni govor i zahvala za lijepi doček Frane Mamića, predstavnika Udruge za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u BiH „Stećak“, organizatora čitave ove lijepe manifestacije, te na samome kraju uručenje poklona. Općinski načelnik Ivan Vukadin, zajedno s predsjednikom Skupštine HBŽ-a Robertom Bagarićem, uručio je gradonačelnici Rimac monografiju „Prirodoslovno-povijesna baština općine Tomislavgrad“ te kupinovo vino, uzgojeno na Duvanjskom polju, a grad Knin je svim djevojkama i nji-

hovim pratnjama uručio majice izrađene prigodom skore proslave 20. obljetnice VRO „Oluja“. Posebno iznenađenje za sve djevojke bio je dolazak popularnoga hrvatskog pjevača Marka Perkovića Thompsona, nakon čega je ponovno uslijedilo zajedničko fotografiranje.

Posjet Franjevačkome muzeju u Tomislavgradu

Djevojke su 26. lipnja posjetile spomen-baziliku u Tomislavgradu te Franjevački muzej, a u Gradskoj sportskoj dvorani, s početkom u 19 sati, započela je završna večer. Od 29 djevojaka iz 21 države, prema izboru stručnoga žirija, laskavu titulu najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske odnijela je Nikoleta Mariana Vlasić iz Rumunjske, a priznanje, uz repliku ogrlice iz okolice Čapljine i repliku naušnica iz Mandina Sela, uručio joj je član Predsjedništva BiH Dragan Čović. Za prvu pratilju izabrana je Franka Ivković iz Švicarske, a

S članom Predsjedništva BiH, Draganom Čovićem

priznanje u obliku replike tradicijskoga nakita iz Sasine u okolici Sanskoga Mosta uručila joj je prva zamjenica predsjedavajućega Zastupničkog doma PS BiH Borjana Krišto. Po izboru žirija za drugu pratilju proglašena je Klaudija Baturić s Novoga Zelanda, a priznanje s replikom tradicijskoga nakita narukvi-

ce i naušnice iz Hercegovine uručila joj je predstojnica Državnoga ureda za Hrvate izvan RH Darija Krstičević. Prema internetskom glasanju, za miss fotogeničnosti izabrana je Mirjana Jakšić iz Mađarske, a nagradu s replikom naušnica iz okolice Livna uručio joj je načelnik Općine Tomislavgrad Ivan Vukadin.

Knin

S vrhbosanskim biskupom, kardinalom Vinkom Puljićem

Puno je razloga bilo za sretan Tein osmijeh i izraze zadovoljstva koje je unatoč blagome umoru došla podijeliti s članovima Hrvatskoga građanskog društva nakon povratka u Kotor.

HG: Tea, s kakvim očekivanjima si otišla na ovo revijalno natjecanje koje je za tebe, kao i za mnoge sudionike, predstavljalo 'put u nepoznato'?

Tea: Iako je ovo za mene novo iskustvo i prvo natjecanje ovakve vrste, ipak nisam otišla nepripremljena. Obavila sam nekoliko razgovora s Tripom Schubertom, Dijanom Milosević, a puno mi je pomoglo i iskustvo prošlogodišnje sudionice Antonije Ulčar koja me uputila u sve detalje natjecanja. Otišla sam s osjećajem ponosa i sa željom da opravdam riječi kojima su me ispratili Tripo Schubert i Dijana Milosević: „Šaljemo lijepu mladu osobu koja će svojom bogatom ličnošću dostojno prezentirati našu Udrugu i naš hrvatski narod

s prostora Crne Gore.“ Mislim da sam to i uspjela. Uspješno sam se predstavila, uspostavila mnoga nova poznanstva i vratila se s prekrasnim dojmovima i bogatim iskustvom.

HG: Vidjeli smo na fotografijama s koliko ponosa si nosila našu narodnu nošnju Donje Lastve. Kakav je osjećaj biti predstavnik svoje tradicije među toliko raznovrsnim i bogatim kulturama?

Tea: Na izboru za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske nosila sam žensku narodnu nošnju Donje Lastve. Željela bih ovom prigodom zahvaliti Hrvatskome nacionalnom vijeću na pozajmljenoj nošnji. Oduševljena raznolikošću i tolikim brojem prekrasnih nošnji Hrvata iz cijelog svijeta, bila sam ponosna što sam i ja bila dio toga.

HG: Kako su promicali sati i dani tijekom samog natjecanja?

Tea: Srdačni domaćini, odlična organizacija i veselo ras-

položenje pratilo nas je svih tih dana natjecanja. Uz puno fotografiranja i raznih intervju a imali smo i raznolik program posjeta. Istaknula bih prijem kod gradonačelnika Tomislavgrada, ljepotu i raskoš Etno sela, posjet Sarajevu, Kninu i kninskoj tvrđavi.

HG: Kako je proteklo samo natjecanje u završnoj večeri?

Tea: Tijekom boravka razvilo se veliko prijateljstvo među svim sudionicima natjecanja tako da smo se svi skupa veselili s pobjednicom iz Rumunjske. Ovo lijepo druženje, osjećaj zajedništva, nova poznanstva, moje uspješno predstavljanje zemlje iz koje dolazim, puno emocija i susretljivi domaćini predstavljaju ono najvrjednije na ovim susretima. Ništa ne može zamijeniti ovaj susret i druženje s djevojkama iz toliko različitih zemalja svijeta. Sve smo mi bile različite, ali imale smo nešto što nas spaja – a to je naša domovina Hrvatska!

Uspješna turneja

U razdoblju od 11. do 15. lipnja 2015. godine mandolinski orkestar HGDCG „Tripo Tomas“ gostovao je u Križišću, Novome Vinodolskom i Rijeci.

Piše:

Dijana Milošević

Boravak u Križišću

Na poziv KUD-a „Eugen Kumičić“ iz Križišća članovi mandolinskog orkestra HGDCG „Tripo Tomas“ s voditeljem Ivom Brajakom, vanjskim suradnicima Draganom Becagol i Grgom Petrovićem, kao i dopredsjednicom Društva Dijanom Milošević, boravili su u Križišću od 11. do 15. lipnja. Tijekom četverodnevnog boravka smještaj je organiziran kod roditelja njihovih članova i u obiteljskom objektu predsjednice KUD-a Antice Rempešić.

Prvog dana boravka, nakon srdačnog susreta i smještaja kod ljubaznih domaćina koji su otvorili vrata svojih domova za goste iz Kotora, organiziran je zajednički ručak u staroj školi čije prostorije KUD „Eugen Kumičić“ koristi za prijeme, sastanke i probe. Upoznavanje s domaćinima uz riječi srdačne dobrodošlice popraćeno je i emocijama i nostalgičnim tonom organizatorice i predsjednice KUD-a „Eugen Kumičić“ Antice Ram-

Križišće, doček u prostorijama KUD-a „Eugen Kumičić“

pašić, koja je rodom iz Boke. Predsjednica KUD-a oživjela je sjećanja iz djetinjstva na voljenu rodnu Boku iskazujući gostima iznimnu zahvalnost na njihovom dolasku. Nakon obilaska malenoga mirnog naselja Križišća uslije-

dila je priprema za nastup u sklopu programa koji se svake godine održava u Križišću u povodu proslave blagdana Presvetog Srca Isusova. Program je organiziran uz potporu Ministarstva kulture, grada Kraljevice i Turističke zajedni-

Križišće, nastup

ce grada Kraljevice, a manifestacija je započela jutarnjom misom, zatim svečanom svetom misom u popodnevnom satima, uz sudjelovanje zbora župe Marije pomoćnice.

U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su Mirjana Bobuš, Ženska klapa „Hreljin“, Mandolinski orkestar „Tripo Tomas“ iz Kotora, KUD „Ilija Dorčić“ iz Novoga Vinodolskog, Narodna čitaonica „Šmrika“ i KUD „Eugen Kumičić“ iz Križišća.

Odličan nastup mandolinskog orkestra HGDCG „Tripo Tomas“ izazvao je oduševljenje prisutnih, a posebno izvedba skladbe ‘Bokeljska noć’ koju su popratili pjesmom i velikim pljeskom.

Posjet Bratovštini Bokeljske mornarice 809 u Rijeci

U subotu 13. lipnja izaslanstvo HGDCG i članovi mandolinskog orkestra „Tripo To-

mas“ bili su gosti predsjednika Tomislava Brguljana i članova Bokeljske mornarice 809 iz Rijeke. I još jednom nostalgija i emocionalni susreti s članovima Bokeške mornarice obilježili su zajedničke trenutke s izaslanstvom HGDCG i mandolinskim orkestrom.

Ugodno druženje, uz razmjenu poklona, uveličao je i susret s pjesnikinjom Marijom Senk, koja je Hrvatskome građanskom društvu darivala svoju posljednju zbirku poezije „Lanterna“, u kojoj je u pojedinim pjesmama opjevana i Boka.

Uz razgledanje kulturnih znamenitosti grada Rijeke, zajedničkog ručka i posjet Opatiji, iznimno zadovoljstvo za članove mandolinskog orkestra bio je posjet sportskom kompleksu bazena „Kantrida“ uz osvježavajuće popodnevno kupanje.

Nastup u Novom Vinodolskom

Grad Novi Vinodolski tradicionalno okuplja najuspješnije

Posjet Opatiji

Novi Vinodolski

puhačke orkestre iz cijele Hrvatske.

Bogati koncertni program ovogodišnjeg 29. susreta hrvatskih puhačkih orkestara održao se tijekom 13. i 14. lipnja u Domu kulture u Novom Vinodolskom, a osim nastupa u natjecateljskom dijelu programa orkestri su prenosili dio atmosfere i izvan Doma kulture revijalnim nastupima.

Na ovoj manifestaciji od nacionalnog značenja nastupilo je više od 700 glazbenika iz 17 orkestara u bogatom koncertnom programu natjecateljskog i revijalnog karaktera. Prvog dana Susreta predstavili su se najbolji hrvatski puhački orkestri A-kategorije koncertnog programa koji dolaze iz Belice, Požege, Dubrave, Mrzlog Polja i Varaždina i gosti iz Slovenije - Kulturno društvo Godba Zgornje Savinjske doline, dok je u nedjeljnom programu nastupilo 11 orkestara u sklopu C kategorije koncertnog programa koji dolaze iz Brezničkog Huma, Ogulina, Kašine, Vrbovskog, Slavonskog Broda, Goričana, Daruvarskog Brestovca i Končanice, Đurđevca, Vrbovca, Sinja i Špičkovine.

U specijalnom dijelu programa nastupio je Mandolin-

ski orkestar „Tripo Tomas“ sa skladbama „Šjora Mare“, „Tarantela“ i „Bokeljska noć“.

Nakon nastupa i zajedničkog ručka s domaćinom Marijem Butorcem, članovi orkestra i njihovi pratitelji posjetili su Aquarium u Crikvenici.

Križišće, oproštajna večer

U ugodnom ambijentu akvarija koji ima oko 200 m² u kojem je smješteno 30 bazena živi više od stotinu vrsta riba iz Jadranskog mora (murina, morska mačka, šarpina, kir-

nja i dr.), pedesetak primjeraka riba iz tropskih mora (škorpija, anđeo, klaun, kugla, paleta, zebra i dr.) te slatkovodne ribe, od kojih su najzanimljivije pirane i neonke. U sklopu Aquariuma nalazi se i suvenirnica s bogatom i zanimljivom ponudom.

Zajednička večer s domaćinima i članovima KUD-a

U večernjim satima u Križišću domaćini su priredili oproštajnu zajedničku večeru uz druženje i pjesmu. U srdačnoj domaćinskoj atmosferi dogovorena je daljnja suradnja i razmijenjeni su kontakti. Razgovaralo se i o uspjesima i teškoćama u radu orkestara, o planovima i zadacima u sljedećem razdoblju, kao i o prekrasnim dojmovima tijekom

ovoga kratkog posjeta.

Uz zvuke mandolina i gitara, neumornih članova mandolin-skog orkestra, vesela i raspjevana atmosfera obilježila je ovu zajedničku večer.

Probuđena nostalgija za rod-
nim krajem i specijalna poklon-
pjesma 'Bokeljska noć', koju je
odsvirao mandolinski orkestar,
dirnula je neugaslu bokeljsku
dušu drage organizatorice An-
tice Rempešić. Uz riječi zahvale
razmijenjeni su prigodni poklo-
ni i upućeni srdačni pozdravi
do skorog uzvratnog posjeta u
Kotoru.

Nastup na brodu 'Marina'

Izaslanstvo HGDCG i članovi
mandolinskog orkestra prisus-
tovali su proslavi blagdana
svetog Vida, zaštitnika Riječke
nadbiskupije koja ove godine
obilježava 15. godišnjicu osnut-
ka, a time i 15. obljetnicu ime-
novanja mons. dr. Ivana Devči-
ća za riječkoga nadbiskupa.

Svečanu procesiju koja je
krenula iz katedrale duž naj-
poznatije riječke šetnice „Kor-
za“ do Trga Riječke revolucije,
na kojemu se nalazi najsta-
riji kip sv. Vida, predvodio je
vrhbosanski nadbiskup kardinal
Vinko Puljić u zajedništvu
s riječkim nadbiskupom i me-
tropolitom Ivanom Devčićem,
biskupima Riječke metropolije,
pomoćnim zagrebačkim bisku-
pom i izaslanikom kardinala
Josipa Bozanića mons. Mijom
Gorskim, izaslanikom zadar-

Nastup na brodu Mrina

skoga nadbiskupa don Igorom
Ikićem te mnogobrojnim sve-
ćenicima.

U sklopu proslave Dana sv.
Vida Bokeljska mornarica Ri-
jeka uz pratnju Gradske glaz-
be Trsat otplesala je na Korzu
tradicionalni ples, kolo Bokelj-
ske mornarice.

U večernjim satima održan
je svečani program i tradicio-
nalni koncert Riječkoga tam-
buraškog orkestra u povodu
blagdana sv. Vida na brodu
„Marina“, uz sudjelovanje go-
stiju: Mandolinskog orkestra

„Tripo Tomas“ iz Kotora, Har-
monikaškog orkestra „Zdrmu-
ša“ iz Gospića, Ženske klape
„Hreljin“.

Nakon uspješnog nastupa
Mandolinskog orkestra „Tripo
Tomas“, koji je izazvao veliku
pozornost prisutnih, razmje-
nom poklona i zahvalom na
gostoprimstvu organizatoru i
dirigentu Riječkoga tamburaš-
kog orkestra Milanu Alavanji
uslijedio je povratak u Kotor
s prekrasnim dojmovima, koji
će pratiti domaćine i goste do
uzvratnog susreta u Kotoru.

O Križišću i KUD-u „Eugen Kumčić“

Križišće, maleno naselje općine
Kraljevice, smješteno je na ulazu
u Vinodolsku kotlinu. Prvi povije-
sni tragovi ovog područja pripa-
daju vremenu Rimskog Carstva.
U Križišću se nalazi župna crkva
Presvetog Srca Isusova koja po-
tječe iz 19. stoljeća.

U Križišću više od 30 godina
Antica Rempešić, podrijetlom iz
Boke, vodi KUD „Eugen Kumičić“

u cilju očuvanja tradicionalne
glazbe ovoga područja.

Za svoj dugogodišnji rad na
njegovanju tradicije svoga kraja
Antica Rempešić dobila je i Na-
gradu grada Kraljevice za život-
no djelo.

Zvuci tamburice u Križišću nje-
guju se već 130 godina, a po-
sljednjih 30 zahvaljujući prije
svoga trudu i entuzijazmu pred-
sjednice Antice Rempešić, kao i
svih mještana koji su pridonijeli
da i danas tamburice u Križišću
sviraju u ritmu ljubavi i mladosti.
Mladi virtuozi na braću, basu,

bisernici, tamburici, bugariji, čelu
i čeloviću uspješno uče i njeguju
tradijske vrijednosti ovoga kraja.

**Susret s Anticom Rempešić u
Križišću**

Blagdan Srca Isusova

Pobožnost Presvetom Srcu Isusovu istaknuto je obilježje suvremenog katoličanstva. Srce je postalo simbolom uzvišene Kristove ljubavi uglavnom u europskoj civilizaciji.

Poticaj za uvođenje blagdana Srca Isusova došao je iz francuskoga grada Paray le Moniala prigodom ukazanja Srca Isusova sv. Mariji Margareti Alacoque 1675. g. Ali tek je 1765. g. papa

Klement XIII. dopustio slaviti blagdan Srca Isusova i to samo za one koji su izričito tražili. Bili su to poljski biskupi onoga vremena i rimska Nadbratovština Srca Isusova. Ubrzo su blagdan prihvatili redovnice Reda pohađenja kojemu je pripadala sv. Margareta, cijeli Rim, zatim biskupi i kraljica francuskoga naroda, poglavari i članovi Družbe Isusove i tako se ubrzo proširio gotovo u cijeloj Crkvi.

Nakon što se blagdan Srca Isusova tako brzo proširio po

mnogim biskupijama svijeta i vidjevši velike duhovne koristi od njegovog slavljenja, papa Pio IX. je 1856. g. posebnim dekretom odredio da se blagdan službeno slavi u cijeloj Katoličkoj crkvi, osobito s obzirom na potrebu zadovoljštine za grijehe. Misa i oficij odobreni su 1765., a općevažeći postali su 1856. godine.

Blagdan Presvetog Srca Isusova slavi se u petak nakon blagdana Tijelova i stoga je lipanj mjesec Presvetog Srca Isusova.

Bokeljska mornarica 809

Bokeljska mornarica 809 održala se u svojem postojanju od 809 godine, upravo od donošenja relikvija (moći) svetog Tripuna u Kotor.

Od tada pa sve do danas Bokeljska mornarica 809 u svojem radu nosi ove vrijednosti. Bokeljska mornarica 809 upravo je i danas čuvar relikvija, štovatelj djela i značaja stradanja svetog Tripuna, kako u Kotoru u katedrali svetog Tripuna, tako i u Hrvatskoj u kojoj odredi Bokeljske mornarice djeluju u Zagreb (od

1920.), u Rijeci (1960.), u Puli, Splitu i Dubrovniku.

Relikvije (moći) svetoga Tripuna u Kotor su donesene 809 godine, brod s relikvijama uplovio je u Boku kotorsku na putu prema Veneciji, a kad god je brod trebao krenuti na daljnji put prema odredištu, oluja i nevera bi se digli nad zaljevom da brod nije mogao isploviti. To se ponovilo više puta tijekom više dana, što je bio znak da relikvije trebaju zauvijek ostati u Kotoru, kako je konačno i bilo.

U čast svetome Tripunu 1166. godine izgradio je Andrea Saracenis prvo crkvu, a kasnije na njezinim temeljima i današ-

Razmjena poklona s domaćinom, Tomislavom Brguljanom

nju katedralu svetoga Tripuna, najstariju katedralu na istočnoj strani Jadrana.

Marija Šenk

Marija Šenk, umirovljenica, rodom iz Slovenije, rodbinski povezana i s Bokom kotorskom u Crnoj Gori, u Rijeci živi više od pedeset godina. Većinu svojega radnog vijeka provela je u računovodstvu nekadašnje Tvornice „Rikard Benčić“, bila je aktivna darivateljica krvi i volonterka Gradske organizacije Crvenog križa Rijeka, a sada svoje umirovljeničke dane ispunjava, između ostalog, i pisanjem pje-

sama koje su odraz njezina života, svega što je okružuje i mnogobrojnih ljudi koje poznaje, uz veliku dozu optimizma, ali i kritičkog stajališta.

Pjesme su njezin smisao života, kako pjesnikinja voli reći, a poezijom se bavi od mladosti. Napisala je 320 pjesama, posvećenih trenutku života, pa je prijatelji zovu „pjesnikinjom trenutka“.

Susret s pjesnikinjom Marijom Šenk

Klapsko pjevanje u Boki sve popularnije

„Peraški festival je postao poput pjesnika koji je razotkrio maglu i vidi svoj cilj”

Piše:

Marina Dulović, profesor

Četrnasti po redu Međunarodni festival klapa Perast 2015. pod okriljem Kotor Arta počeo je predstavljanjem dvaju festivalskih izdanja i to: „Pjesme dalmatske iz Boke” (1907. g.) Ludvika Kube, autora dr. Jakše Primorca i dr. Zlate Marjanović, kao i časopisa „Lirica” br. 3. Cilj ovih izdanja je promocija klapskog pjevanja i očuvanja muzičke i kulturne baštine Boke kotorske. Češki slikar, impresionist, folklorist i etnomuzikolog Ludvik Kuba je, putujući, čitav svoj život posvetio skupljanju pjesama slavenskih naroda. Uz 1.300 skupljenih pjesama iz Dalmacije sačuvana je Zbirka pjesama i napjeva iz Bosne i Hercegovine koja sadrži 1.127 sevdalinki i narodnih pjesama. Zbirka „Pjesme dalmatske iz Boke” sadrži 161 notni zapis i sačuvana je u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu. U predstavljenoj knjizi prvi put se u Crnoj Gori objavljuje 155 originalnih notnih zapisa s pratećim tek-

stovima skupljenim u mjestima Boke kotorske. Na ovom projektu Festivala klapa radio je od 2012. godine, a knjiga kao kruna uspjeha na najbolji način predstavlja značajan doprinos očuvanju nematerijalne kulturne baštine Crne Gore.

Festivalski časopis „Lirica” br. 3 predstavlja antologijsku zbirku od 39 klapskih pjesama poznatih bokeljskih autora prošlog stoljeća koji su ostavili neizbrisiv trag kada je klapsko pjevanje u Boki u pitanju. Svoje mjesto u ovom izdanju našli su autori: Tripo Tomas, Ivo Begu, Dragan Rakić, Božidar Ivanišević, Milorad Minja Vučetić, Nikola Gregović i Nikša Čučić.

O novim festivalskim izdanjima govorili su dr. Zlata Marjanović, dr. Slobodan Jerkov, kao i direktor Festivala Mikan Kovačević.

Glavni program Peraškog festivala imao je tri natjecateljske večeri. Prve večeri publika je uživala uz ženske klape, druge večeri nastupile su muške klape, a publika je mogla čuti i natjecanje u disciplini - nove klapske pjesme, dok

su posljednje večeri nastupile mješovite klape.

Na prvoj natjecateljskoj večeri u disciplini ženskih klapa prisutne je pozdravio direktor Mikan Kovačević riječima: „Sve je počelo prije četrnaest godina, na inicijativu ljudi iz Perasta koji su voljeli klapsku pjesmu i s pravom pomislili da je Perast idealno mjesto za ovakvu manifestaciju kakvu danas imamo u ovom gradu.”

Prve večeri predstavile su se klape: „Kapric” (Zadar), „Musi-ca viva” (Sombor), „Dalmatinke” (Šibenik), „Garofuli” (Bibinje), „Ankora” (Podstrana), „Diva” (Široki Brijeg), „Oršulice” (Vodice), „Bellezza” (Tivat), „Incanto” (Kotor), „Čakulone”

(Zagreb), „Alata” (Podgorica) i „Neverin” (Kaštel Lukšić).

Po odluci Stručnog žirija koji je radio u sastavu: dr. Nikola Buble, Dušan Šarac, mr. Sara Dodik i Denis Tafra (Hrvatska), Marina Dulović i Vojislava Milić (Crna Gora) te dr. Zlata Marjanović (Srbija). Prva nagrada pripala je ženskoj klapi „Neverin” iz Kaštela Lukšića, druga klapi „Incanto” iz Kotora i treća klapi „Alata” iz Podgorice. Po odluci publike prva nagrada pripala je crnogorskoj klapi „Incanto”, koja ide sigurnim koracima u budućnost i već je postala prepoznata po posebnom načinu klapskog pjevanja, specifičnoj boji koju daje skladnost i ujednačenost glasova.

Na okruglom stolu koji je održan idućeg dana, uz ljubaznost domaćina Muzeja grada Perasta, Stručni žiri odgovorio je na pitanja voditelja i članova klapa koji su se natjecali prethodne večeri, a poseban osvrt na prvu natjecateljsku večer dao je dr. Nikola Buble, etnomuzikolog i jedan od najboljih poznavatelja klapskog pjevanja u Hrvatskoj koji je bio ujedno i predsjednik žirija: „Sudim da je Peraški festival postao poput pjesnika koji je razotkrio maglu i vidi svoj cilj na putu umjetničkog stvaralaštva, kvaliteta u civilizacijskom i kulturološkom pogledu. On tek sada dobiva svoj oblik i lice i na pravom je putu da izgradi svoj prepoznatljiv identi-

Neverin, Kaštel Lukšić

tet i u budućnosti zablista još većim sjajem. Umjetnički i folklorni dojam, kao i napredak Festivala, mora ići pod ruku s organizacijskim. Tužno je da se ovakva kvaliteta kakvu smo imali prošle večeri nije mogla predstaviti većem broju slušatelja jer nije bilo puno publike kao što je to bio slučaj prethodnih godina. Možda termin nije sretno izabrano rješenje, ali treba naći načina da se Festival popularizira i bolje predstavi kako domaćoj javnosti, tako i turistima. Posebno bih istaknuo crnogorsku klapu 'Incanto' koja je na mene ostavila najbolji dojam sa svojim ozbiljnim visokoprofesionalnim pristupom i odličnom interpretacijom. Također ističem klape 'Neverin', 'Čakulone' i klapu 'Alata'. U klapskom pjevanju nema profesionalizma ni amaterizma - ili pjevaš ili ne pjevaš. Glazba je komunikacijski kanal među ljudima - poruka koju amateri šalju publici putem klapske pjesme. Bit ovakvih susreta je uživati i biti sretan uz klapsku pjesmu koja je samo jedna i jedinstvena. Refleksija koja je postignuta od publike daje smisao i želju da ovaj Festival živi i traje. Čestitam za prvu večer i nastavite dalje."

Na drugoj natjecateljskoj večeri XIV. međunarodnog festivala klapa u Perastu, u kategoriji muških klapa predstavile su se klape: „Bukaleta” iz Pazina, „Sagena” iz Zagreba, „Assa Vocce” iz Podgorice, „Trebizat” iz Trebižata, „Bunari” iz Vodica, „Sebeniko” iz Šibenika i „Kaše” iz Dubrovnika. Stručni žiri izabrao je za najbolju mušku klapu klapu „Bunare”, drugo mjesto pripalo je klapi „Kaše”, a treće klapi „Sebeniko”. Nagrada publike za najbolju mušku klapu i najbolji aranžman u kategoriji nova klapska pjesma dodijeljen je klapi „Kaše”, kao i prva nagrada za tekst pjesme

Marina Dužević dodjeljuje nagradu klapi Incanto

„Slava Perasta” autora Bože Vodopije. Obavljajući konzularne poslove u Kotoru tijekom pet godina kao generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru, autor je ne samo osta-

vio dojam čovjeka dobre volje, pozitivne energije s profesionalizmom kakav diplomacija i podrazumijeva, već je uvidio sve ljepote našeg kraja i s posebnom poetičnošću i topli-

nom svoja sjećanja pretočio u pjesmu koja će, vjerujem, tek doživjeti svoju popularnost, a možda postati i himna Peraškog festivala. Također, jedan od razloga koji nam daje za

pravo da vjerujemo u budućnost pjesme „Slava Perasta” jest izvrsna interpretacija dubrovačke klape „Kaše” koja je s posebnom suptilnošću, ujednačenom bojom i skladnošću

izvela spomenutu pjesmu. Ista pjesma Vicka Dragojevića, autora glazbe, nagrađena je nagradom Stručnog žirija za najbolju skladbu.

Bunari, Vodice

Na okruglom stolu u povodu prethodne natjecateljske večeri predsjednik žirija dr. Nikola Buble istaknuo je da nove klapske pjesme, ako su pisane izvan zakonitosti prepoznatljive klapske pjesme, nisu dopadljive i samim tim neće moći zaživjeti i svidjeti se publici. Također je preporučio da skladatelji rade u smjeru postizanja kvalitete, ali i dopadljivosti melodije.

Posljednjega natjecateljskog dana XIV. međunarodnog festivala klapa u Perastu predstavile su se mješovite klape. Publika je pozdravila četiri klape i to: „Stradioti” (Tivat - Herceg Novi), „Pročulić” (Korčula), „Kurenat” (Mljet) i „Signum” (Čapljina). Nagradu *Peraški kampanio* dobila je klapa „Signum”, drugo mjesto pripalo je klapi „Kurenat”, a treće novoosnovanim „Stradiotima”. Iste večeri dodijeljena su još dva priznanja. Nagrada *Deštregovi* pripala je klapi „Maris” iz Kotora za najbolju debitantsku klupu i klapi „Incanto”, također iz Kotora, nagrada „Peraški školji” za najbolju crnogorsku klupu po ocjeni Stručnog žirija i publike.

Do kraja večeri publika je uživala uz program Zavičajne harmonije s pjesmama iz krajeva odakle klape dolaze.

Na sve tri natjecateljske večeri, kao i u revijalnom dijelu programa, sudjelovalo je 15 klapa iz Hrvatske, 7 iz Crne Gore, 4 iz Bosne i Hercegovine i 1 klapa iz Srbije.

Zaključak je da je Peraški festival po kvaliteti ponuđenih programa i selekciji klapa sudionica ispunio sva očekivanja. Opravdao je svoje postojanje i pokazao da se čvrsto drži na kulturnoj mapi kada su ovakvi festivali u pitanju. Prethodni susreti ugostili su više od 280 klapa iz raznih krajeva, a ovogodišnji broj sudionika se približio broju 400. Barokni grad oživjela je klapska pje-

sma, a pozitivna energija koju samo glazba može dati osjećala se na svakom koraku. Veliki trud poduzet je krajem devedesetih godina prošlog stoljeća na uspostavljanju prijateljskih veza između Hrvatske i Crne Gore. Također, Festival iskazuje poštovanje grupi entuzijasta koji su ga i pokrenuli, a to su Miro Ulčar (idejni tvorac), predsjednik Upravnog odbora Miro Braić, predsjednica NVO-a Marija Brainović i cijena

prof. Milja Radulović i Stanka Montan koje, na žalost, više nisu s nama. Natjecateljski karakter ovaj Festival čini drukčijim od mnogobrojnih susreta, smotri i večeri revijalnog tipa. Novi trendovi sve više se okreću ukusima publike i nastupima s instrumentalnom pratnjom na način šlagerskih izvođenja klapskih pjesama. Iako je popularno, takav vid izvođenja ugrožava pravo a capella pjevanje. Potreba da se bogato muzičko nasljeđe zaštiti od kiča i šunda s primjesama istočnog

desetih godina prošlog stoljeća na uspostavljanju prijateljskih veza između Hrvatske i Crne Gore. Također, Festival iskazuje poštovanje grupi entuzijasta koji su ga i pokrenuli, a to su Miro Ulčar (idejni tvorac), predsjednik Upravnog odbora Miro Braić, predsjednica NVO-a Marija Brainović i cijena

Kaše, Dubrovnik

folkloru zadatak je na kojem treba raditi u budućnosti što više. Cilj Peraškog festivala je zainteresirati i pridobiti mlade naraštaje da i oni zavole klap-sku pjesmu, kao i podržati crnogorske klape na svom putu razvoja i napretka koji je evidentan. Uz umjetničkog direktora Jasminka Šetku vjerujem da će naši ciljevi biti ostvareni, a Peraški festival postati jedan od simbola Boke kotorske, dobre pjesme, druženja i prijateljstva među ljudima.

Pobjednička pjesma dubrovačke klape „Kaše“
Tekst: Božo Vodopija, muzika i obrada: Vicko Dragojević

Slava Perasta

*Veslali smo Fašinadu
I kitili mladog mađa
S klapom pjevali po gradu
Kad se na kokota gađa.*

*Tvojom slavom ponosi se
Svaki Bokelj, Boka cijela
A molitva pronosi se
majci Božjoj sa Škrpjela.*

*I na moru i na rivi
Uz zvonike i palace
Novu mladost Perast živi
Novu mladost, stare face.*

*A kad s pjace niz ulice
Zaori se glazba znana
Staro kolo mornarice
Kao himna sa usana.*

*Kroz Verige biser sjaji
Na kamenu Perast blista
Uspomene mnoge taji
Al za sve je ljubav ista.*

Srebro hrvatskoj nastavi u CG – učenice iz Tivta briljirale na kvizu znanja

Područna škola Bakovčica pored Koprivnice mjesto je gdje su 6. lipnja poznavanje hrvatske povijesti te kulturne i prirodne baštine pokazali svi natjecatelji kviza znanja i prijateljstva „Europa – moja domovina“ koji se ove godine održao po 18. put.

Kviz je međunarodnoga karaktera, natjecale su se sljedeće škole: Zakladni škola

„Krasna Lipa“ – Republika Češka, Osnovna škola Videm pri Ptuju – Republika Slovenija, Osnovna škola „Vladimir Pavlović“ Čapljina – Bosna i Hercegovina, Osnovna škola „Braća Radić“ – Koprivnica i Hrvatska nastava u Crnoj Gori.

Na početku kviza sve je lijevo pozdravio neumorni domaćin – učitelj Radovan Knežević

i gradonačelnica Koprivnice Vesna Željeznjak. Potom su učenici Područne škole Bakovčica otpjevali hrvatsku himnu i izveli kratak umjetnički program koji je upotpunjen sjajnom izvedbom violinistice Tare Knežević. Kvizu su nazočili predstavnici diplomatskoga kora, sveučilišni profesori, gradonačelnica, dogradonačelnik i predsjednik gradsko-

ga vijeća grada Koprivnice, dožupan Koprivničko-križevačke županije i dogradonačelnik grada Čapljine.

Učenice hrvatske nastave iz Tivta: Anja Andrić, Agata Luković i Rozalija Francešković probile su led, prve su se natjecale i postigle stopostotan uspjeh. Unatoč sjajnome rezultatu, osvojile su ipak drugo mjesto jer je komisija, ne imajući nimalo lak zadatak, odlučila da prvo mjesto pripadne drugoj školi koja je imala jednak rezultat – OŠ „Vladimir Pavlović“ iz Čapljine.

Prve tri prvoplasirane škole dobile su medalje i diplome,

a svi su natjecatelji dobili poklone i zahvalnice. Ilija Janović i Ana Šarčević nisu jedini voditelji koji su dodatno nagradili svoju ekipu za uspjeh na kvizu odlaskom na koncert grupe Prljavo kazalište koji se tu večer održavao u Koprivnici.

Za vrijeme boravka u Područnoj školi Bakovčica profe-

sori i ravnatelji družili su se u vrtu koji je više puta osvajao titulu najljepšega školskog vrta u Hrvatskoj i tu dogovarali buduće suradnje i razmjene učenika. Učitelju Kneževiću svidjele su se knjige ravnateljice Osnovne škole „Drago Milović“, koju pohađaju učenice HN iz Tivta koje su sudjelovale na kvizu, prof. Ružice Lazarević. „Čarobne riječi“ i „Veliki odmor“ njegovi će učenici rado čitati, a izražena je želja i za suradnjom dviju škola.

Organizatorima i sudionicima kviza podijeljeni su pro-

motivni materijali grada Tivta koje je osigurala Turistička organizacija na čelu s ravnateljicom Bernardom Moškov.

Putne troškove zajednički su pokrili: Hrvatska građanska inicijativa, Hrvatsko građansko društvo Crne Gore i Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore.

Sjajan rezultat najljepša je zahvala svima onima koji su pridonijeli da se realizira sudjelovanje na ovome kvizu na koji je hrvatska nastava u Crnoj Gori pozvana i sljedeće godine.

Ana Šarčević

Svečana dodjela učeničkih knjižica polaznicima hrvatske nastave u Crnoj Gori

U Domu kulture „Josip Marković“ u Donjoj Lavstvi 14. lipnja održana je svečana dodjela učeničkih knjižica polaznicima hrvatske nastave u Crnoj Gori. Učenici iz Kotora i Tivta kraj su školske godine obilježili prigodnim programom – recitirali su pjesme, glumili, pjevali, svirali te tako pokazali da su zaista talentirani na mnogim poljima.

Voditelji programa, učenica Kristina Božinović i učenik Matija Marinović, u jednome su trenutku pozvali iz publike

spisateljicu Snježanu Akrap Sušac čije su priče i pjesme na hrvatskoj nastavi ilustrirane. Željeli su znati kada će napokon biti tiskana zbirka. Spisateljica im je otkrila da se u cijelu priču uključila još jedna škola iz Pule. Trebalo je stoga nešto vremena da pulski učenici završe svoje radove, kao i da dizajnerica i koautorica zbirke Feodora Gubaš Štifanić odradi pripremu za tisak koji će biti povjeren don Srečku Majiću, odnosno nakladničkoj kući Gospe od Škrpjela. Zbir-

ka priča, pjesama i učeničkih ilustracija svjetlo će dana tako ugledati sljedeće školske godine.

Na samome kraju programa uslijedilo je još jedno iznenađenje. Pjesnikinja Maja Perfiljeva obratila se učenicima, njihovim roditeljima i uvažanim gostima lijepim izlaganjem koje je okrunila recitacijom svoje legendarne pjesme „Da sam ja netko“. Potom je Perfiljeva svakome učeniku uručila knjižicu uz čestitke i tople riječi.

Ana Šarčević

Hrvatska nastava u inozemstvu – izazov njegovanja jezika i kulture

Stručni seminar i okrugli stol o perspektivama hrvatske nastave u Vojvodini

U Vojvodini je u svibnju u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske održan stručni seminar kako za učitelje hrvatske nastave iz lokalne koordinacije tako i za

učitelje iz Slovenije, Slovačke, Makedonije, Rumunjske i Crne Gore. U ime Ministarstva nazočili su načelnica Sektora za standard, strategije i posebne programe Vera Šutalo, voditeljica službe za međunarodnu suradnju Ivana Pilko Čunčić te glavna koordinatorka hrvatske nastave u inozemstvu Jasna Aničić.

Čitav je skup osmišljen s ciljem unaprjeđenja hrvatske nastave kako bi se osnažilo

njegovanje zavičajnosti, identiteta, jezika i kulture te je tim povodom održan i okrugli stol o perspektivama hrvatske nastave u Vojvodini. Koordinatorica hrvatske nastave u Republici Srbiji Marina Balažev u svojem izlaganju predstavila način na koji se nastava odvija, kao i njezine pravne i administrativne osobitosti. Istaknula je i poteškoće s kojima se učitelji susreću na terenu, a jedna od većih je ne-

riješeno pitanje udžbenika iz kojih valja poučavati učenike u hrvatskim razredima u Vojvodini. Okrugli stol je uskoro prerastao u konstruktivan razgovor u kojemu su se mogli čuti neki novi prijedlozi i rješenja za sporna pitanja. Osim delegacije Ministarstva i učitelja hrvatske nastave okruglo-me stolu nazočili su ravnatelji škola u kojima se odvija hrvatska nastava, konzul Generalnoga konzulata RH u Subotici Hrvoje Ambreuš, te predstavnici Hrvatskoga nacionalnog vijeća Republike Srbije.

Ovaj je skup bio prilika i da se sagledaju i usporede nastavne prakse i izazovi iz drugih zemalja regije u kojima se odvija hrvatska nastava, a o čemu su izlagali njezini voditelji: Vedran Iskra – Makedonija, Maria Latchici – Rumunjska, Marijo Malkoč – Slovenija, Jasna Rendulić – Slovačka i Ana Šarčević – Crna Gora.

Posjet institucijama važnima za hrvatsku nastavu u Vojvodini bio je prilika za konkretniji nastavak pokušaja nalaženja najboljih rješenja za proble-

matiku udžbenika te razmatranja mogućnosti otvaranja studentske grupe hrvatskoga jezika u Novome Sadu, a o čemu je bilo riječi i prigodom posjeta Generalnoga konzulatu RH u Subotici, Hrvatskome nacionalnom vijeću RS te Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata.

U Gradskoj kući gostima iz Hrvatske i učiteljima domaćin je bio član gradskoga vijeća Subotice Blaško Stantić, nakon čega je Svetislav Milanović sve poveo u obilazak te impozantne građevine rađene u duhu mađarske secesije. U sličnome je stilu i Moderna galerija „Likovni susret“ koja je također posjećena nakon formalnoga dijela programa, jednako kao i čuvena vinarija „Zvonko Bogdan“.

Hrvatska nastava u zemljama regije

Učitelji hrvatske nastave koji preko Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske rade u državama regije tijekom seminara u Vojvodini imali su i izlaganje o

svojemu radu. U svojim osvrtima osim predstavljanja aktivnosti koje organiziraju, upozorili su i na probleme hrvatske nastave u državama gdje rade. U Crnoj Gori to je stagnacija broja učenika, u Slovačkoj većina učenika ne zna hrvatski jezik zbog izražene asimilacije s većinskim stanovništvom, u Rumunjskoj je prisutan problem interesa za hrvatski jezik samo na području Karaševa, dok su nastavnici iz Makedonije i Slovenije istaknuli problem velike udaljenosti gradova, odnosno škola u kojima drže nastavu.

Upitani da čitateljima Hrvatskoga glasnika približe hrvatsku nastavu u zemlji u kojoj rade, svi su učitelji rado pristali napisati nekoliko rečenica, stoga se u nastavku možete upoznati s izazovima hrvatske nastave u Makedoniji, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Vojvodini.

Kolegicama Ivani, Jasni i Marii, te kolegama Mariju i Vedranu zahvaljujem na trudu.

Ana Šarčević

Hrvatska nastava u Makedoniji

Makedonija je jedna od 20 država svijeta u kojima se održava hrvatska nastava. Hrvatskom se nastavom njeguje hrvatski jezik i kultura, a time i hrvatski identitet, ali uz njegovanje i poticanje makedonskoga identiteta. Krajnji je plemeniti cilj svjesnost o supostojanju dvaju identiteta i svih prednosti koje proizlaze iz toga bogatstva – poznavanje dvaju jezika i dviju kultura. To nudi višestruku korist koja se, prije svega, očituje u baštinjenju jezika i kulture svojih predaka. Osim toga, takav ustroj ciljeva svakako pozitivno utječe i na sazrijevanje djeteta, a što se u kasnijoj fazi života, tijekom

studiranja, pa kasnije i rada, očituje u kvaliteti socijalnih interakcija, intelektualnoga razvoja, tolerancije, poštivanja i uvažavanja drugoga.

Kako bi se što kvalitetnije postigli opisani ciljevi, osim same nastave i nastavnih sadržaja, vrlo su važne izvanškolske aktivnosti, kao i suradnja s makedonskim institucijama i s institucijama koje okupljaju Hrvate u Makedoniji. U tome svjetlu valja istaknuti brojne aktivnosti koje su uključivale suradnju sa spomenutim institucijama. Svake se godine održava predstava povodom blagdana svetoga Nikole; održana je ekskurzija – trodnevna nastava u prirodi; učenici redovito sudjeluju na pjesničkim večerima na kojima recitiraju poeziju i čitaju priče

za djecu. Osim toga, velika je pozornost posvećena njegovanju i poticanju umjetničkih talenata učenika kroz objavljivanje njihovih uradaka u zbirkama pjesama ili u dramskim nastupima na hrvatskome jeziku.

Sve navedene aktivnosti ilustriraju moguće načine uključivanja spomenutih ciljeva premreženosti dviju kultura i dvaju jezika u hrvatsku nastavu u Makedoniji koja teži susretu sa sudarom bogatstva duha – onim hrvatskim i onim makedonskim.

Nastavu u Makedoniji polazi oko 50 učenika, a nastava se održava u Bitoli, Kumanovu, Skopju i Tetovu.

prof. Vedran Iskra
Voditelj hrvatske nastave u
Makedoniji

Hrvatska nastava u Vojvodini

Hrvatska nastava u inozemstvu u koordinaciji Vojvodina namijenjena je djeci pripadnika hrvatske nacionalne manjine. Hrvatska nastava istovremeno je otvorena i djeci drugih nacionalnosti koja žele učiti hrvatski jezik i hrvatsku kulturu.

U koordinaciji Vojvodina rade tri učitelja Iva Babić, Vladan Čutura i Ivana Matić s koordinatoricom Marinom Balažev, a sama nastava organizirana je u dvama oblicima. Hrvatski jezik se u Subotici, Đurđinu i Tavankutu predaje kao materinji jezik u četirima osnovnim i dvjema srednjim školama u okviru redovnog sustava odgoja i obrazovanja. Redovna je nastava na jeziku manjine prihvaćena među učenicima, nastavnicima i profesorima te uz potporu lokalne zajednice odlično funkcionira.

Osim toga, hrvatski se izučava i kroz predmet hrvatski jezik s elementima naci-

onalne i kulturne baštine u manjim mjestima po čitavoj Vojvodini u kojima žive pripadnici hrvatske nacionalne manjine.

Posao je dinamičan, program heterogen, izvannastavne aktivnosti bogate što predstavlja velik izazov za učitelje u Vojvodini. Budući da koordinaciju čine mladi entuzijastični profesori, timski rad, stručnost i posvećenost poslu

daju odlične rezultate što potvrđuju gostovanja hrvatskih znanstvenika i umjetnika u Vojvodini, brojne učeničke ekskurzije, rezultati na republičkim natjecanjima te broj učenika koji odlučuju studirati u Hrvatskoj.

prof. Ivana Matić
Učiteljica hrvatske nastave
u Vojvodini

Hrvatska nastava u Sloveniji

Nastava hrvatskoga jezika i kulture u Sloveniji održava se u Lendavi, Mariboru, Ljubljani, Radomlju i Grosuplju. Odaziv je učenika promjenljiv, no ipak s tendencijom povećanja broja polaznika, osobito u školskoj godini 2014./15. Što se tiče profila učenika u osnovnim školama, polaznici su nastave većinom učenici nižih razreda osnovne škole, odnosno učenici koji se nalaze u produženome boravku dok je mnogo manje učenika viših razreda osnovne škole. Polazna zna-

nja s kojim djeca dolaze na nastavu variraju od već izvrsnih govornika hrvatskoga jezika do učenika koji znaju tek pokoju riječ pri čemu prevladavaju učenici sa slabijim predznanjem. Dakle, nastavne su skupine heterogene u mnogim elementima: dobnoj strukturi učenika, motivaciji, imanentnome znanju hrvatskoga jezika. Treba naglasiti da se dopunska nastava hrvatskoga jezika, koja se izvodi u osnovnim i srednjim školama, svrstava u skupinu interesnih aktivnosti kojih je često u slovenskim školama i više od 50. Tu se svrstavaju sve sportske aktivnosti, razne dramske, literarne, jezične

radionice, pjevačke, plesne grupe. Nastava je u Sloveniji jednosmjenska, a interesne se aktivnosti izvode nakon nastave, od 13.00 sati. Djeca tijekom produženoga boravka imaju izrazito širok spektar aktivnosti u ponudi, a često se više aktivnosti izvodi u isto vrijeme što utječe na broj polaznika.

Treba istaknuti da je osobito zahtjevno motivirati učenike na pohađanje nastave u pograničnim područjima jer su ionako često u Hrvatskoj, gledaju hrvatske televizijske programe. Moglo bi se reći da im je hrvatski jezik nadohvat ruke i bez nastave. Ove školske godine zato je u prvome

planu bilo na koji način zainteresirati učenike izvanškolskim aktivnostima koje obuhvaćaju i nastavne sadržaje, a to smo prije svega uspjeli u Lendavi koja se nalazi svega nekoliko kilometara od Murskoga Središća, najsjevernijega hrvatskog grada. Tako smo imali dva prekrasna zajednička druženja u Centru za kulturu Čakovec na predstavama „Ježeva kućica“ i „General Kiro miš“. Također, OŠ Mursko Središće ove je škole godine omogućila da našu malobrojnu skupinu priključimo učenicima OŠ Mursko Središće na jednodnevnim izletima. Išli smo na jednodnevni izlet u Zagreb gdje smo pogledali izuzetno atraktivnu predstavu „Posto-

lar i vrag“ u kazalištu „Trešnja“ koja nije oduševila samo učenike, nego i nas odrasle. Nakon toga smo posjetili zgradu Hrvatske radiotelevizije gdje smo uz stručno vodstvo obišli svaki studio u kojem se snimaju razne emisije, no osobito je veselje zavladało ulaskom u najveći HRT-ov studio koji je bio pripremljen za snimanje glazbenoga šoua „The Voice“ gdje smo i snimili nekoliko zanimljivih fotografija.

Danas nastavu u Sloveniji pohađa 112 učenika što je brojka koju sam potajno priželjkivao kroz neki duži period, no ostvarila se već ove školske godine. Najviše u tome participiraju OŠ Preserje pri Radomljah s 27 učenika, OŠ Dravljje u Ljubljani s

24 i OŠ A. Besednjaka u Mariboru s 37 učenika. Znatno povećanje broja polaznika ove godine jamči budućnost nastavi hrvatskoga jezika u Sloveniji, no broj bi mogao biti i veći s obzirom na to da u nekim školama skupine i dalje broje svega nekoliko učenika, npr. u Lendavi.

Istaknuo bih da svijest o važnosti učenja hrvatskoga jezika te svih kulturnih i zavičajnih vrednota Hrvatske još uvijek nije ukorijenjeni standard u Sloveniji, nego misao koju Hrvatima treba nametati i neprestano obrazlagati.

mag. croat. Marijo Malkoč
Voditelj hrvatske nastave u Sloveniji

Hrvatska nastava u Slovačkoj

Hrvatska nastava u Slovačkoj organizirana je kao redovna hrvatska nastava za učenike osnovnih i srednjih škola te kao dodatna nastava za učenike koji nisu ciljane skupina hrvatske nastave, a to je populacija vrtičke djece i odraslih koji su iskazali interes za učenje hrvatskoga jezika. Hrvatska nastava organizira se i izvodi na 4 nastavna mjesta: u Hrvatskom Jandrofu, Čunovu, Hrvatskom Grobu i Devinskom Novom Selu. Nije integrirana u obrazovni sustav zemlje primateljice i ima status slobodne aktivnosti. Nastava se provodi u školama zemlje primateljice u poslijepodnevним satima.

Hrvatska nastava je namijenjena prvenstveno pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i djeci hrvatskih državljana koji žive u Slovačkoj,

iako je većina učenika (68%) slovačke narodnosti koji nemaju hrvatske korijene, a ostali učenici (32%) su učenici slovačke narodnosti koji su rođeni i žive u Slovačkoj, ali imaju hrvatske korijene.

Hrvatsku nastavu u Slovačkoj ove školske godine ukupno su pohađala 103 učenika. U redovnu hrvatsku nastavu upisano je 57 učenika, a na dodatnu nastavu 46 učenika. Kroz organiziranu dodatnu nastavu omogućeno je učenje hrvatskoga jezika s ciljem popularizacije hrvatskoga jezika i kulture te opstanka hrvatske nastave u ovoj regiji. S obzirom na specifičnosti ove regije: sociokulturno i povijesno nasljeđe, status hrvatskoga jezika kroz povijest, negovorenja naslijeđenoga jezika u svakodnevnome životu, ovaj je broj učenika i više nego zadovoljavajući.

Formirane nastavne skupine većinom su homogene s obzirom na dob, ali i s ob-

zirom na razinu znanja hrvatskoga jezika. Nivo usvojenosti hrvatskoga jezika na razini razumijevanja, govorne i pisane komunikacije na hrvatskome jeziku još je uvijek izrazito nizak na svim razinama. Naglasak u radu, na svim razinama, je na razvoju jezično-komunikacijskih sposobnosti i vještina. Rad u hrvatskoj nastavi zahtijeva mnogo raznovrsnoga didaktičkog materijala, kombinaciju različitih nastavnih sredstava i pomagala da bi nastava bila dinamična, motivirajuća, suvremena, produktivna, ali i pružila mogućnost individualiziranoga pristupa svakome učeniku. Nedostaju nam sva nastavna sredstva na hrvatskome jeziku: od udžbenika za učenje hrvatskoga jezika kao stranoga jezika, slikovnica, lektira, rječnika, geografskih karta, didaktičkoga materijala, društvenih i edukativnih igara.

Slobodne aktivnosti organiziraju se tijekom godine prateći dinamiku događanja u hrvatskoj zajednici, školi te obilježavajuće prigodne datume. Prilagođene su dobi učenika, interesu, sposobnostima i znanju hrvatskoga jezika. Cilj je izložiti učenika što više neformalnim situacijama i komunikaciji na hrvatskome jeziku, a ujedno i motivirati za učenje hrvatskoga jezika. Slobodne aktivnosti organizirane su u obliku igara, tematskih radionica, terenskih nastava, posjećivanje različitih kulturno-društvenih događanja.

Hrvatska nastava je postavila temelje i dobila sad već prepoznatljiv identitet.

prof. Jasna Rendulić
Voditeljica hrvatske
nastave u Slovačkoj

Hrvatska nastava u Rumunjskoj

Hrvatska se nastava u Rumunjskoj održava u sljedećim mjestima: Lupaku, Karaševu i Ravniku. Učenici pohađaju hrvatski jezik na redovnoj nastavi pa se podrazumijeva da oni imaju dobro znanje hrvatskoga standardnog jezika. Ipak, svladavanje hrvatskoga standardnog jezika iziskuje ponekad dosta napora. A i zbog rumunjskoga jezika uočavamo dosta poteškoća ponekad i sa starim našim dijalektom, u smislu da učenici često (prečesto) posežu za rumunjskim riječima.

Naime, učenici dolaze s predznanjem mjesnoga arhaičnog govora u kojemu ima jako mnogo rumunjskih riječi. To su djeca o kojoj se brinu uglavnom bake i djedovi jer su im roditelji na radu u inozemstvu. Znači djeca kojoj nedostaju roditelji (inače je to veliki problem s kojim se suočava veliki broj djece u cijeloj Rumunjskoj) pa se često nastavnici nalaze i u ulozi roditelja).

Imajući u vidu gore navedeno nastojimo na hrvatskoj nastavi ostvariti prije svega ugodnu i kreativnu atmosferu u kojoj će se učenici dobro osjećati, a onda ovisno o školskoj dobi, kroz razne sadržaje pokušavamo poboljšati njihovo

znanje iz hrvatskoga jezika i književnosti, povijesti, zemljopisa, glazbene i filmske kulture. Koristimo pritom različite materijale: novine i časopise koje dobivamo iz Hrvatske, televiziju, CD-ove, filmove, internet. Izvrsno surađujemo s Demokratskim savezom Hrvata u Rumunjskoj, predsjednikom Petruom Hateganom, koji su donirali knjige, kao i sa Zajedništvom Hrvata u Rumunjskoj, u čijim novinama učenici imaju priliku, ponekad, objaviti po koju pjesmicu ili sastav, što je dodatni poticaj za poboljšanje znanja iz hrvatskoga jezika. Nastojimo pratiti i biti nazočni na mjesnim događajima, kao što su razni blagdani, školske proslave, te različitim scenskim priredbama, recitalima.

prof. Maria Latchici
Voditeljica hrvatske
nastave u Rumunjskoj

JUBILEJ KOTORSKE GIMNAZIJE

„Učeći da u preplitanju snova, želja i stvarnosti prije svega treba biti čovjek, obogaćeni su istinom da su u životu i njegovoj prolaznosti samo ljudske sudbine neprolazne“

Priredio:
Joško Katelan

Gimnazija Kotor, njezini učenici, profesori i gosti proslavili su u subotu 6. lipnja 150. godišnjicu postojanja. U prepunoj dvorani kotorskoga Kulturnog centra direktor Gimnazije Božo Perović s ponosom je podsjetio na njezinu dugu povijest.

Uz Dubrovnik i Zadar, Kotor ima jednu od najstarijih gimnazija na prostoru nekadašnje zajedničke države.

„Dajući jedno drugom ono najbolje što imaju, Gimnazija i Kotor postaju temelj duhovnosti i kulture cijele Boke kotorske. Istodobno, Gimnazija s vremenom postaje ogledalo duše Kotora, putokaz djeci, palača znanja, inicijator brojnih kulturnih, znanstvenih i humanitarnih događanja. Učeći da u preplitanju snova, želja i stvarnosti prije svega treba biti čovjek, obogaćeni su istinom da su u životu i njegovoj prolaznosti samo ljudske sudbine nepro-

lazne“, nadahnuto je rekao direktor Perović.

Kotor je grad koji zaslužuje biti središte učenosti jer je već 1326. godine tu postojala Gradska javna škola iako, sudeći po drugim izvorima, osnovana je već 1285. godine.

Od tridesetih godina XV. stoljeća radi Gramatikalna škola - prava srednja škola koja odgovara današnjoj gimnaziji. U XVI. stoljeću prerasta u Višu srednju školu. Tijekom XVII. i XVIII. stoljeća radi više kao Niža srednja škola. Ugasila se nakon pet stoljeća svog rada

nakon pada Mletačke Republike 1797. godine. Od 1811.

- 1814., tijekom francuske vladavine Kotorom, radi Niža gimnazija dok je suvremena Gimnazija, koja neprekidno radi do današnjih dana, osnovana 1864. godine. Zauzima-

njem Stefana Mitrova Ljubiše u Carevinskom vijeću u Beču, Kotorska gimnazija počela je s radom prvi put na narodnom jeziku 1865. godine.

Od tog vremena do danas iz nje su potekli poznati ljudi iz svijeta znanosti i umjetnosti.

No, više o samoj povijesti i radu ove škole bit će riječi u monografiji čija izrada je u tijeku i čije tiskanje se očekuje za godinu dana.

Pomoćnik ministra prosvjete Veljko Tomić, čestitajući na 150. godišnjici, rekao je tom prigodom da ovaj izniman jubilej svjedoči o dugoj i vrlo bogatoj prosvjetnoj i kulturnoj tradiciji ovoga kraja... „u koju je ugrađen predani, posvećeni pedagoški rad svih njenih profesora“, naglasio je Tomić.

Izvođenjem omnibusa – predstave „Nismo tu za jedan dan“, rađene po motivima triju priповijesti Stefana Mitrova Ljubiša, koja je nastala u učionici Gimnazije Kotor, općom porukom predstave da „nikome u životu nismo dužni osim ljubavi“, njezini učenici, ujedno glumci, oduševili su mnogobrojne uzvanike.

Ovom značajnom jubileju pridružila se i Pošta Crne Gore koja je tiskala prigodnu marku s motivima grada Kotora.

Stara Gimnazija u Starom gradu

Stara Gimnazija, Benovo

Stara Gimnazija, Tabačina

Nismo tu za jedan dan

Izložbe Kemala Ramujkića i Veselina Banjevića u Galeriji solidarnosti

Zavičajna pripadnost, generacijska bliskost, stvaralački impulsi utemeljeni u crnogorskome mediteranskom okruženju povezuju dvojicu slikara koji više od četiri desetljeća stvaraju umjetnost osobitih poetika

Kemal Ramujkić

Piše:
Marija Mihaliček

Na dvije likovne izložbe u organizaciji OJU „Muzeji” - Kotor, u Galeriji solidarnosti bilo je prikazano stvaralaštvo dvojice poznatih slikara podrijetlom iz Crne Gore, koji žive i rade u Beogradu: Kemala Ramujkića i Veselina Banjevića.

Zavičajna pripadnost, generacijska bliskost, stvaralački impulsi utemeljeni u crnogorskome mediteranskom okruženju povezuju dvojicu slikara koji više od četiri desetljeća stvaraju umjetnost osobitih poetika, čiju su ljepotu i iskrenost mogli prepoznati oni koji su posjetili postavke Ramujkića i Banjevića u palači Pima.

Kemal Ramujkić rođen je 1947. u Podgorici, odrastao u staroj Varoši, jedan je iz posljednje generacije učenika poznate Hercegovačke umjetničke škole, pred njezino zatvaranje 1966. Profesori Vojo Stanić, Luka Berberović, Bato Pravilović, na čijim je poukama zakoračio u svijet umjetnosti, i susret s Herceg Novim su prema riječima ovoga slikara trajno obilježili njegovo slikarstvo. Diplomirao je na Likovnoj akademiji u Beogradu 1971. te je završio postdiplomski studij 1973. Ostao je u Beogradu, gdje i danas živi i stvara. Od 70-ih godina, kada počinje samostalno izlagati, nižu se izložbe, nagrade i priznanja.

Usporedno sa slikarstvom, koje mu je pribavilo visoko

Iz ciklusa Kuće, Kemala Ramujkića

mjesto reprezenta suvremene umjetnosti Srbije i zavičajne Crne Gore, Ramujkić je ostvario i pedagošku karijeru. Godinama je u poznatoj školi u Šumatovačkoj uspješno pripremao buduće studente Likovne akademije i arhitekture, predavao je kao gostujući profesor pejzaža na Školi za filmsku animaciju u Viborgu u Danskoj. Redoviti je profesor i dekan na Državnome fakultetu likovnih umjetnosti u Novome Pazaru.

Ramujkić je umjetnik potpuno predan slikarstvu, koji živi umjetnost i uživa u slikanju. Isto tako umjetniku je važna interakcija s publikom pa ističe da misli kao njegov profesor Vojo Stanić „da bi prestao da slika kad ljudi ne bi voljeli njegove slike“. U ateljeu na Adi Ciganliji desetljećima na-

staje Ramujkićev svijet slike ispunjen neoromantičarskim vizijama mediteranskog podneblja i njegovih simbola.

U ranijim radovima to su čudesni i nestvarni vrtovi koje nastanjuju antičke skulpture, fragmenti arhitekture obavijene svjetlošću koja rastapa oblike i stvara mistični, ponekad onirički ugođaj. U njegovoj interpretaciji nađu se i prepoznatljivi motivi crnogorskoga mediteranskog krajolika, kao na primjer u ciklusu miločerske Kraljičine plaže ili ovom kojim se predstavio u Galeriji solidarnosti inspiriranim bokeljskom i paštrovskom tradicionalnom arhitekturom iz ciklusa Kuće, nastalim posljednje tri-četiri godine.

Jedan od prepoznatljivih simbola koje Ramujkić uvodi u slike su vertikale čempresa i

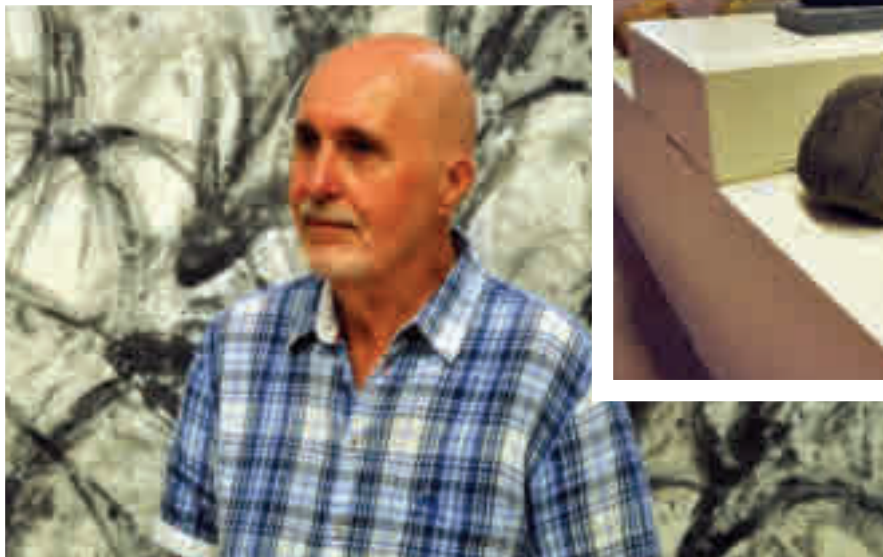
ornamenti željeznih kapija kao čuvara tih bajkovitih prizora.

Slikarstvo koje se stilski određuje kao poetski realizam ili neoromantizam iskazano je u imaginativnoj figuraciji, u duhu divizionističkog shvaćanja boje i svjetlosti. Ramujkić koristi staru tehniku impresionista poentilizmom, stalno je usavršavajući i eksperimentirajući njezinim izražajnim mogućnostima.

Ovo slikarstvo nudi uživanje, ljepotu i emociju, mogućnost da odlutamo u neki začarani, a istodobno humaniji svijet, zato smo privilegirani što postoje takvi čarobnjaci kakav je slikar Ramujkić.

Prva samostalna izložba Kemala Ramujkića u Kotoru je i prilika da se prisjetimo da se kao mladi stvaralac pridružio umjetnicima koji su donirali svoje radove nakon potresa 1979. Njegova slika iz 1971. dio je zbirke Galerije solidarnosti.

Izložbu prati katalog s uvodnim tekstom mr. Lucije Đurašković, povjesničarke umjetnosti, koja je otvorila izložbu Kemala Ramujkića.

Veselin Banjević

Veselin Banjević rođen je 1946. godine na Cetinju. Akademiju likovnih umjetnosti završio je 1970. godine u klasi profesorice Ljubice Sokić. Član je ULUS-a od 1973. Izlagao je na izložbama u zemlji i inozemstvu.

Iako sa stalnom beogradskom adresom, Banjević je vezan za zavičajni crnogorski prostor, a posebno za Boku, odabравši da u Stolivu provodi dio godine i napaja se bokeljskim vizurama. Samostalno je izlagao u Kotoru 1986. i 1988., a u Perastu 1999. U Kotoru ga pamtimo po njegovu angažmanu na polju dizajna, zatim osmišljavanju svojevrstne kulturne ponude postojanjem galerije-ateljea, a posebno na sudjelovanju na restauraciji ciklusa slika Tripa Kokolje - Gospi od Škrpjela 1998./99. godine. Zahtjevan rad na spašavanju najvrijednije slikane barokne cjeline rezultirao je tada i ostvarenjem potpuno nesvakidašnjeg i originalnog ostvarenja. Banjević je koristeći stare blind ramove Kokoljinih slika uradio 17 istovjetnih scena Marijanskog ciklusa, kao omaž slavnemu Peraštaninu. O ovoj suvremenoj interpretaciji sa-

kralne barokne slike don Branko Sbutega je zapisao „da Banjević pokušava svjedočiti da se sloboda stvaranja može ostvariti i u kontinuitetu nasljeđa, ali oslobođena kompleksa o malenkosti, slamkama među vihorovima, limesima brda i granicama kamena. Banjević je ne samo reinterpretator, već i arheolog i likovnih i duhovnih slojeva koje je Kokoljin opus zarobio.” Koristeći ovu priliku želim istaknuti da ove slike zavrijeđuju da se trajno izlože, u slavu velikom slikaru, u nekom praznom sakralnom prostoru.

Ovo podsjećanje na segment poznatoga Banjevićevog opusa na neki način nam potvrđuje kontinuiranu duhovnu bliskost s davno ostvarenim umjetničkim vizijama. Na tom tragu na izvjestan način je najnoviji tematski ciklus koji Banjević stvara posljednjih 5-6 godina, a prikazan je na ovoj izložbi. Ovdje su dominantne i najsnažnije slike/crteži koji pokazuju traganje za izazovima prostora i vremena, u ovom slučaju otkrivaju inspirativna izvorišta u prapocima čovjekova likovnog i duhovnog bića.

Dio postavke radova Veselina Banjevića

Postav u Galeriji solidarnosti obuhvatio je trideset četiri slike i crteže priređenih u tehnici akrila na platnu. Prizori ispunjeni uglavnom zoomorfnom figuralikom: krdima divokoza i jelena u trku, prizorima lova, puni su ekspresivnog naboja i ritma te zrače iskonskom snagom pradaвne špiljske umjetnosti. Mediteransku atmosferu i ugođaj nose njegove slike u profinjenim kolorističkim gradacijama s motivima kamena, fosila, školjki, riba, kornjača, guštera, ptica, mitskih i antropomorfnih bića.

Banjević je na ovoj izložbi prvi put izložio kolekciju od četrnaest kamenih riječnih oblutaka koje, uz poštovanje prirodnih oblika, perforira, brusi, gravira i tako snagom imaginacije stvara dojmљive asocijativne oblike, koji se doživljavaju kao potpuno autonomne forme male plastike.

Izložbu Slika i oblutaka Veselina Banjevića prati katalog s uvodnim tekstom akademika Mladena Lompара, a izložbu je otvorila nadahnutim riječima o umjetniku mr. Vesna Vičević.

TANJA I ZDENKO DOMANČIĆ – DESETLJEĆA POSVEĆENA
LJUDIMA OD KOJIH JE MEDICINA „DIGLA RUKE“

Svi potajno žele čudo

Markantna Istrijana, šarmantni Dalmatinae i sretna Rubin

Karcinom dojke, prostate, pluća, metastaze, tumor na mozgu, moždani udar- riječi su me pogađale izravno u želudac. Ali, ono što je zanimljivo, unatoč teškim dijagnozama, atmosfera je ugodna, ljudi opušteni. Nitko ne očekuje čudo, iako to svi potajno žele, ali ono što su dobili je NADA. Tu su ljudi od običnih anonimnih do liječnika i poznatih političara, a svi imaju isti tretman i nešto zajedničko: službena medicina im nije mogla pomoći.

**Razgovor vodila:
Snježana Akrap – Sušac**

TANJA DOMANČIĆ: SJAJ IZ POZADINE

Bled, svibanj 2015. Godine. Ulazim u veliku prostoriju na četvrtom katu Hotela „Lovec“. Ugodna uhu, tiha glazba i stotinjak ljudi. S osmijehom vas dočekuje markantna žena, manekenskog izgleda i topla pogleda - Tanja Domančić, supruga svjetski poznatog bioenergetičara Zdenka Domančića. O njemu i njegovoj metodi liječenja napisane su knjige diljem svijeta, a i znanstveno je potvrđena kao uspješna. Dobitnik je posebnog priznanja slovenske države zbog zasluga za zdravlje slovenskog naroda. Međutim, na Bled dolaze i ljudi iz cijelog svijeta, a glas o njemu stigao je i do Crne Gore. Naime, upoznala sam jednu gospođu iz Boke, zatim iz Pljevalja i saznala da dolaze i iz drugih krajeva.

Karcinom dojke, prostate, pluća, metastaze, tumor na mozgu, moždani udar - riječi su me pogađale izravno u želudac. Ali, ono što je zanimljivo, unatoč teškim dijagnozama, atmosfera je ugodna, ljudi opušteni. Nitko ne očekuje čudo, iako to svi potajno žele, ali ono što su dobili je NADA. Tu su ljudi od običnih anonimnih do liječnika i poznatih političara, a svi imaju isti tretman i nešto zajedničko: službena medicina im nije mogla pomoći.

Sada već daleke 1994. godine, šarmantni Dalmatinac upoznao je dvadeset četverogodišnju Porečanku Tanju. Nije znala ništa o njemu, ali se među njima stvorila specifična kemija. Vrlo brzo su počeli živjeti zajedno, a vrijeme je pokazalo da se slažu. Tanjine oči se načas ispuniše tugom jer

Ruke nade - svjetski poznati bioenergetičar

se prisjetila svoje majke, koja je bolovala pet godina i umrla u Tanjinoj osamnaestoj. Kaže kako bi joj mama bila možda i danas živa da je Zdenka ranije sreća.

Njihovi počeci nisu bili laki. Jugoslavenske vlasti nisu bile sklone čovjeku kojemu je na rodni Ugljan dolazilo desetak tisuća ljudi. Znanstvene provjere i potvrde, a prve datiraju iz 1983. godine, su učinile svoje, ali prave uvjete i priznanja dobili su tek u Sloveniji. Tamo su ih objeručke dočekali nakon kraćeg boravka u Poreču i Zagrebu. Danas su im pacijenti iz Hrvatske među najbrojnijim, a mnogi eminentni liječnici dolaze, bilo da traže pomoć ili se educiraju na seminarima koji se redovito održavaju. Tanja mi govori da

Zdenko nije Bog, ali namijenjena mu je misija (uloga) da svojom prirodom liječi i mijenja ljude u njihovoj podsvijesti da bi postali zdraviji i bolji. Njegov je cilj upravo putem seminara osposobiti što više ljudi da pomažu oboljelima u obitelji i bolnicama. I doista, sve više liječnika iz cijelog svijeta završava seminare o liječenju bioenergijom pomoću metode Zdenka Domančića. Tu je metodu najbolje opisao kardiolog dr. Radovan Starec, koji je pratio tretirane pacijente oboljele od raznih tumora.

Zdenko Domančić je još kao dijete bio drukčiji. Rano je spoznao neke svoje moći, pretrpio puno nepravde dok se nije znanstveno dokazalo da postiže uspjehe kod mnogih teških bolesti. Shvatio je,

Uzajamni respekt - recept za dobar brak

*Promocija knjige o metodi liječenja -
ponosna Tanja u prepunom Cankarjevu domu*

kaže Tanja, da samo kroz trpljenje i patnju otkrivaš u sebi nešto posebno. „Težak je ovo posao“, kaže Tanja, ali naglašava da je njihova ekipa velika i složna. Među tisućama ljudi koji su pohađali seminare, Zdenko Domančić je odabrao najbolje. Ne bih željela nekoga izostaviti te neću navoditi imena onih koje poznajem. Tanja se bavi organizacijom posla, u čemu joj pomažu suradnice. Savršen je organizator, kaže kako uživa u poslu, seminarima, putovanjima... Govori slovenski, njemački, engleski i talijanski jezik. Nema osjećaja manje vrijednosti jer je ponosna na svoga supruga okruženog divljenjem. Nakon toliko godina braka osjeća dubok respekt prema njegovoj predanosti poslu i rezultatima, a posebno što je u svakom trenutku znanje spreman podijeliti sa svojom okolinom.

Tanja privatno

Kao i svima, prve godine braka su najuzbudljivije. Danas joj kaže da je ona „njegov ratni drug“, ali se osjeća njihovom prisnošću. Često je dovoljan pogled da bi se razumjeli. Za svoga supruga, Tanja će reći da je lijep muškarac, koji ju je impresionirao. Nikada nije bila ljubomorna, već samo ponosna na njega. On, kao pravi Dalmatinac, ne bi priznao da je ljubomoran.

Kod supruga voli to što je veliki džentlmen i što joj je omogućio da „diše punim plućima“. Vezuje ih i velika ljubav prema psima. Još uvijek im je teško kad se sjete svoje ljubimice Aure, koju su zbog starosti i bolesti morali uspavati. U njihov život je sada ušla mala Rubin, koju tretiraju kao princezu jer uvijek više od nje dobiju, nego što daju.

Cijeni Zdenkovu ljudskost, koji vidi više nego što govori pacijentima. Neće reći ništa loše jer to nije dobro za bolesnika kojemu trebaju samo pozitivne informacije. U tom smislu, kaže, da ljudi ne moraju vjerovati u njega, ali moraju željeti živjeti. To je važnost „nade“ s početka priče. Današnja medicina ima stav da pacijentu treba sve reći i to se često kaže vrlo hladno. Osobno, ne bih željela baš sve znati. A vi?

Tanja i Zdenko rade devet mjeseci, a odmaraju se tri ljetna mjeseca na otoku Ugljanu i u Istri. More je medij koji im vraća snagu, iako se sve teže „sakriti“ od onih kojima je potrebna pomoć. Da bi funkcionirali, moraju se psihički odmoriti. Kada rade ne propuštaju zajedničke obroke, kao što Tanja ne propušta jutarnju šetnju s Rubi. Za kave s prijateljicama, ipak, nema vremena. Usrećuju je obične stvari, često nedostižne, koje pamti iz djetinjstva i mladosti -

šetnje pored mora, branje gljiva i šparoga, kao i miris mora i šume. Nada se da će jednom i za to imati više vremena.

Kućanski joj poslovi ne padaju teško, što je dobro jer Zdenko ne voli „ženske“ poslove. Tanji ništa nije teško. Kaže da on ne treba ništa raditi, neka samo donese dobru ribu, ona će sve ostalo napraviti. Vjeruje da čovjek dobiva onoliko koliko daje sebe. Kažem joj kako vidim njezinu predanost poslu, ali i da odiše zadovoljstvom. Skromno mi odgovara da je to zbog toga što sve funkcionira. Važno je i voljeti sebe.

„Tanja, voliš li ti sebe?“

Volim.

Voliš li Zdenka?

Volim.

Koga voliš više?

Sebe.

Ovim šaljivim dijalogom priveli smo razgovor kraju. S tako zanimljivom sugovornicom dobila sam materijala za puno više teksta, ali ipak ću završiti riječima koje je Tanja uputila Bokeljima: **„Jako bih željela doći u Boku jer sam čula da je prekrasna. Dopustite nekoliko malih savjeta: radite na sebi, mijenjajte sebe, volite sebe, uživajte u životu! I zapamtite -STRES vam je najveći neprijatelj.“**

Tanja, hvala u ime čitatelja Hrvatskog glasnika.

A vi, dragi čitatelji, poslušajte makar neki Tanjin savjet jer vi to zaslužujete!

4. 6. 2015.
PREDSJEDNIK SABORA
POSJETIO CRNU GORU

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko sastao se s crnogorskim premijerom Milom Đukanovićem, predsjednikom crnogorskoga parlamenta Rankom Krivokapićem, ministrom kulture Crne Gore Pavlom Goranovićem i predstavnicima hrvatske zajednice u Crnoj Gori.

U ime HGD CG razgovorima u Donjoj Lastvi prisustvovao je Marijo Brguljan, predsjednik.

Razgovorima u ime HGD CG prisustvovao je Marijo Brguljan, predsjednik.

5. 6. 2015.
PREDSJEDNICA HRVATSKE U
CRNOJ GORI

Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović posjetila je Boku kotorsku. Nakon dolaska sastala se u Domu kulture „Josip Marković” u Donjoj Lastvi s predstavnicima Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Hrvatske građanske inicijative i Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore.

11./15. 6. 2015. GOSTOVANJE MANDOLINSKOG ORKESTRA

Na poziv predsjednice KUD-a „Eugen Kumičić“ iz Križišća Antice Rempešić, mandolinski orkestar HGDCG „Tripo Tomas“ s voditeljem Ivom Brajakom, vanjskim suradnicima Draganom Becagol i Grgom Petrovićem te dopredsjednicom Društva Dijanom Milošević gostovao je u Križišću, Novom Vinodolskom i Rijeci.

U iznimno lijepom prijemu i požrtvovanome domaćinstvu mandolinski orkestar realizirao je još jednu vrlo uspješnu turneju.

11. 6. 2015. SASTANAK REDAKCIJSKOG ODBORA

Slijedeći zacrtanu praksu, članovi redakcijskog odbora obavili su analizu Glasnika koji je izašao iz tiska konstatirajući da je i ovaj broj tematski i tehnički zadovoljio postavljene kriterije. Dogovorene su teme za sljedeći broj koji bi trebao izaći iz tiska početkom srpnja. Na nedavno završenom natječaju Fonda za prvu raspodjelu ovaj projekt je podržala komisija pa je i financijski uvjet bar za sada riješen.

19. 6. 2015. KVARTALNI SASTANAK S NVO

Jedna od redovitih aktivnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava je i suradnja s nevladinim sektorom, razmjena mišljenja i sugestija u vezi s unapređenjem i zaštitom ljudskih i manjinskih prava. Dana 19. lipnja u Ministarstvu je održan sastanak predstavnika Ministarstva i petnaest NVO-a koji se bave pitanjima zaštite i unapređenja manjinskih prava. Sastanku su prisustvovali predstavnici/e sljedećih organizacija: Cen-

tra za liberalne studije, Hrvatskoga građanskog društva, Muslimanskoga građanskog foruma, Mreže za edukaciju i razvoj servisa podrške, Humanitarca iz Nikšića, Matice muslimanske, Unolibertasa, Instituta alternative, Građanske saijanse, Mladih Roma iz Herceg Novog, 4Life, Romskog kruga iz Nikšića, Centra za građansko obrazovanje, Forumu Bošnjaka, Juventasa.

Predstavnici/e nevladinih organizacija utvrdili su da je suradnja koju ostvaruju s Ministarstvom za ljudska i manjinska prava uspješna i ocijenili današnji sastanak kao vrlo konstruktivan. Na sastanku se diskutiralo o Prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, obrazovanju pripadnika/ca manjinskih naroda, zapošljavanju i očuvanju kulturnog nasljeđa manjinskih naroda u Crnoj Gori. Također, razmatrana je i tema unapređivanja informiranosti manjina na svom jeziku.

Razgovorima je prisustvovao u ime HGD CG Marin Čaveliš, koji je u diskusiji upozorio na probleme financiranja hrvatskih medija, elektroničkih i pisanih, i tražio da se u sklopu Zakona o manjinama ovom pitanju da posebna dimenzija.

20. 6. 2015. SKUPŠTINA HKD „NAPREDAK“

U Kotoru je održana izborna Skupština podružnice Hrvatskoga kulturnog društva „Napredak“, koje je obnovljeno 2013. godine nakon administrativnog ukidanja prethodnog Društva zbog neaktivnosti.

Inicijativu je pokrenula grupa građana iz Kotora i Tivta, a podržala ju je Središnja uprava HKD „Napredak“ iz Sarajeva. Na početku Skupštine nazočnima se obratio don

Ivo Ćorić, inicijator i jedan od osnivača Podružnice: „Mnogi od nas se vrlo dobro sjećamo one Skupštine koja se dogodila u Tivtu '98. godine i kakvo oduševljenje je vladalo među svima nama kada se poslije Drugoga svjetskog rata prvi put obnovila jedna udruga s hrvatskim predznakom u Crnoj Gori.“

Za predsjednicu HKD „Napredak“ - podružnice Kotor izabrana je Kristina Luković dok su članovi Upravnog odbora: Brano Maslovar, Jelka Mimica, Branko Ivandić, Vinko Marović i don Ivo Ćorić.

Skupštini su nazočili: generalni predsjednik Napretka iz Sarajeva, dr. prof. mons.

Franjo Topić, savjetnik u Ministarstvu nauke Vladan Lalović, konzul Republike Hrvatske u Kotoru Hrvoje Vuković, Maja Križanović, konzulica BiH u Crnoj Gori, predsjednik HNV-a Zvonimir Deković. U ime HGD CG bili su prisutni Tripo Schubert i Dario Musić, predsjednik Sindikata Crne Gore Srđan Keković, predstavnik Sekretarijata za kulturu Općine Kotor Aleksandra Milić.

21. 6. 2015. PERIODIKA 'BOKEŠKI LJETOPIS' IZIŠAO IZ TISKA

Nakon dugog čekanja, a ponajviše zbog financijskih problema, iz tiska je izašao treći svezak 'Bokeškog ljetopisa'. U njemu je obrađeno 20 vrlo zanimljivih tema cijenjenih autora iz Crne Gore i Hrvatske.

Izvršni urednici su Tripo Schubert i Dario Musić, članovi uredništva su: Joško Katalan, Jovan Martinović, Marija Mihaliček, Zorica Čubrović, Slavko Dabinović, Dario Musić i Tripo Schubert.

Ljetopis je tiskan u 500 primjeraka u tiskari „Golbi Print“ – Podgorica.

23./28. 6. 2015. DRUGA REVIIJA TRADICIJSKE ODJEĆE

Druga revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske održala se u vremenu od 23. do 28. lipnja u Tomislavgradu, u organizaciji Udruge za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u BiH „Stećak“, a u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika.

U Reviji i natjecanju sudjelovalo je čak 29 djevojaka iz 21 zemlje: Argentine, Australije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bolivije, Brazila, Bugarske, Crne Gore, Češke, Čilea, Mađarske, Novoga Zelanda, Njemačke, Rumunjske, Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije, Srbije (Vojvodine), Švedske, Švicarske i Venezuele. Cilj ovoga programa je susret i povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta u svrhu promicanja naše zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u BiH, posebice u jačanju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta.

I ove godine HGD CG je poslao svoju predstavnicu. To je Tea Grgurović, učenica OŠ „Savo Ilić“, koja je nastupila u lastovskoj nošnji.

23. 6. 2015. DAN HGD CG

14-godišnjica Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore proslavljena je „radno“.

Organizirala se promocija trećeg toma periodike „Bokeljski ljetopis“, kao i premijerno prikazivanje dokumentarnog filma o blaženoj Ozani Kotorki.

Pošto se simbolično prožima suradnja naših dviju država preko tema u Ljetopisu i zajedničkoj blaženici, prilikom promocije „Ljetopisa“ govorio je Branko Lukovac, prvi veleposlanik CG u RH, ministar vanjskih poslova i koordinator u pokretu neovisnosti, o odnosima dviju država, kao i Vesna Vičević, koja je predstavila sve obrađene teme u Ljetopisu. Uz njih, Tripo Schubert kao urednik dao je uvodne napomene.

O filmu je govorio Božo Vodopija, autor. Uz film se emitirala i himna blažene Ozane, koju je izveo zbor sv. Tripuna prije 15 godina. Voditeljica večeri bila je Dijana Milošević, potpredsjednica HGD CG.

U zabavnom dijelu programu sudjelovali su: zbor Osnovne škole „Savo Ilić“, kao poklon HGD CG, koji je otpjevao pjesmu „Svi

smo mi isti“, dirigirala je Vesna Ivanović, a korepetitorica je bila Dušica Četković; članovi amaterskog kazališta HGD CG „Petar Tomas“ (Marija Plamenac, Milica Popović, Irina Bulaić i Petra Bulaić) koji su izveli recital pod nazivom „Uspavanka“ Maje Perfiljeve; Darija Lazarenko, učenica muzičke škole „Vida Matjan“ otpjevala je Brahmsov „Sontag“ kao poklon za Dan HGD CG i na kraju je Mandolinski orkestar HGD CG „Tripo Tomas“ izveo neslužbenu himnu Kotora „Bokeljska noć“.

24. 6. 2015. SURADNJA S CENTROM ZA RAZVOJ NEVLADINIH ORGANIZACIJA

HGD CG je član Centra za razvoj nevladinih organizacija Crne Gore (TACSO). Dostavljen je izvještaj o aktivnostima Društva, opsegu pruženih usluga, stvorenim proizvodima i financijskim pokazateljima u 2013. i 2014. godini.

24. 6. 2015. OTVARANJE KOTORARTA

Na otvorenju VII. međunarodnog festivala KotorArta, na pijaci sv. Tripuna nastupio je Crnogorski simfonijski orkestar pod ravna-

njem Grigorija Kraska. Festival će trajati do 14. kolovoza.

Na otvorenju, uz mnogobrojne uzvanika, bio je i Marijo Brguljan, predsjednik HGD CG.

25./26. 6. 2015. DAN BOKELJSKE MORNARICE

Proslava dana Bokeljske mornarice 809 - Kotor obilježena je Svečanom akademijom u koncertnoj dvorani muzičke škole „Vida Matjan“, a drugog dana predajom zastave predsjednika Općine Aleksandra Stjepčevića Glavnome odredu koji je sastavljen od podružnica Kotor, Tivat i Herceg Novi, uz tradicionalno igranje kola. U ime HGD CG svečanosti je prisustvovao Tripo Schubert.

26. 6. 2015. POSJET PREDSJEDNIKA BOKELJSKE MORNARICE ZAGREB

U prostorijama HGD CG Marijo Brguljan, predsjednik, Dijana Milošević, potpredsjednica i Tripo Schubert, suradnik, primili su u radni posjet Iva Škanatu, predsjednika Hrvatske bratovštine Bokeljske mornarice

809 iz Zagreba. Od samog osnutka Društva uspostavljena je suradnja s Bokeljima u Zagrebu i čelnicima Bratovštine Bokeljske mornarice 809. Nastavak suradnje je bila jedna od tema u razgovorima, a glavno pitanje bili su odnosi na relaciji Zagreb - Kotor i stanje u Bokeljskoj mornarici 809. Prije određenog vremena gosp. Škanata je uputio pismo čelnicima Bokeljske mornarice u Kotor apostrofirajući sljedeća pitanja:

- Primijeniti odredbe Statuta iz 1934. godine i potrebu da se Bokeljska mornarica vrati na put koji je sama trasirala prije 12 stoljeća.
- Zaštititi instituciju Bokeljske mornarice kao nematerijalno dobro i dio zajedničke baštine hrvatskoga naroda i crnogorske države.
- Vratiti status biskupa koji je oduvijek imao.
- Ozdraviti odnose u samoj Bokeljskoj mornarici kako bi bila sposobna rješavati vitalna pitanja i napokon izabrati admirala.

26. 6. 2015.
XIV. FESTIVAL KLAPA U
PERASTU

XIV. međunarodni festival klapa „Perast 2015.“ otvoren je na Trgu ispred crkve sv. Nikole natjecanjem ženskih klapa iz Zadra, Šibenika, Korčule, Podstrane, Zagreba, Splita, Kaštel Lukšića, Podgorice, Sombora i Kotora. Drugog dana su se natjecale muške klape, a trećeg dana mješovite klape i sudionice revijalnog karaktera.

U ime HGD CG na Festivalu su prisustvovali Danijela Vulović, članica UO-a i Tripo Schubert.

30. 6. 2015.
POSJET DELEGACIJE
IZ ISTRE

U organizaciji Uprave za dijasporu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i Saveza Crnogoraca Hrvatske iz Rijeke i Pule grad Kotor posjetila je delegacija u sastavu: Valter Flego, župan Istarske županije, Boris Miletić, gradonačelnik grada Pule, Giuseppina Rajko, dožupanica, Duško Kišberi, pročelnik kabineta župana,

Boris Sabatti, direktor Istarske razvojne agencije IDA, Milan Bulaić, predsjednik Crnogoraca Istarske županije i Ljubo Radović, tajnik Saveza Crnogoraca Hrvatske.

Članovi delegacije posjetili su HGD CG. U razgovorima su sudjelovali: Marijo Brguljan, predsjednik, Tripo Schubert, Danijela Vulović, Dijana Milošević, dopredsjednica, Tijana Petrović, urednica Hrvatskoga glasnika, Vivijan Vuksanović, tajnica i Ljiljana Velić, predsjednica HGI - Kotor.

NAJMLAĐI VATERPOLISTI NIŽU USPJEHE

Krajem lipnja, osmu godinu zaredom, u talijanskome gradu Lignano Sabbiadoro održan je festival vaterpola "HaBaWaBa", podijeljen u dvije kategorije: za djecu u dobi do 9 godina i one nešto starije – djecu mlađe od 11 godina. Naziv HaBaWaBa izvedenica je od naziva "Happy Baby Water Ball", a samo natjecanje smatra se neslužbenim prvenstvom svijeta za ove dobne skupine. I ove godine među 114 ekipa i oko 1.500 sudionika ovog natjecanja iz ukupno 15 država natjecale su se i vaterpolske ekipe iz Kotora - VK Primorac i VA Cattaro.

VK Primorac nastupio je s dvije ekipe u kategoriji mlađi od 11 godina. U iznimnoj konkurenciji 96 ekipa iz čitavog svijeta, ekipa Primorac 1 zauzela je 5 mjesto, uz ukupni rezultat od 9 pobjeda i 2 poraza i to od dvoje finalista. Boje „Primorca“ u Italiji branili su: Jakov Bulajić, Milan Vulović, Nikola Vukčević, Balša Đurović, Miloš Vukšić, Neđo Baštrica, Balša Vučković, Vanja Golubović, Viktor

VK Primorac

Šćepanović, Pavle Krivokapić, Nikola Branković, Josip Reichel, Aleksandar Subotić, Miloš Radonjić, Luka Samardžić, Đorđe Pejović, Tim Perov, Vanja Gopčević, kao i treneri Đorđe Radošević i Blaženko Radnjić.

Više od rezultata veseli činjenica da su domaćini i treneri gostujućih ekipa prepoznali "lijep vaterpolo" koji igraju ovi dječaci te dolazili na njihove utakmice kako bi uživali u ovome sportu.

Mlađi vaterpolisti VA Cattara također su nastupili s dvije ekipe: jednom u kategoriji mlađi od 9 godina i jednom u kategoriji mlađi od 11 godina. Mlađi dječaci (U9) osvojili su sjajno treće mjesto, u konkurenciji od 18 ekipa, s ukupnim rezultatom od 10 pobjeda i 1 porazom. Za Cattaro su igrali: Miloš Vukašinović, Tomo Vičević, Petar Pajović,

Matija Marković, Đorđe Veselinović, Pavo Vičević, Danijel Kalezić, Vasilije Zvicer, Relja Vukanić, Danilo Peraš i kapetan Ivan Marković. Ekipu su pripremili i vodili treneri Željko Vičević i Nenad Vukanić.

Uspjeh mladih kotorskih sportaša potvrda je predanog rada i ljubavi prema ovom sportu i gradu koji dječaci predstavljaju.

Primorac HaBaWaBa

VA Cattaro

Ceremonija zatvaranja festivala

Cedevita mini kup za najmlađe vaterpoliste

Pobjedom malih vaterpolista kotorskog Primorca završen je II. međunarodni Cedevita mini kup koji je u Korčuli održan od 5. do 7. lipnja, za igrače mlađe od 11 godina. Mali Kotorani bili su maksimalno učinkoviti, u pet utakmica ostvarili su pet pobjeda i zasluženo ponijeli pobjednički pehar.

Veliki uspjeh postigli su „kapekaški“ vaterpolski školarci. Četiri pobjede i tek jedan poraz od prvaka

Pobjednici turnira, ekipa Primorca

Domaćini turnira, ekipa KPK

Crne Gore donijeli su im sjajno 2. mjesto. U zadnjoj utakmici turnira, koja je odlučivala o drugome mjestu, u uzbudljivoj utakmici protiv viceprvaka Crne Gore u toj kategoriji vršnjacima „Jadrana“ iz Herceg Novog „kapekaši“ su za jedan gol bili bolji i uzeli srebro.

Na turniru je sudjelovalo šest ekipa: domaćin „KPK“, kotorski „Primorac“, hercegnovski „Jadran“, dubrovački „Jug“ te splitski klubovi „Mornar“ i „Jadran“.

Konačni poredak je: „Primorac“ 10, „KPK“ 8, „Jadran“ HN 6, „Jug“ CO 3, „Jadran“ – Split 3, „Mornar BS“ bez bodova.

markopolosport.net

Pokrenuto elektroničko izdanje mjesečnog biltena za Hrvate izvan Republike Hrvatske

U cilju što boljeg informiranja hrvatskih zajednica, udruga i pojedinaca koji žive i djeluju izvan Republike Hrvatske, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske pokrenuo je elektroničko izdanje mjesečnog biltena (newsletter).

Prvi broj, za mjesec svibanj, poslan je u petak 12. lipnja 2015. na preko 1800 adresa diljem svijeta.

Ovim putem molimo sve zainteresirane koji žele primati mjesečni bilten da nam se jave na e-mail adresu: press@hrvatiizvanrh.hr

Vjerujemo kako će mjesečni bilten pružiti još bolji uvid u događanja u Republici Hrvatskoj te donijeti zanimljive vijesti iz područja djelovanja Državnog ureda te ostalih tijela državne uprave Republike Hrvatske koji se tiču tematike Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Izvor: www.hrvatiizvanrh.hr

Iva Tolić dobila znanstveni Oskar i dva milijuna eura za istraživanje

U znanstvenim krugovima je poznato - od ovoga je bolji samo Nobel. Ono što je glumcu Oskar, to je znanstveniku stipendija Europskog istraživačkog vijeća

Iva Tolić, mlada znanstvenica s Instituta Ruđer Bošković dobila je fanatistično priznanje za svoj rad. Europsko znanstveno vijeće dodijelilo joj je 2 milijuna eura da nastavi sa svojim istraživanjem koje bi treba pridonijeti razvoju lijekova. Riječ je o svojevrsnom znanstvenom Oskar u jer Europsko znanstveno vijeće financira samo najbolje od najboljih.

U znanstvenim krugovima je poznato - od ovoga je bolji samo Nobel. Ono što je glumcu Oskar, to je znanstveniku stipendija Europskog istraživačkog vijeća. Hrvatska znanstvenica Iva Tolić prava je zvijezda znanosti, a potvrdila je to na današnjoj dodjeli nagrada u Bruxellesu.

«Presretna sam što sam uopće dobila taj grant. To će mi omogućiti da se bavim znanosti u Hrvatskoj, na institutu Ruđer Bošković. Jako sam se htjela vratiti u Hrvatsku nakon što sam 15 godina provela vani i mogu reći da mi je za sada jako lijepo, na IRB su mi pružili sve uvjete koje su mi potrebni za rad», kazala je Iva.

Nagrada teška 2 milijuna i 150 tisuća eura najprestižnija je u Europi. S tim novcem će moći nastaviti svoje istraživanje na području biofizike stanica koje će u budućnosti poslužiti liječenju kancerogenih bolesti.

Ova, nesvakidašnja slika Hrvatske, mogla bi pomoći da mladi školovani znanstvanici promisle dva puta prije nego li krenu put Europe.

Izvor: www.vijesti.rtl.hr

Medalja Grada Zagreba dodijeljena Vijeću crnogorske nacionalne manjine

Odlukom gradonačelnika Grada Zagreba Milana Bandića, od 26. svibnja 2015., Vijeću crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba dodijeljena je Medalja Grada Zagreba. U obrazloženju Odluke stoji: "Vijeću crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba za istaknuti doprinos očuvanju i zaštiti položaja nacionalnih manjina te za aktivno sudjelovanje u upravljanju lokalnim poslovima Grada Zagreba u mandatu 2011. - 2015."

Svečanost uručivanja medalja upriličena je 3. srpnja 2015. godine u zagrebačkoj gornjogradskoj palači Dverce. Svečanosti su, uz ostale, nazočili predsjednik Gradske skupštine Grada Zagreba, gospodin Darinko Kosor i zamjenica gradonačelnika, gospođa Vesna Kusin.

U ime Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba priznanje je iz ruku zagrebačkoga gradonačelnika primio predsjednik Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, gospodin Dušan Mišković.

montenegrina.net

Nova izdanja Matice hrvatske – Dubrovnik u Kotoru

U organizaciji Centra za kulturu „Nikola Đurković“ i Gradske biblioteke - čitaonice Kotor prezentirana su 10. lipnja u Kinu „Boka“ nova izdanja Matice hrvatske - Ogranak Dubrovnik, kao i časopis „Dubrovnik“ koji izlazi četiri puta godišnje, a uređuje ga hrvatski književnik i akademik, vrsni prevodilac Luko Paljetak. O izdanjima su uz Luku Paljetka govorili dr. sc. Jelena Obradović Mojaš - urednica na Hrvatskome radiju za kulturne i znanstvene teme, Davor Mojaš - dubrovački književnik, novinar i redatelj i dr. sc. Vesna Čučić - predsjednica Ogranka Matice hrvatske u Dubrovniku i ravnateljica Dubrovačkih knjižnica.

U svom uvodnom obraćanju Čučić je istaknula izvrsnu suradnju koju imaju s Gradskom bibliotekom Kotor, s kojom su prije nekoliko godina osmislili i realizirali zajednički projekt „Dubrovnik i Kotor – gradovi i knjige“. Cilj projekta bio je izgrađivanje poljuljanih, pa i razrušenih mostova kulturne suradnje između Dubrovnika i Kotora, Hrvatske i Crne Gore.

Jelena Obradović Mojaš ukratko je predstavila 4. izdanje časopisa „Dubrovnik“ iz 2014. godine, na kratko se osvrnuvši na zanimljive teme koje prožimaju ovo izdanje. Časopis „Dubrovnik“ obuhvaća rubrike kao što su baština, drama, proza, ogledi, poezija i osvrti te predstavlja časopis kazališta i književnosti.

Luko Paljetak osvrnuo se na prvo ovogodišnje izdanje časopisa „Dubrovnik“, koji sadrži poučne tekstove poput njegova teksta - „Pogled u svijet bajkovitih priča Vladimira Nazora i Ivane Brlić Mažuranić“, zatim teksta Zdenka Zlatara - „Dubrovnik Dživa Gundulića“, „Svjedoci Mnemozine“ te skupi-

nu svih razgovora s poznatim ličnostima koje je vodila urednica Hrvatskoga radija Obradović Mojaš, tekst crnogorskoga književnika Miraša Martinovića - „U gradu snova i ukriženih sudbina“, kao i mnoge druge osvrte na znamenite ličnosti Dubrovnika.

Luko Paljetak, kao vrsni prevodilac s engleskoga, francuskoga i slovenskoga jezika, preveo je i poznato Shakespeaerovo djelo „Romeo i Julija“, a publici koja je s iznimnom pozornošću pratila njegovo izlaganje predstavio je i svoje kritičko izdanje „Dubrovačkih elegija“, književnika i političara Luje Vojinovića, za koje Paljetak ističe da je „savršenstvo stila, klasični primjer kako bi trebalo pisati o onom osjećaju kojeg imamo svi u sebi, osjećaju da gradovi u kojima živimo više nisu ono što su bili. I treba zapisati svaki trenutak njihovog slatkog umiranja zato da bi mogli ti gradovi živjeti u budućnosti na neki oživljeni način. Lujo Vojinović je to savršeno odradio.“

Ovu ugodnu večer Paljetak je zaključio skrećući pozornost na to što treba učiniti, kako promijeniti svijest kako bi naši gradovi nastavili svoj kulturni život: „Što se tiče naših divnih gradova, kao što su Kotor i Dubrovnik, sve se na žalost svelo na to koliko ovi gradovi kao stara kultura mogu proizvesti novaca. Mi moramo preokrenuti tu logiku – koliko ti novci zapravo mogu proizvesti nove kulture. Kada to shvatimo i uradimo, bit ćemo sretni, gradovi će nam cvasti, neće ništa zaostajati. Živjet će u svojoj prošlosti, svojoj sadašnjosti i svojoj budućnosti, a za koju smo svi odgovorni podjednako.“

Radio Dux

Svjetsko prvenstvo hrvatskih nogometnih klubova izvan domovine

Na stadionu Hrvatskoga dragovoljca u Zagrebu krajem lipnja svečano je otvoreno treće po redu Svjetsko prvenstvo hrvatskih nogometnih klubova izvan domovine, koje se održalo u organizaciji Hrvatskoga nogometnog saveza i pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske, Kolinde Grabar Kitarović. Uz Davora Šukera, predsjednika Hrvatskoga nogometnog saveza, na otvorenju su bili i gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić, izaslanik predsjednice Republike Romeo Jozak, povjerenik HNS-a za hrvatski nogomet u iseljeništvu Pero Šarić te zastupnik u Bundestagu i počasni član Zajednice hrvatskih nogometnih klubova Njemačke Josip Juratović.

Svečanosti su, među mnogobrojnim uzvanicima, nazočili i bivši hrvatski reprezentativci Josip Šimunić i Dado Pršo, koji vodi momčad Croatie Villefranche.

Na ovome prvenstvu klubova iz dijaspore, koji je jedinstven događaj, sudjelovali su klubovi s tri kontinenta: Australije, Sjeverne Amerike i Europe - točnije momčadi iz Canberre - glavnoga grada Australije, zatim najvećega australskoga grada Sydneya te švedskoga Malmöa, njemačkoga Stuttgarta, kanadskoga Toronta, francuskoga Villefranchea, švicarskoga Möhlina i Vojvodine.

Otvorenju je u ime predstavnika hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori nazočio Ilija Janović, član Odbora za sport i mlade Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore i poznati tivatski sportski djelatnik koji je i ranije nekoliko puta sudjelovao u sličnim manifestacijama, ali je ovo prvenstvo, kao i popratne priredbe, u organizacijskome smislu istaknuo kao najbolje dosad.

SASTANCI I PRIJEMI NA MARGINAMA PRVENSTVA

Po dva predstavnika iz svih klubova iz hrvatske dijaspore u pratnji dužnosnika HNS-a bili su na službenome prijemu kod hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, koja je ujedno i visoka pokroviteljica ove sportske priredbe.

U zagrebačkome hotelu As održani su sastanci članova Europskog i Svjetskog vijeća te Vijeća za nacionalne manjine, a tom prilikom dogovarale su se daljnje strategije rada, razvoja i načina organiziranja budućih natjecanja. Tom su prigodom imenovani i predsjednici i potpredsjednici spomenutih vijeća koje je utemeljio HNS, klubovi iz dijaspore i predstavnici reprezentacija nacionalnih manjina izvan RH.

JANOVIĆ ZA DOPREDSJEDNIKA EUROPSKOG VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA ZA NOGOMET

U ime hrvatske manjinske zajednice u Crnoj Gori na sastancima je sudjelovao i Ilija Janović, član Odbora za sport i mlade Hrvatskoga nacionalnog vijeća i tivatski sportski djelatnik, koji je na sastanku predložen za drugog dopredsjednika Europskog vijeća nacionalnih manjina za nogomet.

Na sastancima su sudjelovali i tehnički direktor HNS-a Romeo Jozak i predsjednik Povjerenstva HNS-a za dijasporu i Hrvate izvan RH Pero Šarić.

„Veza iseljene Hrvatske i domovine mora se stalno oplemenjivati.“

Nakon sastanaka uslijedio je prijem kod prvoga čovjeka Grada Zagreba.

Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić ugoštio je na jezeru Bunde ku sudionike Svjetskoga nogometnog prvenstva klubova koje su utemeljili Hrvati izvan domovine.

„Hrvatski nogometni savez iznimno je ponosan na ovaj sabor iseljene Hrvatske. Rijetkost je to da u nogometnome svijetu jedan savez vodi toliko orga-

nizirano brigu o svim domovinskim klubovima koji su u svijetu. Na ovome turniru sudjeluju djeca i unuci onih koji su davno otišli iz domovine, neki su prvi put u Hrvatskoj, neki prvi put u Zagrebu. Mislim da je ovo jedna lijepa nogometna i sportska priča”, rekao je Damir Vrbanović, izvršni direktor Hrvatskoga nogometnog saveza.

„Ovo su naši klubovi koji su došli iz svih dijelova svijeta, od Canberre, Malmöa, Stuttgarta, Toronta, Villefranchea, Möhlina, Sydneya, Vojvodine. To su ljudi koji osjećaju Hrvatsku kao svoju domovinu i koji su drugo ili treće koljeno iseljene nam Hrvatske. Neraskidiva veza između domovine i iseljene nam Hrvatske ne može se sama po sebi smatrati dovoljnom, ona se mora stalno oplemenjivati. Na ovaj način jačamo vezu s iseljenom Hrvatskom i s ovim mladim ljudima koji nisu zaboravili svoje korijene”, zaključio je gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić.

Ilija Janović, Ana Vuksanović i izvor portal Croexpress

Muranov nakit iz umjetničke radionice Angeline Janković

Angelina Janković, Bruno Giuzeppe Moretto i Jelena Karadžić

U Pomorskome muzeju Crne Gore u Kotoru otvorena je 24. svibnja izložba murano nakita Angeline Janković.

„Zahvaljujući Zajednici Talijana Crne Gore i pravom odabiru ljudi koji su u Veneciji završili tečaj obrade murano stakla, među kojima je i Angelina Janković, taj dio tradicije prenesen je u Kotor.

Ovdje smo večeras zbog Angeline, kako bismo podržali njezin rad. Ona je za vrlo kratko vrijeme uspjela svladati ovu vrstu umjetnosti jer raditi s murano staklom znači raditi sa staklom koje ima dušu. Ona je u kratko vrijeme uspjela učiniti puno toga“, rekao je Bruno Giuzeppe Moretto, predsjednik Asocijacije Venecijanaca u svijetu, na otvorenju

izložbe „Muranov nakit iz umjetničke radionice Angeline Janković“.

Izložbu je otvorila kustosica etnologinja Jelena Karadžić, koja je podsjetila da je u Kotoru zanatstvo bilo razvijeno stoljećima. Kotor je imao mnogobrojne zanatlije i ostavio prepoznatljiv trag u umjetničkim zanatima.

„Arhivski podaci iz prve polovine 14. stoljeća svjedoče da u Kotoru radi 31 zlatar, 25 obučara, 22 zidara i kamenoresca, kovači, stolari, krznari 23 različita zanata. U Kotoru danas postoji ideja o oživljavanju Zanatske ulice.

Veliko nam je zadovoljstvo predstaviti nakit Angeline Janković koji je nastao u Kotoru i predstavlja spoj tradicionalnog i suvremenog“, rekla je uz ostalo prilikom otvorenja izložbe kustosica Jelena Karadžić.

Autorica izložbe, vidno uzbuđena, zahvalila je Zajednici Talijana u Crnoj Gori i Asocijaciji Venecijanaca u svijetu koji su joj omogućili da nauči kako obrađivati staklo te Pomorskome muzeju Kotor koji je priredio izložbu.

„Tek sada sam shvatila da je najteži dio u procesu obrade stakla i dizajniranju nakita upravo stajanje pred vama i traženje riječi da iskažem bar dio zahvalnosti koju osjećam što ste večeras sa mnom. Boravak u Veneciji jedan je od razdoblja mog života kojeg se najradije sjećam, ispunjen učenjem i tajnama obrade stakla, uz nesebičnu pomoć naših učitelja i istinsku dobrodošlicu koju smo osjećali na svakom koraku. Imala sam priliku doživjeti Veneciju ne kao jedan od milijuna turista koji je godišnje posjećuju, već kao dobrodošao gost koji je zaista stoljećima bio neraskidivi dio Serenisime u najznačajnijem razdoblju njezina postojanja. Nadam se da ću ovom mojom izložbom pokrenuti uspavanu kreativnost mnogih mojih sugrađana da ožive stare zanate jer su zanatlije, koji su često bili vrsni umjetnici, određivali lice i razvoj našega grada kakvoga danas imamo“, rekla je umjetnica Angelina Janković.

Ona je s prisutnima, vrlo emotivno, podijelila i jedan privatni trenutak posvetivši izložbu svojoj pre-rano preminuloj sestri Marijani, istaknutoj slikarici i umjetnici, dobitnici mnogobrojnih međunarodnih nagrada za slikarstvo. „Ovu izložbu posvećujem mojoj Marijani koja me, zajedno s tatom, gleda negdje odozgo i znam da je ponosna, kao što sam i ja bila kad se pripremala i otvarala svaka njihova izložba”, rekla je Angelina, a prisutni su je podržali dugim pljeskom odajući pritom i počast onima kojih više nema, ali žive kroz svoju umjetnosti, neprolaznoj ljubavi i umjetnosti samoj.

Glazbeni dodatak večeri dale su note mlade flautistkinje Jovane Mršulje, učenice Muzičke škole „Vida Matjan” iz Kotora, a uz šampanjac gostima su poslužene rožada, roštule, štrudeli i dobrotka torta.

Tijana Petrović

Otvoren počasni konzulat Crne Gore u Dubrovniku

Crnogorski veleposlanik u Republici Hrvatskoj Igor Građević i gradonačelnik Dubrovnika Andro Vlahušić 17. lipnja zajednički su otvorili počasni konzulat Crne Gore u Dubrovniku. Sjedište konzulata je u Gradu, u ulici Gjura Baglivija, a za počasnoga konzula imenovan je zagrebački stomatolog Borislav Maletić.

“Povijest odnosa između Dubrovnika, Republike Hrvatske i Crne Gore je stoljetna. Prolazili smo uglavnom dobre faze, a povremeno kao i uvijek u životu bilo je i nešto što je loše, a to što je loše prolazi na jedan civiliziran način kroz suradnju između dvije države, ali pogotovo prolazi na lokalnoj razini između Dubrovnika, Kotora, Cetinja i na-

dam se da će ta suradnja između gradova i država, uz pomoć ovog konzulata i počasnog konzula biti još bolja. Veselimo se što će Crna Gora uskoro ući u NATO i EU, uvijek možete računati na prijatelje i susjede te naravno da sve ono što je loše iza nas prođe, a da se veselimo lijepim, novim stvarima”, istaknuo je Vlahušić u svome pozdravnom govoru okupljenima.

“Odluka Vlade Crne Gore da otvori počasni konzulat u Dubrovniku potvrđuje našu namjeru da ojačamo partnerstvo s Hrvatskom, konkretnije s Dubrovnikom i Dubrovačko-neretvanskom županijom, s namjerom da se dovede na viši nivo u svim segmentima. Prioritetna misija konzulata i konzula bit će promocija potencijala dvije zemlje i bliskije bilateralne suradnje, posebno ekonomske”, rekao je crnogorski veleposlanik u RH Igor Građević.

Izvor: Radio Dux

Susret sa slavnim nobelovcem

Jedan od najvećih pisaca današnjice, peruanski nobelovac Mario Vargas Llosa, boravio je 19., 20. i 21. lipnja u Crnoj Gori. Tom mu je prigodom tajnica HNV-a, u sklopu kojega djeluje i hrvatska knjižnica "Ljudevit Gaj", darovala prijevod poezije poznatoga crnogorskog akademika i predsjednika crnogorskoga PEN-a

Mladena Lompара s posvetom na španjolskome jeziku, na čemu joj je poznati pisac posebno zahvalio. S osobitim zanimanjem pitao je o naslovima i izdanjima s kojima knjižnica raspolaže.

Nobelovac je u Podgorici nadahnuto odgovorio na pitanja o prijetnjama

kulturi i književnosti u današnjem svijetu te o tome zastupa li i dalje stajalište da demokracija i sreća ne pridonose stvaranju velikih književnih djela, koje mu je na španjolskome postavila tajnica HNV-a Ana Vuksanović, koja je ovoga puta imala i ulogu dopisnice Radija DUX.

Odbivši gostovanje na ovogodišnjem Frankfurtskome sajmu knjiga, a pristankom da gostuje u Crnoj Gori, nepotrebno je isticati kakvu je posebnu čast Mario Vargas Llosa iskazao svome crnogorskom izdavaču Novoj knjizi u povodu obilježavanja 15 godina postojanja ove izdavačke kuće.

U petak na večer Gradska knjižara u Podgorici bila je pretijesna za sve predstavnike medija, pisce i publiku koji su željeli poslušati slavnoga nobelovca.

Slavni nobelovac u nedjelju je posjetio Cetinje, Njegošev mauzolej, te sudjelovao u hotelu „Splendid“ u Bečićima na simpoziju posvećenom njegovu stvaralaštvu, o kome su govorili najbolji poznavatelji njegova opusa iz cijele regije, uključujući i Aleksandra Jerkova.

Ana Vuksanović

Veličanstven dan s predsjednicom Republike Hrvatske

U petak, 5. lipnja, predstavnici hrvatske zajednice u Crnoj Gori, kao i ostale građanke i građani, imali su priliku ponovno se susresti s predsjednicom Hrvatske Kolindom Grabar Kitarović.

Kitarović je ured Hrvatskoga nacionalnog vijeća već posjetila tijekom svoje predsjedničke kampanje, u prosincu 2014. godine. Zadovoljstvo i čast susresti se ponovno s njom je time veća jer je sada u službeni posjet došla kao aktualna predsjednica, što su domaćini pokazali i veličanstvenim dočekom na lastovskoj rivi.

Crkva sv. Roka pozdravila je dolazak predsjednice zvonima, nakon čega su je glazbom pozdravile i tivatske klappe "Jadran" i "Veterani vazda mladi". Pozdrav s mora uputila je i okićena jedrilica s istaknutom hrvatskom zastavom i zastavom Dalmacije, a osmjesi i srdačnost na licu nazočnih pokazali su neizmjernu radost i dobrodošlicu predsjednici.

Izaslanstvo predsjednice bilo je u sastavu: mr. sc. Dario Mihelin - savjetnik predsjednice za vanjsku i europsku politiku, Andro Krstulović Opara - savjetnik predsjednice za društvene

djelatnosti, Josip Buljević - savjetnik predsjednice za obranu i nacionalnu sigurnost i Luka Đurić - glasnogovornik Ureda predsjednice.

U uredu HNV-a predsjednicu su dočekali: Zvonimir Deković - predsjednik HNV-a, Marija Vučinović - ministrica u Vladi Crne Gore, Ljerka Dragičević - parlamentarna zastupnica u Skupštini Crne Gore, Ivana Sutlić Perić - veleposlanica RH u Crnoj Gori, Hrvoje Vuković - konzul RH u Crnoj Gori, Ljiljana Velić - predsjednica OO HGI-ja Kotor, Mario Brguljan - predsjednik Hrvatskoga građanskog

društva Kotor i dr. Svjetlana Zeković – predsjednica HGD Podgorica.

Zvonimir Deković pozdravio je Grabar-Kitarović ne krijući radost i ponos što je imao priliku ugostiti ponovno nakon šest mjeseci kao predsjednicu Republike Hrvatske. “Prilikom prošlog susreta smo nazdravili uz želju da Vas sljedećeg puta pozdravimo s ‘Dobrodošli predsjednice’, što sada upravo imamo i priliku učiniti. Mi smo već predstavili koliko smo dobro organizirani i integrirani u društvu i politici, a najnovije od vašega prošlog posjeta jest da je u Podgorici potpisan prvi bilateralni sporazum između Crne Gore i Hrvatske o zaštiti crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Crnoj Gori. Time se preporučuje Crnoj Gori da i dalje pomaže u funkcioniranju hrvatskih udruga, tiskanju hrvatskih novina i funkcioniranju Radio Duxa, kao i povrat privatne i crkvene imovine, što smatramo vrlo važnim. Imamo se čime podičiti za ovih 15

godina, vrlo dobro smo integrirani, a ostali smo svoji”, rekao je Deković.

Predsjednicu su posebno pozdravili i svi drugi nazočni predstavnici hrvatske zajednice i iskazali zadovoljstvo i poštovanje što je izdvojila vrijeme da se susretne s njima i pruži potporu za daljnji rad.

“Drago mi je da sam ponovno tu i da sad možemo konkretno razgovarati o tome što ćemo zajedno učiniti kako bismo vam pomogli da očuvate svoj nacionalni, kulturni, povijesni, jezični i svaki drugi identitet. Danas nećemo govoriti uopće o prošlosti, o tome što su prošle naše dvije države, nego o sadašnjosti i budućnosti. Iznimno je bitno čuti i drago mi je da ste to rekli - da ste vi državljani Crne Gore i lojalni građani, ali i nadalje ćete njegovati svoj identitet, a s druge strane Vlada Crne Gore to je prepoznala i podržava vas. Iznimno drago mi je biti među vama, uvijek se osjećam dobrodoš-

lo, čovjek se osjeća stvarno kao kod kuće. I vi niste tu dijaspora, već ste autohtono hrvatsko stanovništvo. Ja svakoga dana mislim na vas zato što u uredu imam prekrasnu sliku Vaska Lipovca ‘Verige’. I pogled na to plavetnilo, na taj prekrasni pejzaž Boke je nešto što je stvarno osvježavajuće. Onda se uvijek sjetim i vas i onoga našega prekrasnog susreta. A inače, kada prijeđete granicu i kada gledate prostor oko sebe, nema tu razlike. To je toliko i geografski, i duhom i dušom sve slično, da je ta međusobna orijentiranost i budućnost na koju moramo gledati s optimizmom pred nama i moramo je iskoristiti”, istaknula je predsjednica tijekom razgovora.

Predsjednica se na kraju sastanka upisala u knjigu dojmova i kao znak pažnje primila prigodne poklone koji su joj uručili predsjednik HNV-a Zvonimir Deković i predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Mario Brguljan.

Predsjednik Sabora Republike Hrvatske posjetio HNV

Tijekom svoga službenog posjeta Crnoj Gori, početkom lipnja, predsjednik Sabora Republike Hrvatske Josip Leko posjetio je HNV. Susret s predstavnicima hrvatske zajednice i predsjednikom Hrvatskoga nacionalnog vijeća Zvonimirom Dekovićem upriličen je u uredu Vijeća u Domu kulture Josip Marković.

Predsjedniku Sabora ovo je prvi posjet hrvatskoj zajednici, tijekom kojeg se upoznao s radom i tekućim problemima hrvatskoga naroda u Crnoj Gori.

Kotorani ne daju Markat

Prosvjedni skup ispred zgrade Općine

**Priredila:
Tijana Petrović**

Uдруženje prodavača kotorske Gradske pijace 8. lipnja organiziralo je ispred zgrade Općine u Starom gradu prosvjedni skup protiv zatvaranja dijela najstarije pijace na ovim prostorima.

Po nalazu inspekcije, zabranjena je prodaja hrane životinjskog porijekla izvan kućica na pijaci koje posluju u sastavu Komunalnog preduzeća „zato što se prodaja odvija bez minimalnih higijensko-tehničkih zahtjeva jer prostor nije fizički odvojen od namirnica biljnog porijekla...Inspekcija je potpunu zabranu ublažila na način da je prodaju ribe,

sira, jaja i meda na Markatu omogućila samo subotom koja je u Kotoru pazarni dan i to u vremenu od 7 do 11 sati”.

Zakupce i građane pred zgradom Općine okupila je vijest da jedan od simbola grada Kotora neće više izgledati kao što je izgledao stoljećima prije. Prisutnima se najprije obratio ribar i predsjednik Mjesne zajednice Muo, Milorad Mišo Krivokapić: „Okupila nas je vijest da nećemo moći iznositi svoje autohtone proizvode i da će kupci biti uskraćeni za gavice sa Mula, sir iz Grblja i salatu iz Škaljara.”

Mirčeta Konatar govorio je u ime skoro 300 zakupaca tezgi. „Branimo egzistenciju svojih porodica i mjesto koje

vjekovima služi za prodaju životnih namirnica. Branimo mjesto susreta građana mediteranskih navika i života. Egzistencija 1.200 članova porodica zakupaca trebalo bi da je predmet brige ukupne državne zajednice”, rekao je Konatar.

„U prodaji namirnica na Grdskoj pijaci Grbljani su imali vodeću ulogu”, istaknuo je predsjednik Mjesne zajednice Grbalj Željko Četković, podsjetivši da je ovo mjesto nekad hranilo cijelu Boku kotorsku.

„Moćna austrijska imperija je prije jednog vijeka napravila ugovor sa Grbljanima da povuku gornjogrbaljske izvore iznad sela Šišići, a zauzvrat dala im kotorsku pijacu na korišćenje bez novčane nadoknade. Molim one čiji preci nisu radili u fabrici Vučković, nisu kupovali u Biskupoviću, a nisu ni vezivali konje na Šuranj, neka prespavaju prilikom donošenja odluke o kotorskoj pijaci i neka ulože napor da ona ostane na istom mjestu. Apelujemo na lokalnu samoupravu i centralnu vlast da pomognu grbaljsku infrastrukturu, ohrabre domaćina u poljoprivrednoj djelatnosti. Ima nade da u starom sjaju opet zamiriše verdurom kotorska pijaca jer ovakvog kvaliteta namirnica nema nigdje”, zaključio je Četković.

Vlasta Mandić obratila se građanima u svojstvu arhitekture-urbanistice koja je nakon potresa 1979. godine bila šef tima koji je napravio urbanistički projekt Staroga grada

Kotora. Ona je naglasila da je projekt bio preduvjet za dobivanje financijskih sredstava za početak obnove našeg grada i šireg područja, kao i obveza nakon proglašenja Kotora za grad pod zaštitom UNESCO-a.

„Zbog njegove važnosti odbranila sam taj projekat pred jugoslovenskom stručnom revizionom komisijom i komisijom UNESCO-a na čelu s tada najvećim stručnjakom zaštite, gospodinom Ciborovskim. Projekat je svojevremeno dobio sve pohvale jer je planirao Stari grad kao aktivnu urbanu strukturu stambenih, administrativnih, poslovnih, kulturno-zabavnih i drugih funkcija. Tržnica, pjaca, markat nije

samo mjesto prodaje i kupovine. To je mjesto sastanaka i komunikacije građana, prezentacija proizvoda namjernicima svake vrste, našeg mentaliteta, naše gastro kulture koja u novije vrijeme postaje i dio ponude kulturnog turizma. Po kriterijumima UNESCO-a markat spada u nematerijalnu vrijednost koja je pod zaštitom. Svi gradovi Mediterana su zadržali svoje tržnice uz poboljšanje sanitarno-higijenskih i boljih funkcionalnih uslova. U Kotoru sve češće se provlači ideja o zatvaranju Markata uz stalne inspekcijske kontrole i postavljaju se uslovi koji više idu u prilog zatvaranja pijace nego pobolj-

šanja uslova prodaje. Kotor je postao grad kafića, restorana i suvenirnica pa ukoliko ih još treba, neka se grade na Vrmcu, San Đovaniju, a Markat neka ostane građanima”, poručila je Vlasta Mandić.

Prisutnima se obratio i gradonačelnik dr. Aleksandar Stjepčević rekavši da skup doživljava kao veliku podršku u rješavanju gorućih pitanja u Kotoru, kao što su promet, opskrba vodom, zaštita prostora. On je naglasio da nitko ne želi zatvoriti Markat, ali da se po nalogu inspekcije moraju stvoriti bolji higijenski uvjeti.

Kotorskom pijacom upravlja Komunalno poduzeće Kotor.

Obzirom na aktualna događanja vezana za kotorsku gradsku pijacu i najave da će doći do njenog dislociranja, u ovom broju dajemo dio članka koji smo objavili u Glasniku u rujnu 2007. godine, a sve u cilju isticanja značaja ovog komercijalno-kulturno-povijesnog mjesta koje već više od jednog stoljeća predstavlja pravu žilu kucavicu Kotora i okružja.

Trgovište u Kotoru

Markthalle in Cattaro

KOTORSKA RIVA II Dio

Dokument iz vremena kada se donosi odluka o izgradnji tržnice uz gradske zidine

...Ovdje se radi o ustupanju, tj. zamjeni dobara radi izgradnje Gradske tržnice ili naški rečeno „Pod markat“. Ono što je zanimljivo sa današnjeg ugla gledanja kada se uglavnom stalno govori o cijenama za četvorni metar zemljišta, u dokumentu su date procijenjene vrijednosti četvornog metra prostora današnje tržnice, tako da bi poznavaooci ove tematike mogli proračunati što bi to značilo u današnjim omjerima kada bi četvorni metar bio procijenjen na 5,80 kruna.

Kako smo već rekli cijela Riva, u katastru označena kao čestica zemlje br. 3 je bila u državnom – vojnom vlasništvu, te je malo po malo vršena zamjena odnosno ustupanje pojedinih njenih dijelova Općini, ali na način i pod uvjetima kako to državi odgovara, što znači da je država u slučaju potrebe uvijek mogla koristiti civilne objekte. To je pogotovo bio slučaj u ono vrijeme kada je Boka bila od izuzetne strateške važnosti za Austriju.

Prijevod dokumenta sačinjenog na talijanskom:

Zapisnik o predaji
Kotor, 3 travnja 1901. god.

Prisutni:

Za Državni erar:
Francesco Portolan, c.k.
upravitelj carinarnice
Za c.k. Direkciju vojnog inženjeringa
Rudolf Malović c.k. oficir
Za Općinu Kotor
Lazar Milin, prvi prisjednik

Gospodin Francesco Portolan c.k. upravitelj carine kao predstavnik Državnog erara u prisutnosti gospodina Rudolfa Malovića c.k. oficira kao predstavnika c.k. Direkcije vojnog inženjeringa u Kotoru uvodi Općinu Kotor u materijalni posjed zgrade, čestica 362 i odnosnog zemljišta, koji sačinjavaju 38 zemljišno biće zemljišnog uloška 153 zemljišne knjige za katastarsku općinu Kotor, što je prikazano na skici u prilogu.

Površina rečenog zemljišta je procijenjena na kruna 5,80 po četvornom metru, na što Općina Kotor pristaje kao na vrijednost rečenog zemljišta koje odgovara rečenoj površini iz zapisnika o procjeni od 19. siječnja 1900. godine, br. 125 Općinskog upraviteljstva u Kotoru, te je zato dostigla spomenuti iznos.

U Uredu c.k. Glavne carinarnice Kotor, 2 lipnja 1901. godine

U vezi sa ovlaštenjem od 23. siječnja 1899. godine br. 2522 Ministarstva financija uz suglasnost sa c.k. Ministarstvom rata Carevine, a uz prethodni pristanak od 25. lipnja 1898. godine br. 4107 Zemaljskog odbora dalmatinskog, između Državnog erara kojeg predstavlja gospodin Francesco Portolan, c.k. upravitelj Carinarnice u Kotoru sa jedne strane, i Općine Kotor koju predstavljaju gospoda Filip Radoničić gradonačelnik i Lazar Milin prvi prisjednik s druge strane, potpisan je sljedeći:

Ugovor o zamjeni

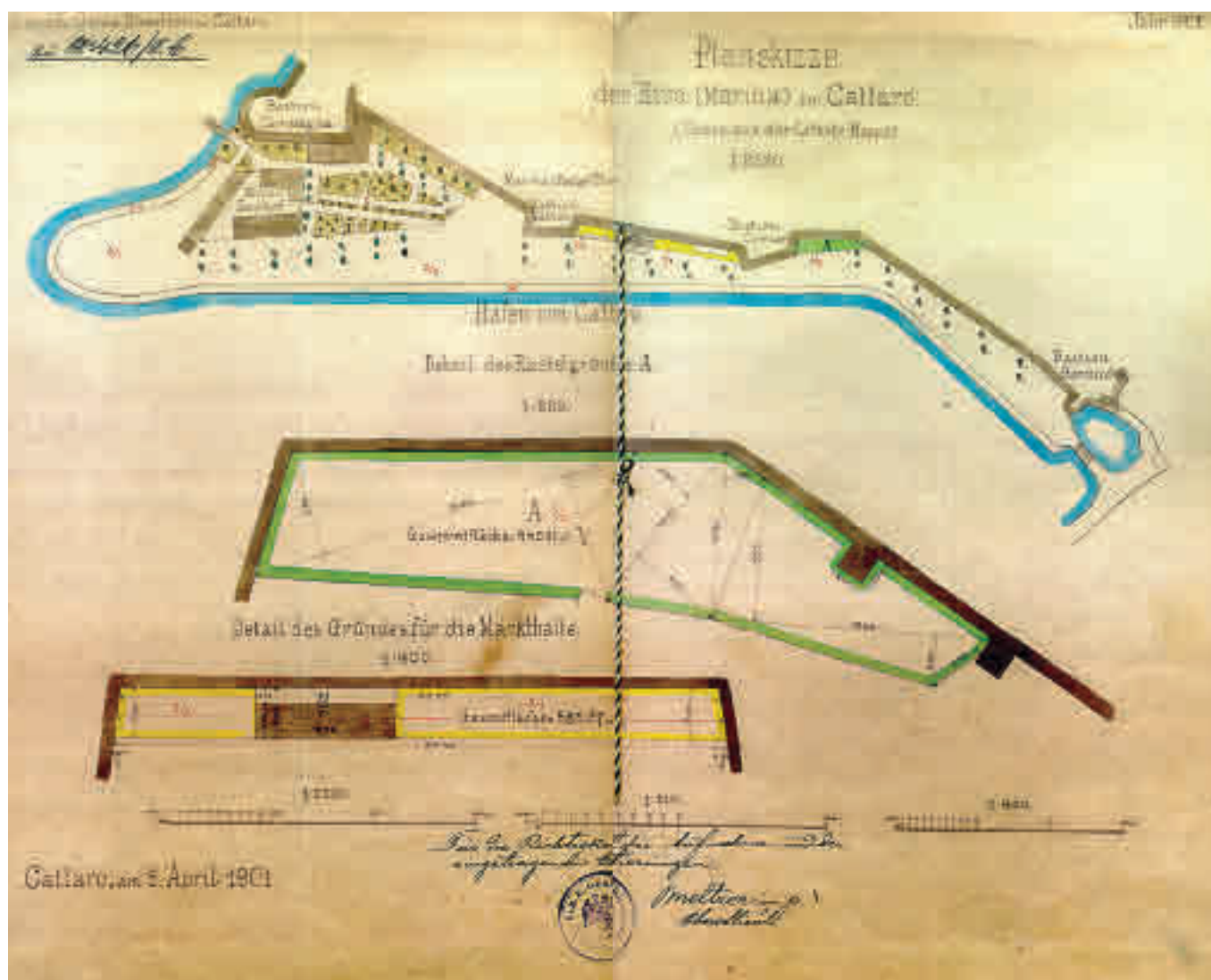
I. Državni erar ustupa putem zamjene Općini Kotor, koja prihvaća, česticu zgrade br. 362 zemljišnog tijela 38 zemljišnog uloška 153 Zemljišne knjige katastarske općine Kotor: magazin sa

anagrafskim brojem 285 kojeg sada koristi Vojna uprava kao skladište materijala;

II. U zamjenu za rečene nepokretnosti Općina Kotor ustupa Državnom eraru u apsolutno i isključivo vlasništvo takozvani „Obćinski raštio“, zemljište oivičeno zidinama zajamčene površine od 440,31 četvorni metar, koje čini dio čestice zemlje 3/2 (Kotorska riva), 2. zemljišno biće zemljišnog uloška 187 porezne općine Kotor, i označen zelenom bojom i slovom A na skici, koja se kao sastavni dio nalazi detalj A uz ovaj Ugovor.

III. Općina Kotor ovlašćuje Državni erar da, počev od sada može tražiti na svoje ime upis prava vlasništva na ono što je predmet člana II.

IV. Međutim, pošto Općina Kotor ima namjeru izgraditi tržnicu na potezu čestice zemlje br. 3/2 čija se ukupna površina prostire na 449,68 četvornih metara, a nalazi se između bastiona Korner i Valier, koji se nalaze sa obje strane skladišta materijala i označena je žutom bojom na skici koja se nalazi u prilogu pod A, Općina Kotor će morati, u slučaju da spor bude dosuđen u korist erara platiti državi, na način i u roku koji su utvrđeni u prethodnom pasusu ovog člana, krajnji iznos od 2.608 kruna, koji odgovara procijenjenoj vrijednosti poteza zemljišta; Erar s druge strane ustupa od sada Općini izgradnju projektirane tržnice na gore rečenim potezima zemljišta /uključujući i zemljište na kojem se nalazi skladište materijala/, odmah

pošto bude predano zemljište rečenog skladišta. Međutim, obzirom na to da se ovi potezi zemljišta nalaze na dijelu gdje je zabranjena gradnja, Općina se obavezuje da prije nego što pristupi gradnji, izda propisani revers rušenju i da uknjiži isti u zemljišnu knjigu

- VII. Čim ovaj Ugovor postane pravosnažan u smislu člana X, Općina Kotor se obavezuje da će o svom trošku prenijeti sve stvari koje se nalaze u državnom magazinu, čestica 362, u magazin koji će im naznačiti c.k. Direkcija vojnog inženjeringa u Kotoru, a koji se nalazi donjem dijelu gradskih

zidina. Općina Kotor se također obavezuje da će o svom trošku srušiti skladište materijala (čestica zemlje br. 362.)

- VIII. Svi troškovi koji su vezani za i oni koji će prosteći iz ovog Ugovora, pasti će na teret Općine Kotor i naročito troškovi procjene utvrđivanja vrijednosti Zgrade (čestica zgrade br. 362 i pripadajuće joj zemljište), površine i vrijednosti zemljišta A i poteza označenog žutom bojom na priloženoj skici, kao i oni troškovi okosklapanja ovog Ugovora i odnosnog upisa u zemljišnu knjigu, što uključuje i sve takse i troš-

kove koje se na to odnose.

F. Radoničić s.r.
 Francesco Portolan s.r.
 L. Millin s.r.
 c.k. Upravnik carinarnice

Na osnovu registra za ovjeru br. 98 gospoda F. Radoničić, Lazar Milin i Francesco Portolan, poznati ovom sudu, priznaju kao svoje gore stavljene potpise.

Iz pisarnice c.k.
 Kotarskog suda
 Kotor, 12. lipnja 1901. god.

(M.P.)
 Mirković s.r.
 c.k. Šef pisarnice

*SJEĆANJA UVAŽENOG VATERPOLSKOG POSLENIKA
I ZALJUBLJENIKA U VITEŠKI VODENI POLO*

VIJEK VATERPOLA U KOTORU

Moje obraćanje u prethodnom broju Hrvatskog glasnika izazvalo je izvjesnu pažnju, što bi moglo korisno uroditi akcijom sakupljanja dokumentacije i sjećanja iz prethodnog života „Primorca“. Nekadašnji članovi i akteri života poratnog „Primorca“ ustupili su mi dio dokumentacije (Pavle Vičević i Krešo Kocka), dok se Jovica Martinović, nezaobilazni čini-

lac gradskog života poratnog Kotora, oglasio i svojim komentarom, kojeg evo Uredništvo HG integralno objavljuje u ovomjesečnom broju. Uz njih, dužan sam se zahvaliti i Bogoboju-Boru Cicoviću, Đorđu Mišu Krivokapiću i Bojanu-Bobu Bernardu za pružene mi informacije, odnosno ustupljene fotografije. Neka ovo ponašanje dragih nam prijatelja

bude i poticaj ostalim Kotoranima, naročito bivšim članovima „Primorca“, da svojim komentarima i dokumentima pomognu objektivnijem sagledavanju ovogjekovnog života vaterpola u Kotoru, jer će nas stogodišnjica „Primorca“ vrlo brzo zateći.

Dragan Đurčić,
umirovljeni vaterpolski poslenik

Molim Uredništvo HG da objavi i ovaj dodatak mom prošlomjesečnom obraćanju. Igrači poslije II svjetskog rata zaključno sa 1958. godinom, a po sjećanju Pavla Vičevića:

Tomislav-Bato Bijelić, Nikša Čučić, Đokan Hezonja, Brane Ivković, Jovan Jovanović, Slobodan Kićović, Ljubo Lubarda, Pero Lučić, Vlatko Matković, Predrag-Dragan Mihajlović, Anton-Pana Milošević, Marko Milošević, Špiro Milošević, Zvonko Milošević, Antun-Tonći-Gigili Mjesečević, Ediko Pećarić, Đorđe Perišić, Ilija Petrović-Poljak, Zdravko Petrović-Poljak, Aleksandar-Saša Popović, Božidar-Bato Veliki Radović, Tonći Sajfert, Aleksandar-Saša Stanić, Vlado Stojanović, Boris Škanata, Tonći Tudorović, Pavle Vičević i Momo Vukčević; Borko Kovačević, Ivo Štakula i Zdravko Petrović-Poljak– treneri

PRIMORAC POSLIJE II SVJETSKOG RATA

Piše:

Jovan J. Martinović

Kotor je u doba između dva svjetska rata imao vrlo dobar plivački i

vaterpolo klub „Primorac“, izdvojen 1926. g. iz ranije osnovanog Športskog kluba „Primorac“, ali nije imao propisni plivački bazen, već su se prva takmičenja u plivanju odvijala u malom bazenu zva-

nom „vaška“ u sastavu nekadašnjeg „Militarskog banja“. Taj prostor dužine 33,33 metra činila su dva zidana nasipa u pravcu mora kao start i okretište, te nekoliko masivnih četvrtastih stubova u moru,

preko kojih su bile prebačene grede i postavljene daske podnice, tako da se dobijao prostor za sunčanje širine jednog 4 metra. Na jednom kraju ovoga poda bila je trampulina visoka 3 metra. Čitavom dužinom vaške bile su sagrađene kabine za presvlačenje čije je ključeve izdavala čuvarica Đida, malena debeljuškasta ženica gotovo iščupanih obrva iscrtanih olovkom, kojoj je u poslovima pomagao njen hromi muž Rudi, oboje uvijek u kupaćem kostimu odnosno gaćicama i bosu. Nad kabinama su bile terase za sunčanje, nekada korita puna pijeska a u moje doba prazne površine, na koje se išlo zidanim skalama sa obje strane centralnog ulaza. Na ovim terasama su se u pauzama kupanja igrale beskraje partije briškule i trešete, pa zatim remija i to onoga malog sa deset, ali i onoga pravoga sa četrnaest karata.

Međutim, mali bazen „vaška“ na „Militarskom banju“ nije bio pogodan za prava plivačka takmičenja, jer se zbog njegove dužine moglo plivati samo po sto metara, i to tako da se tri puta prepliva dužina bazena. Židovi okretišta su bili grubi i obrasli školjkama koje su znale rasparati tabane prilikom odbijanja u okretima. No najgore je bilo to što je „vaška“ bila jako plitka, pa je prilikom starta trebalo biti majstor za skok kako se ne bi oderala koljena ili stomak o neravno dno. Čak je i jedan naš stariji drugar, maturant Đorđe Gnjiđić, poginuo prilikom jednog nesprenog skoka pošto se zario glavom u pijesak i slomio vrat.

Upravo zbog toga je rukovodstvo Primorca na čelu sa prof. Borkom Kovačevićem i Neđeljom Radulovićem odlučilo da pristupi izgradnji improvizovanog plivališta dužine 50 metara. Startne pozicije su bile na kopnu kod vile Dalmacija, a okretište u moru, na jed-

nom splavu od greda i dasaka na benzinskim bačvama koji je bio usidren u moru ispred „Militarskog banja“. Međutim, pokazalo se da se taj splav stalno kreće uslijed struje i vjetra i da to plivalište nikada nema propisanu dužinu od 50 m, već uvijek za desetinu centimetara manju ili veću, pa je iduće godine plivalište postavljeno tako što su ispred zidane obale pred vilom Dalmacija pobodena u morsko dno po dva reda balvana, za start i za okretište, na koje su postavljene podovi kao platforme za plivače i startere, dok su čeone strane platformi bile oplaćene daskama tako da nije postojala opasnost od povreda na školjkama kao u „vaški“. Na tako formiranom propisnom plivalištu provodili smo čitavo vrijeme školskog raspusta, tačnije od 1. maja do 1. oktobra.

Treninzi su počinjali već u 9 sati ujutro, a prva smjena plivača je bila zadužena da razvuče „pruge“, plivačke staze napravljene od metarskih letvi povezanih jakim kanapom i ofarbanih u bijelo. Postojale su i drvene daske za trening nožnih pokreta kao i tzv. propeletri – dvije međusobno spojene lajsne sa razmakom za trening ruku. Kada bi i treća smjena plivača i plivačica završila trening, znači oko podne, pruge bi se skupljale a u more postavljalo vaterpolo igralište sa golovima i počinjao bi trening vaterpolista. Ovi golovi su bili dosta primitivni, imali su mreže od starih ribarskih mreža koje je uprava izmolila od ribara s Mula, te ručno rađene plovke poput paralelopipednih kutija od pocinčanog lima. Naši golmani su se uskoro izvještali da krijući pomaknu te plovke na našem голу prema samom kraju, pa bi prednji dio gola utočio a prečka se spustila za par centimetara, te se na taj način smanjio prostor gola i olakšao posao golma-

nima. U pauzi poluvremena su se plovci vraćali na pravo mjesto, a ova se operacija ponavljala na drugom голу. Tada je vaterpolo igrala starija generacija: braća Branko i Tonči Gigili Mjesečević, Ili Poljak, jedan mladić kome se sjećam samo prezimena – Petković, a koga smo zvali Van Flenegen po čuvenom holandskom vaterpolisti, zatim Bato Bijelić, Špiro „Priganica“ i još neki, a na голу je branio Ediko Pečarić, kasnije čuveni violinista i član Zagrebačkih solista, koji je rizikovao da mu neko jakim šutom ošteti prste. Tada je Primorac igrao u Crnogorskoj vaterpolo ligi i bio prvak 1956. g. Glavni rival mu je bio Jadran iz Herceg Novog, dok je ligu činilo još nekoliko klubova – „Neptun“ iz Tivta, „Rivijera“ iz Đenovića, Bijela i klub iz Budve. Međutim, apetiti su rasli, pa je „Primorac“ 1960.g. ušao u nekadašnju Drugu vaterpolo ligu Jugoslavije, a već 1962. g. ostvario svoj san o Prvoj ligi.

Ovom poduhvatu je prethodio jedan drugi veliki zahvat za mali Kotor – izgradnja bazena olimpijskih razmjera koji je građen sredstvima saveznog budžeta preko Pomorske uprave Južnog Jadrana, a bio je nazvan mandrač za privez barki. Oko izgradnje „mandrača“ najviše su se angažovali predsjednik uprave Primorca i nekadašnji vaterpolista Vaso Rajhel i inženjer Tomo Katurić. Radovi su započeli u jesen, a već za sljedeću sezonu (1954. g.) bio je gotov betonski okvir bazena razmjera 50x25 m i počelo njegovo oplaćivanje korčulanskim kamenom, dok je za gornje popločavanje djelimično upotrijebljen crveni kamen iz Đurića. Bazen je trebalo da ima i propisnu skakaonicu, ali za njenu izgradnju nije bilo sredstava, pa je temeljna jama na kraju napunjena kamenjem i betonirana. Odmah po završetku bazena

bile su sagrađene drvene tribine za gledaoce, ali su i one uskoro zamijenjene sadašnjim betonskim tribinama.

Nisam bio nekakav dobar plivač, kraul mi je loše išao, bio sam samo prosječan prsaš, ali ni u toj disciplini nisam mogao doći do izražaja od plejade plivača Miloševića: Marka, jugoslovenskog prvaka, i njegovog brata Zvonka, zatim Pane i Tripa „Bala“ (ovaj je nosio cipele valjda broj 50!), pa onda braće Sajfert – Tonča i Čića, a uskoro im se pridružio i junior Đokica „Šibica“ Perišić, kasnije proslavljeni plivač i vaterpolista reprezentativac. Uskoro se izvrsnim „Primorčevim“ kraulašima, među kojima su se isticali Dragan Mihajlović i Zdravko Poljak, pridružio i Bobo Kićović, koji je upravo doselio u Kotor sa majkom, profesoricom matematike Milom Vukanić, i tek ovdje naučivši plivanje za kratko vrijeme postao jedan od rekordera i prvaka ondašnje Jugoslavije. Dobri leđaši su bili Brane Ivković i Šjava „Drobo“ Tudorović, a delfinaši Darko Nikčević i Vlatko Matković. Imao sam jednu fotografiju sa skoro svim plivačima Primorca, bilo nas je oko 60, poredani kao pingvini na jednom okretištu bazena, i mislio sam da mi je negdje nestala među papirima, ali sam je pronašao u foto-arhivi „Primorca“ sa mojim pokušajem identifikacije.

Bila su to nezaboravna ljeta na novom bazenu, druženje, pjesme „šoto voće“ u pauzama treninga, beskonačne partije briškule i trešete, crni plehovi čuvenih kotorskih pašti – krempita koje su dolazile iz slastičarne „Zdravljak“ kao pojačanje ishrane plivača i vaterpolista, Tada je „Primorac“ angažovao kao plivačkog trenera i vaterpolistu proslavljenog plivača Borisa Škanatu, inače porijeklom iz Tivta, pa su pod njegovim stručnim vodstvom

Na slici

Stoje: Špiro Milošević „Priganica“, Zdravko Petrović Poljak, Mišo „Cuca“ Krivokapić, Slavko Ivković, Vlatko Matković, Ilija Petrović Poljak, Marko Milošević, Bato „Veliki“ Radović, Bato Bijelić, Dara Marović, Brane Ivković, Dragan Mihajlović, Tonči Sajfert, Darko Nikčević, Vlado Stojanović „Kiklop“, Tripo „Balo“ Milošević, Jovica Martinović, Antun Pana Milošević, Zvonko Milošević, Savo „Drobo“ Tudorović, Nikša Čučić, Bato „Mali“ Radović, Ivić Ivković, Pavle Vičević, ?, Mila Griner,

Sjede: Borko Kovačević, Seka Kaluđerović, Nada Đurčić, Danica Vujačić, Lina Šubert, Zagorka Tapušковиć, Tilda Mlinarević, Davorka Marinović, Zdravko Milošević, Milo „Tica“ Radulović, Čićo Sajfert, Momo Vukčević, Slobodan Bobo Kićović, Stevo Vujačić, Duško Šaranović, Joško Pećarić, Zef Gracija Panjako (tu su i nekolicina čijih se imena ne mogu sjetiti).

izrasli brojni plivački talenti, među ostalima Đokica Perišić, kasnije čuveni vaterpolista, i Bobo Kićović, rekorder Jugoslavije i učesnik Olimpijade u Rimu. Takođe je 1959. g. iz Herceg Novog došao vrsni vaterpolista sidraš Miro-Trifun Ćirković, inače starinom Kotoranin, pa je i vaterpolo krenuo naprijed velikim koracima. „Primorac“ je te 1959. g. ušao u II vaterpolo ligu Jugoslavije, a već 1961. g. ostvario svoj veliki san i ušao u Prvu ligu svjetske vaterpolo velesile kakva je bila tadašnja „Juga“ i ostao u njoj sve do raspada odnosno do nezavisnosti Crne Gore. „Primorac“ je 1977. g.

bio finalista Kupa Jugoslavije u vaterpolu, te je kao takav igrao u evropskom Kupu kupova izgubivši u finalu od mađarskog prvaka Ferencvaroša, a 1986. g. je uzeo tzv. duplu krunu, odnosno, osvojio i Kup i Prvenstvo. No najveće svoje uspjehe je naš „Primorac“ postigao u samostalnoj državi Crnoj Gori osvojivši državno prvenstvo za 2007. i 2008. g. da bi 2009. g. postao prvak Evrope pobijedivši u Rijeci favorizovani italijanski klub „Pro Reko“, dok je sljedeće 2010. g. u Finalu istog natjecanja izgubio od istog kluba i postao vicešampion Evrope. A danas?

Franz Thiard de Laforest (1838. – 1911.)

Franz Thiard de Laforest, ugledni fotograf, rođen je 1838. godine u Beču, ondašnjoj Austro-Ugarskoj. Potomak je burgundijske obitelji Thiard de Bussy. Njegova obitelj doselila se početkom 19. stoljeća iz Francuske u Beč. Uspješno je završio trgovačku školu i oduševljen novim izumom – fotografijom, odabire je za svoje zanimanje. Sa željom za snimanjem putovao je cijelom Europom i bio očaran Mediteranom. U četrdesetoj godini, u Beču, oženio se Gabriellom von Lachmann, kćerkom bečkoga ljekarnika. Na svojim putovanjima oduševio se Bokom kotorskom i odlučio tu dovesti svoju obitelj. Doselio se u Kotor 1873. godine gdje je osnovao svoj atelijer i tu je ostao do smrti. Umro je u Kotoru od srčanog udara 1911. godine. Volio je ljude i Boku i o tome pisao u svojoj knjizi „Bocche di Cataro“, koju u cjelini prenosimo u nastavcima.

Priredio: **Dario Musić**

POVIJESNE ČINJENICE O BOKI

Legenda govori o junacima, koji su prebivali i životarili na visokom brdu. Planinska vila im je savjetovala da se spuste na more, gdje ima dovoljno soli, a uz to ima i zemlje za uzgoj žita. Oni su poslušali savjet, sišli su na obalu mora i osnovali grad Kotor.

Povijest govori da su Kotor osnovali Ascrivljanci. U davna vremena Kotor se uistinu zvao Ascrivium ili Acruvium. O Ascrivljanima se ništa pobliže ne zna: vjerovatno su bili potomci Skita, preci Slavena koji su ubrzo pošto je Nembrat osnovao Babilonsko carstvo, otprilike u 7. stoljeću prije Krista, masovno bježali iz Azije, naselili se oko Crnog mora, napučili istočnu Europu i tijekom vremena prodrli sve do Jadranskog mora. Ovisno o zemlji gdje su se nastanili dobili su kasnije različita imena. Tako su se doseljenici u Dalmaciju u drevnim vremenima zvali Japodi, Autarijati de Dolamniti ili Iliri, pošto su se stopili s Keltima i Grcima.

Skućeni prostor ovog skromnog djelca ne dozvoljava nam da temeljito ispišemo povijet Dalmacije. S toga se moramo ograničiti da u općim crtama navedemo samo najvažnije činjenice.

Ilirsko carstvo osnovano je sredinom četvrtog stoljeća prije Krista, trajalo je 182. godine. Teritorijalno je obuhvaćalo južnu Dalmaciju, Hercegovinu, dio Bosne, Crne Gore i Albanije.

Nakon smrti kralja Agrona, 230. godine prije Krista, prijestolja se, na uštrb Agronova sina iz prvog braka, dočepala njegova udovica Teuta. Teuta je bila ponosna žena željna vladanja. Budući da je njezin suprug neposredno prije svoje smrti izvojevao velike pobjede protiv Etolijaca, Teuta je mislila da može prkositi čitavom svijetu. Udvostručila je svoju vojsku i opremila neobično veliku pomorsku flotu. Pobjedila je u ratu Epirote, što je uvećalo njenu obijest. Zbog toga je svojim podanicima dekretom zapovijedila da gusarskim pohodima napadaju brodove svih drugih nacija na Jadranu.

To je ugrožavalo trgovinu, pa su u rimskom Senatu učestale mnoge pritužbe na račun Ilira, pljačkaša na moru. Rimljani su radi toga na Teutin dvor poslali dvojicu izaslanika, kako bi je privolili da ukine bezakonje na moru. Kraljičin odgovor bio je toliko ohol i uvredljiv, da je jedan od izaslanika, mladi Rimljanin iz plemena itaške obitelji, kraljici uputio sljedeće riječi:

Teuta, posljednja ilirska kraljica

„Rimski je običaj da se osvećuje za uvrede, a ti ćeš kraljice uskoro gorko zažaliti zbog svojih riječi.“ Taj odvažni govor došao je mladiću glave – na mjestu su ga Teutini dvorjani dotukli na komade. To sramotno ubojstvo bilo je povod da su Rimljani objavili Ilirima rat, što je za Teutu značilo gubitak prijestolja i prepusti ga svom posinku Piemesu. Uz to su Iliri na Jadranu smjeli zadržati svega dva broda koja nisu smjela ploviti preko određene granice. Rimljanima su osim toga ustupljeni otoci Krk, Korčula, Hvar i Vis. Teuta je morala napustiti svoju dotadašnju rezidenciju u Skadru, i povući se u Risan, gdje je od bola i poniženja nakon nekoliko mjeseci preminula.

Taj put su Rimljani još bili velikodušni, jer su dozvolili postojanje ilirske države. No kad je nakon otprilike šezdeset godina kralj Gencija počinio glupost i pridružio se makedonskom kralju Perzeju u borbi protiv Rimljana, ubrzo su ga pobijedili zuzevši glavni grad Skadar. Kralja Gencija su uhitili i odveli ga kao ratnog zarobljenika u Rim, a Ilirija je postala jedna od rimskih provincija, kao i sjvernija država Panonija. Zauzeće ovih zemalja, međutim, nije bilo nimalo jednostavno. Rimljani su zapravo vrlo brzo i lako zaposjeli otoke i priobalje. No, u unutrašnjosti su morali povesti 8 krvavih ratova koji su potrajali čak 168 godina. U tim borbama često su trpjeli znatne gubitke, dok

na kraju, nisu definitivno postali potpuni gospodari te zemlje.

Gospodstvo Rimljana bio je uostalom blagoslov za Ilire. Nastali su novi, veliki gradovi, procvjetala je industrija, trgovina i plovidba. Rimljani su postepeno potisnuli Slavene, a provincija je dobila ime Delminium. Kotor, koji se tada zvao Ascrivium, u to je vrijeme bio prilično beznačajno mjesto. Najvažniji grad u Boki bio je Rhizon a cijela Boka se prozvala Sinus Rhizonicus (Risanski zaljev). Drevni je Rhizon bio mnogo veći od današnjeg Risna, a bio je navodno potpuno srušen u strahovitom potresu nekoliko godina prije Krista. Za lijepog vremena, kada je more mirno, ondje se, na morskom dnu, još uvijek mogu vidjeti ruševine zidina.

Budva, izvorno kolonija Feničana, dugo je vremena bila gusarsko gnijezdo dok je Rimljani nisu pretvorili u utvrdu.

Perast stari povjesničari uopće ne spominju i čini se da je nastao kasnije. No, i noviji povjesničari neopravdano zanemaruju slavnu i blistavu povijest ovog grada. Malo se koji grad može podići tolikim slavnim imenima, poput Peraštana koji su postali besmrtni u borbama s gusarima i obrani domovine protiv Turaka. Povjesničar koji se potruži da prouči mnogobrojne stare isprave koje u Perastu postoje pronaći će mnoštvo materijala.

Veduta Kotora - Spadoni 1827.

Mnogo kasnije nastao je Herceg Novi (Castelnuovo). Njega je 1382. osnovao bosanski kralj Stefan Tvrtko i po sebi ga nazvao Stefangrad. Vojvoda Stefan Vukčić, koji se otrgnuo bosanskog vrhovništva i stavio se pod zaštitom Svetog Save, današnju Hercegovinu, povećao je Stefangrad i preimenovala ga u Erceg-Novi. Tek kad su Mlečani 1538. godine osvojili Herceg-Novi, grad je dobio ime Castelnuovo.

Nakon podjele Rimskog carstva, Boka je s velikim dijelom Dalmacije pripala Bizantu. U vrijeme velike seobe naroda, kada je veliki broj barbarskih naroda jedan za drugim pustošio

Dalmaciju i na kraju se tu učvrstili Hrvati i Srbi, samo se Kotor uspio obraniti napadu slavenskih plemena te je ostao vjeran bizantskoj vlasti. Iako je kratko vrijeme bio pod vlašću Ostrogota, car Justinijan ga je od njih oslobodio. Justinijan je prvi prepoznao iznimno povoljan položaj Kotora i pretvorio ga u utvrdu. Otada je grad dobio ime Kotor (Cattaro). Kotor su 840. godine osvojili i opljačkali Saraceni, no pošto su opkolili i Dubrovnik (Ragusu) ubrzo ih je otjerala bizantijska flota.

Sredinom desetog stoljeća Kotor je uključen u srpsku državu. Godine 960. Srbija se podijelila u dva dijela sjeverni (Raška, današnja Srbija) i južni koji je obuhvaćao Hercegovinu i Boku kotorsku, te južni obalni pojas do Skadarskog jezera koji je nazvan Duklja (Diocleja), čiji se kralj Prelimir stavio pod zaštitu Bizanta. Još za svog života Prelimir je podijelio kraljevstvo svojoj četvorici sinova. Nakon Prelimirove smrti, njegov nećak Leget protjerao je i ubio Prelimirove sinove, te ubrzo potom prepustio upravljanje Dioklejom svojim sinovima. Leget se povukao u kaštel Traieto koji je podigao u zaljevu Krtole, gdje je 987. umro od kuge.

Nakon njegove smrti Bugari su prodrli u dioklejijsko kraljevstvo i opljačkali ga, spalivši pritom 1002. godine Kotor i Risan. Međutim, Bugari nisu uspjeli osvojiti dioklejijsku državu, pa je bugarski kralj Samuilo svoju kćer

Herceg Novi 1900., foto Franz Laforest

udaio za Ivana Vladimira, prijestolonasljednika kralja Silvestra, koji je bio zadnji Prelimirov unuk. Kotor je na taj način izgubio samostalnost i priključen je dioklecijskoj državi. Između Bizantinaca i Bugara izbio je novi rat, s promjenljivom srećom, ali bez značajnijih vojnih uspjeha jedne ili druge strane. Kad je Dragomir, brat Ivana Vladimira, došao na prijestolje Kotorani ga nisu htjeli priznati. Kad se Dragomir pojavio pred gradskim zidinama s vojskom u punoj ratnoj spremi, Kotorani su mu se prijetvorno potčinili, pozvavši ga na gozbu, za vrijeme koje su ga ubili, te pri njegovom sprovodu objavili svoju neovisnost. (U dijelima kojima sam se služio navodi se da je poprište ovog djela neki otok Gabriel, ali u Boki nema otoka toga imena).

Kod Kotora se 1042. godine vodila velika bitka između 60 tisuća Bizantinaca i dioklecijско – srpske vojske, u kojoj je Bizant teško poražen. Posljedica te bitke bila je da se Kotor odvojio od Bizanta i stavi pod zaštitu Srba. Pritom je sačuvao potpunu nezavisnost: upravljalo se po vlastitim zakonima i bio oslobođen plaćanja danka i poreza.

Kotorani su 1166. godine ponovno pristali na Bizant, što je tadašnjeg srpskog vladara Nemanju toliko razgnjevalo da je opsjednuo Kotor. Iako mu je bizantski car Emanuel suprostavio snažnu vojsku, Nemanja je uspio 1173. godine zauzeti grad i ponovno ga priključiti srpskoj državi. Suprotno vlastitim običajima, Nemanja je postupio neobično blago prema Kotoru obzirom da je ovaj osvajač mnoge gradove i mjesta koji su mu se suprostavljali spalio i opustošio. Nemanja se 1196. godine povukao u manastir i prepustio upravljanje srpskom državom svojem najstarijem sinu Stefanu. Drugorođenom Vukanu dao je upravljanje dioklecijским državama uz uvjet da prizna vrhovništvo starijeg brata. No, nije potrajalo dugo, Vukan je bratu otkazao poslušnost, pa su se braća žestoko sukobila i zaratila. Treći brat, Rastko, koji se zaredio za svećenika, kasnije prozvan Sveti Sava, uspio je zavađenu braću na kraju pomiriti.

Boka kotorska je 1241. godine bila stravično opustošena. Tataři, koji su progonili ugarskog kralja Belu IV. u bijegu nakon njegova poraza u bitci kod Klisa nedaleko od Splita, prodrli su do Kotora. Ovi najokrutniji i najstrašniji barbari koji su ikad stupili nogom na tlo Dalmacije, uništili su sve što im se našlo na putu i ubili svakoga koji nije uspio umaknuti. U sam grad Kotor nisu uspjeli prodrijeti, ali u cijeloj Boki kotorskoj iza njih nije ostao kamen na kameanu. No, zbog svoje strasti za uništavanjem Tataři se nigdje nisu mogli zadržati, pa su tako uskoro i nestali.

Nad Kotorom je neko vrijeme ležalo i crkveno prokletsvo. Nemanja je osnovao vjersku sektu patarena, koja je našla pristalica u Bugarskoj, Bosni i Hrvatskoj. I Kotor je bio njom zaražen. Nakon smrti biskupa Pomponiusa, 1328. godine pripadnici svećenstva i puka za novog su kotorskog biskupa izabrali Sergiusa Doima, potomka patricijske obitelji de Bobali. No plemstvo se usprotivilo tom izboru i za biskupa postavilo otpadnika Giovannija de Viterbija, koji je ušao u grad. Za to vrijeme gradsko vijeće (savjet) je objavilo dekret prema kojemu ubuduće niti jedan stanovnik grada ne smije biti imenovan kotorskim biskupom. Članovi obitelji Bobali su utamničeni, a njihovi posjedi konfiscirani. Zbog toga je papa biskupa Sergiusa poslao u Pulu te prokleo kotorsko plemstvo i njihovo vijeće. Papa je poništio prokletsvo tek kada su Kotorani protjerali lažnog biskupa izvan zidina grada, oslobodili utamničene pripadnike obitelji Bobali i priznali papinskog biskupa.

Kad se nakon smrti srpskog kralja Stefana Dušana srpsko carstvo počelo raspadati, Kotor je nazimjenice prelazio iz mletačkog u ugarski posjed i obrnuto, a 1369. godine ga je uzalud opsjedao Đurađ Balšić.

Godine 1378. izbio je rat između Venecije i Ugarske. Kotor se nekoliko godina prije toga bio stavio pod ugarsku zaštitu, pa ga je u tom ratu opsjedao mletački admiral Victor Pisani, ali mu je grad pružio žestok otpor. Tek nakon tri uzastopna juriša, uz pomoć Paštovića, stanovnika obalnog pojasa južno od Budve, admiral Pisani je uspio osvojiti grad. No, gornja tvrđava, kamo se povukla posada, pala je tek kada su dvanaestorica Peraštana u dogovoru s dijelom posade prodrli u utvrdu. Da kazni Kotorane upravljanje Bokom Admiral Pisani predao je Peraštanima, a on je odjedrio dalje u borbu protiv Đenovežana, ugarskih saveznika, koji su u međuvremenu osvojili Zadar i Trogir. Godinu dana potom Đenovežani su opet preoteli Kotor Mlečanima, a grad je prema mirovnom sporazumu od 8. kolovoza 1381. godine ponovno pripao ugarskom kralju.

Četiri godine nakon što je bosanski kralj Stefan Tvrtko osnovao na ulaz u Bokokotorski zaljev Stefanograd, Kotorani su uplašeni da se neće moći suprostaviti njegovom pobjedonosnom oružju, poslali su k njemu izaslanstvo plemića, koje mu je objavilo dragovoljnu predaju grada i gradskog područja. Kralj ih je primio vrlo srdačno i Kotoru zajamčio sve njegove privilegije. Tako je Kotor 35 godina ostao pod bosanskom upravom.

(Nastavit će se)

MONTE ROSA

MONTE ROSA je ostao zabilježen u našim kronikama kao jedan od prvih brodova koji su na kružnim putovanjima ovamo doveli više od tisuću putnika.

Piše:
Neven Jerković

Njemački transatlantik MONTE ROSA je odmah po povratku sa prvog komercijalnog putovanja prema Južnoj Americi poduzeo i svoje prvo turističko kružno putovanje sa polaskom 16. travnja 1931. iz Londona itinererom Genova – Napulj – Beirut – Haifa – Port Said – Krf – Kotor – Venecija. Kotorско je sidrište i 8. svibnja 1936. pozdravilo tog svog rijetkog posjetitelja, sa kojim je u Boku doplovio 1021 putnik i 276 članova posade. Nakon povratka iz Venecije i Dubrovnika ponovo se vratio 16. svibnja iste godine sa 905 putnika sa kojima je navečer otplovio dalje prema grčkim jonskim oto-

Monte Rosa plakat

Monte Rosa

cima. MONTE ROSA je ostao zabilježen u našim kronikama kao jedan od prvih brodova koji su na kružnim putovanjima ovamo doveli više od tisuću putnika.

Sa navoza hamburškog brodogradilišta Blohm und Voss porinuta je u more početkom prosinca 1930. novogradnja 492, posljednja iz serije od

pet jednakih brodova klase Monte za naručitelja Hamburg-Suedamerikanische Dampfschiffahrtsgesellschaft. Kršten je imenom MONTE ROSA, da bi već 21. ožujka sljedeće godine zaplovio na svoje prvo putovanje prema lukama ušća rijeke La Plate. Nešto ranije su na istim navozima sagrađeni njegovi bli-

zanci MONTE SARMIENTO, MONTE OLIVIA, MONTE CERVANTES i MONTE PASCOAL, svi namijenjeni za održavanje putničko teretnih linija iz njemačkih luka prema Južnoj Americi. Bili su to brodovi od 13882 GT, dugi 160 metara i koji su na svojim palubama mogli prihvatiti 1372 putnika. Četiri MAN diesel glavna pogonska stroja ukupne snage 7000 KS omogućavali su im plovidbu brzinom od 14 čvorova.

Nažalost, nisu na ovoj pruži doživjeli dugo ploviti jer se 1930. MONTE CERVANTES nasukao kod obala Ognjene Zemlje a potom brzo i potonuo. Ostala su četiri broda početkom Drugog svjetskog rata rekvirirani za potrebe ratnog stroja Trećeg Reicha, pa je prvo MONTE SARMIENTO potonuo u zračnim napadima na Kiel 1942., a na istom mjestu i na isti način je 1945. stradao i MONTE OLIVIA. U Wilhelmshavenu je 1944. u avionskom napadu je uništen i MONTE PASCOAL.

Tako je rat preživio samo MONTE ROSA, kojeg su kao

ratni plijen 1945. u Kielu preuzeli Englezi i dali mu novo ime EMPIRE WINDRUSH. A prije rata, nakon transatlantskih plovidbi, brod je neko vrijeme bio uposlen na kružnim putovanjima istaknutih članova vladajuće njemačke Nationalsocijalističke stranke, na kojima je tako uspio doputovati i u Boku kotorsku. U ratu je preuređen u brod bolnicu za smještaj 2352 ranjenika i 273 člana medicinskog osoblja.

Nakon što je u South Shieldsu potpuno rekonstruiran, EMPIRE WINDRUSH je zaplo-

Empire Windrush

Southampton, u strojarnici je izbio požar. Brod se u tom trenutku nalazio nedaleko alžirskih obala. U pomoć su mu priskočili pripadnici francuske kolonijalne vojske i lokalno stanovništvo koje je sa plamtećeg broda ubrzo uspjelo evakuirati sve putnike i članove posade. Britanski razarač HMS SAINTES je preuzeo u tegalj brod koji je još gorio te ga pokušao odvući do Gibraltara. Nažalost, nije uspio, jer je EMPIRE WINDRUSH na samo 32 milje do odredišta u zoru 30. ožujka 1954. potonuo na morsko dno. Tako je svih pet brodova blizanaca serije Monte doživjelo istu sudbinu i tragično završilo svoje plovidbe u hladnim morskim dubinama.

Monte Sarmiento

vio prema britanskim karipskim otocima. U Veliku Britaniju je 1948. dovezao prvu veću skupinu emigranta iz Jamaike čime je i simbolično započela nova imigracijska politika britanske vlade koja će kasnije u potpunosti promijeniti multietničku sliku Ujedinjenog Kraljevstva.

EMPIRE WINDRUSH uglavnom plovi za potrebe britanske Vlade, a povremeno i ratne mornarice. U jednoj takvoj plovidbi u veljači 1954. iz japanske Yokohame, prevozeći oko 1500 ranjenika sa korejskog ratišta preko Sueza za

Empire Windrush

Hapšenje (1)

Ravnoteža sila u Evropi 1914

Krenuo sam uza stepenice i popeo se do izlaza na palubi, a sa jedne i s druge moje strane bio je u mene uperen po jedan revolver

**Pišu: Snežana Pejović i
Joško Katelan, arhivisti**

U ovom broju osvrnuti ćemo se na teški položaj ratnih zarobljenika i zatvorenika u „Dvojnoj monarhiji“, koristeći opise situacija iz „Sjećanja i uspomena“

kapetana Hinka Bartulovića u kojima on govori o svom hapšenju i vremenu provedenom u Kotorskom zatvoru, gdje je u gotovo nemogućim uvjetima uspio preživjeti i dočekati puštanje na slobodu.

Inače, u Austro-Ugarskoj je tokom rata izgrađeno oko 50 velikih logora za ratne zaro-

bljenike, kao i oficirskih stanica za zarobljene oficire, radnih logora i mjesta za internaciju. Međutim, austrougarske vojne vlasti se nisu trudile ispuniti ni minimum sanitarnih i higijenskih zahtjeva, pa su izgledilo da zatvorenici prežive bili svedeni na najmanju moguću mjeru. Samo u Mathausen-

u nekoliko tisuća zarobljenih Srba umrlo je u prvim mjesecima rata.

Od 1916. godine položaj zatvorenika u Crno-žutoj monarhiji se stalno pogoršavao zbog ekonomske krize i nestašica. Na tisuće zatvorenika je umiralo od bolesti, iscrpljenosti i neuhranjenosti. Mnogi zatvorenici su se u pismima koja su slali svojim voljenima žalili na užasnu situaciju u zatočeništvu.

Međunarodni Crveni križ i slične organizacije kroz svoj humanitarni rad pokušavale su unaprijediti položaj zatvorenika putem raznih akcija još od početka ratnih događanja. Kako se može vidjeti u arhivskim izvorima sačuvanim u Istorijskom arhivu Kotor, još 30. srpnja 1914. godine je Okružna uprava iz Zadra poslala Opštini Kotor obavijest za otvaranje mjernih odbora

Crvenog križa, tako da je bilo za očekivati da se veća pažnja poklanja ne samo ranjenim vojnicima, već i zarobljenicima. Međutim, prema riječima povjesničarke Verene Moritz (<http://ww1.habsburger.net/en/chapters/situation-prisoners-war-austria-hungary>) uspjeh ovog angažiranja nije doveo do očekivanih rezultata zbog austrougarske politike vezane za ratne zarobljenike vođene takozvanim 'načelom reciprociteta'. Mnogi oficiri su se žalili kadgod bi otkrili određene propuste u postupanju sa zatvorenicima, kao i u njihovom snabdijevanju. U isto vrijeme, međutim, teška

ekonomska situacija vezano za snabdijevanje praktično je onemogućavala bilo kavo poboljšanje takvog stanja, a posebice je to bilo otežano tokom dvije posljednje godine rata. Austro-Ugarska je bila dužna, kao i druge države učesnice u Prvom svjetskom ratu, slijediti odluke Haške konvencije iz 1907. godine (njome su revidirane odluke Haške konvencije iz 1899. godine koje se odnose, između ostalog, na zakone i običaje rata na kopnu i na prilagođavanje načela Ženevske konvencije iz 1864. na pomorski rat). O tretmanu zarobljenog oficirskog kadra, koji je prema Konvenciji trebalo

kako se nijesam mogao sjetiti da li mi je on vratio tu moju pismenu poruku.

Iz svega što sam mogao nazreti toga jutra bilo je samo sumnjivo koji zadatak ima treća divizija bojnih brodova i meni nije bilo jasno da li dolazi u pomoć prevratnicima ili lakim krstaricama i podmornicama u Đenoviću i Baošiću.

Put što ga je ova divizija imala prevaliti iz Pule do Herceg Novog u čijem je zaljevu sidrila, iznosio je 264 nautičkih milja (Nm).

Bojni brodovi ove divizije mogli su razviti u plovidbenoj formaciji brzinu od 20Nm/h i da stignu u Boku u vremenu od

15 sati vožnje. Ovu brzinu vožnje brodovi su mogli da upotrebe jer su išli u pomoć bilo prevratnicima, bilo onim drugima.

Mnogo je vjerovatnije da su brodovi plovili brzinom vožnje od 15 Nm/h, koju su sva tri broda mogla normalno da izdrže do kraja

puta. Podaci o njihovoj brzini objavljenom u službenim izdanjima, kao i svi ostali podaci, smatram da nijesu pouzdani, jer je flota u ranijim poduhvatima uvijek vozila sa normalnih 15 Nm/h, a da ne remeti red formacije, te da bi mogla vršiti u slučaju potrebe sve taktičke manovre bez poremećaja i zastoja.

Brodovi ove divizije imaju kotlove na vodu tipa *Yarrow*, što znači da u vremenu od 45 minuta mogu razviti normalnu brzinu vožnje, a od malo vatre do pune pare dolazili su u vremenu od 15 do 25 minuta. Pretpostavlja se da je u diviziji jedan brod bio u službi

sprovoditi njihovim smještajem u tzv. „stanice“ za oficire, možemo steći realniju sliku kroz dio iz ispovijesti kapetana Hinka Bartulovića, koji je iskusio svu golgotu uhapšenika.

„Sjećanja i uspomene“, strana 169

„... Bio sam umoran i pospan, pa sam ranije pošao na svoj brod da spavam i odmah zaspao u svojoj kajiti. Prije nego li sam usnuo sjetio sam se da sam i danas poslao posilnog Baci sa istom jučerašnjom porukom Sesanu i da mi je on rekao da nije mogao proći zbog barikada na putu i ni-

prve pripravnosti, drugi druge, a treći slobodan sa pogašenim kotlovima. Drugim riječima, da bi mogla da isplovi cijela divizija bilo bi joj potreban cijeli jedan sat od primanja do izvršenja naređenja, t.j. do isplovljenja iz luke. Svi su brodovi morali imati punu paru da bi bili pokretljivi odmah na izlasku iz Pule, jer tu bi je mogla dočekati neka saveznička podmornica, neprijateljska, na moru neki površinski brod ili divizija brodova, a iz vazduha bi mogla biti napadnuta od neprijateljskih aviona.

Pretpostavkom da su brodovi isplovili iz Pule 01. 02. 1918. godine u 08:00 h za Herceg Novi, oni su morali prekaliti 264 Nm puta, a sa brzinom vožnje od 14 Nm/h, plovili bi 18,86 sati i sidrili pred Herceg Novi u 10:86 sati sutradan na 02. 02. 1918. godine.

U Herceg Novome su očekivali ovu treću diviziju 02. 02. 1918. u 24:00 sati.

Ako se uzme u obzir da su u noći između 31. 01. i 01. 02. 1918. godine već zauzeli u Boki mađarski vojnici svoje položaje u Herceg Novome i sve do Kumbora, znači da je Komanda mornarice u Puli bila na vrijeme obaviještena o pokretu od neke komande u Boki i od nekog komandanta ratnog broda ili od signalne stanice, radiostanice Klinci poviše Rosa, pa je mogla na vrijeme da izda naređenja i uputstva brodovima što ih šalje u Boku. Ta uputstva i naređenja brodovi su mogli dobiti prije osam sati na 01. 02. 1918. godine i stići u Herceg Novi sa brzinom vožnje nešto višom od normalnih 15 Nm/h sa kojima se je plovilo u vrijeme rata da bi se održale formacije u redu i imalo uvijek dovoljno pare za izvršavanje manevara u slučaju jače potrebe ili napada od strane neprijatelja.

Treći februara 1918. godine

Tu noć, između drugog i trećeg februara, spavao sam mirno i dobro i nitko me nije uznemiravao ni trebao. Ujutru sam ustao oko šest sati i obavio osobne poslove, obukao se i pošao na remorker Gigant da tamo popijem kafu i nešto pojedem, jer na Tb16 nije bilo posilnoga, koji se je nalazio na Tb17 u Herceg Novome zajedno sa komandantom.

Kada sam stigao na Giganta, remorkera u popravku, u četverovezu nedaleko našeg lijevog boka, u njegovoj trpezariji našao sam već na nogama njegova komandanta i prvog oficira. Zajedno smo pili kafu i ja sam usput igrao šaha sa oficijom Bonetti. Nijesmo razgovarali o događajima u protekla dva dana, jer smo bili oprezni da nas tko ne sluša i prokaže. Stoga mi je izgledalo da će ovaj dan proteći mirno. Kad li negdje oko osam sati čusmo nad našim glavama, na palubi, neku buku i užurbane korake. To nas nije brinulo, pa nijesmo prekidali igru. Tada smo čuli da netko sa vrh stepenica, sa vrata na palubi, što vode u prostoriju gdje smo se nalazili nas trojica, ostrim i strogim glasom zove mene po prezimenu. Pošao sam da vidim tko me zove. Nijesam učinio ni tri stepenice kada sam ugledao revolver uperen u mene i na ruci znak korveten kapetana. Tada sam se sjetio da nemam kape na glavi, pa sam se okrenuo i vratio u trpezariju da je uzmem. Brzim pogledom opazio sam Uccellina i Bonetti da stoje nijemi i okamenjeni. Valjda su oni prepoznali kapetana korvete ili ga vidjeli i nešto za mene rđavoga naslutili. Opet onaj oficir više i zove me po prezimenu da izađem na palubu. Bilo me je strah da ta dvojica ne pucaju na mene i pogode moje prija-

telje, koje nijesam stigao ni da pozdravim.

Odmah, sada s kapom na glavi, krenuo sam uza stepenice i popeo se do izlaza na palubi, a sa jedne i s druge moje strane bio je u mene uperen po jedan revolver. Tada su se oba oficira uklonila i ja sam stupio na palubu, gdje su me dočekala još dva oficira sa revolverima, koja su zašla za moja leđa. Jedan je bio Linien-schiffsleutenant Pachta Graf von Rayhofen, Friedrich, rođen 1890, u službi od 12. 9. 1911, a u rangu od 1. 7. 1915, s kojim sam kao đak na Erz. Ferdinandu u Puli više puta bio u njegovoj straži. Drugi je bio rezervni Korvettenleutenant Schalteger Herman, rođen 1886, u službi od 1. 10. 1910, u rangu od 1. 11. 1915, s kojim sam se jednom upoznao negdje u Puli, Trstu ili Boki.

Odmah smo se pred vratima postrojili u potiljak: prvi je pošao kapetan korvete, drugi Linien-schiffsleutenant, treći ja, četvrti Fregatenleutenant i peti Korvettenleutenant. Svi su imali u rukama revolvere uperene u mene i o boku duge sablje što su im se vukle po palubi i kaldrmi.

Krenuli smo. Koraci nam odzvanjaju po drvenoj palubi. Na brodu mrtva tišina. Tog časa okrenut prema molu nijesam vidio na Gigantu ni oficira ni mornara. Malo kasnije kada sam pogledao put mog broda Tb16 vidio sam podoficire i mornare gdje stoje na palubi s kapom u ruci u stavu mirno. Skrenuo sam pogled za čas prema Gigantu i vidio da i tamo stoje podoficiri i mornari u stavu mirno s kapama u ruci.

Sa Giganta sišli smo po drvenom mostu na krmi istim redom na molo da se poslije pređenih nekoliko koraka popnemo drvenim mostom na krmu Tb16. Tada sam vidio

Brodovi pred Kotorom

s jedne i druge strane podalje od nas više prama pramčanoj palubi posadu broda u stavu mirno i s kapama u ruci.

Kada smo došli do pred vrata, Niederganga, oficirskog stana po (?) sam s desnom rukom u džep od hlača da izvučem ključe s namjerom da otvorim vrata. U isti čas me je uhvatila za ruku nečigova čvrsta ruka, bio sam opkoljen sa svih strana i sva četiri revolvera bila su uperena u mene. Druga nečigova ruka u isti čas uhvatila me je za drugu ruku. Odmah sam izvrnuo desnu ruku, raširio šaku i na dlanu pokazao ključe. Tada su predamnom (!) sišli u stan prva dva oficira, koja su išla predamnom (!), pa ja i zamnom (!) druga dva oficira uvijek revolverima uperenim u mene.

Cijelo vrijeme na ovom putu nijesam progovorio ni riječi, a tako ni oficiri nijesu govorili. Kada smo stupili u trpe-

zariju zbili su se oko mene i počeli pretres. Morao sam im otvoriti ormane u kojima su se nalazili hidrografske karte, povjerljivi plovidbeni planovi, planovi minskih polja, šifranti i dešifranti, palubni dnevni, željezna zaliha, Biserner Vorrat, što su sve znalački pregledali na brzinu. I, moja je sreća bila da nijesu primjetili odrezak novčane uputnice za neki novac što sam ga bio poslao Sesanu u Pulu, vratio mu pozajmljeno ili za nešto drugo. To je bila stara neka uputnica i nikako se ne sijećam zašto i kako je došla u ovaj ormarić.

Iz trpezarije prešli smo svi skupa zbijeni u hodnik i ja sam se uvijek nalazio u sredini mojih čuvara. Dvojica su ušli u moju kajitu, a ja sam stajao na njezinim vratima. Druga dvojica stajali su iza mene. Tada su mi naredili da uzmem što mi je potrebno. Pošto nijesu rekli ništa drugo, ja ih

nijesam ni pitao što imam da uzmem i zašto bi mi bilo potrebno, pa sam uzeo prvo što mi je došlo pod ruku: jednu dugu, meku, kožnatu torbu u koju sam strpao ručnik, Odol za zube, Lilienmilch seife, par rubaca. To sam morao da učinim veoma brzo i da odmah izađem u hodnik. Tada su zapечатili vrata trpezarije i moje kajite.

Istim redom u potiljak izašli smo na palubu i dok su zaključavali vrata pogledao sam put pramca i put Giganta. Vidio sam da podoficiri i mornari stoje u stavu mirno s kapama u ruci.

Kada smo sišli na molo krenuli smo lijevo, na stranu na kojoj je bio privezan brod za naročite svrhe Mars, građen 1878. i 1893. godine, dug 87, širok 19.0 i gaza 7.6 m; deplasmama 7.00 tona; oklopljen: 369, 369, 304, 39 mm, oružan topovima: 6 od 24 cm, 5

od 15 cm, 13 od 4,7 cm, 2 od 7 cm, 2 mitraljeza i podvodnim lansirnim cijevima, stroj od 8000 Ks, brzina vožnje 16 Nm/h, mirnodobski normalni broj posade 574 čovjeka.

U brod smo ušli s mola na jedna bočna vrata, pa niz siz ušli redom u Bamf barkassu što nas je čekala pod njegovim lijevim bokom. Putem do Mar-sa podoficiri i mornari skidali su kape i stajali u stavu mirno dok smo prolazili mimo njih.

Nijesmo ni posjedali na krmi parnog čamca, a on je već krenuo prama izlazu iz luke, iz Tivta i na izlazu usmjerio pramac prema Herceg Novoga. Tada sam pomislio: Vode me na Španjolu, tamo su strijeljali Hadžiju i Srzentića. Ali, eto sada skreću u velikom luku put Veriga. Pomislio sam: vode me u Kotor, na Mokru ploču. Čamac sada skreće desno. Vidim pred pramcem Donju Lastvu.

Putem me je prepoznao Linienschiffsleutenant Pacha i progovorio samnom par riječi pozdrava. To je bilo sve. Drugi su šutjeli.

Kada smo došli u Donju Lastvu predali su me nekom podoficiru i odmah krenuli natrag. Podoficir me je poveo preko puta u dvorište katoličke crkve. Dvorište je bilo ograđeno visokim željeznim rešetkama. Kada su se zamnom zatvorila željezna vrata našao sam se u gomili mornara, koji su tu već čekali svoju sudbinu. Svi smo stajali na nogama, jer nijesmo imali gdje da sjednemo. Vrijeme je prolazilo. Sunce je peklo. Bio sam gladan. Ni drugi nijesu bili siti. Valjda ni oni nijesu ništa jeli i pili od juče. Tješio sam se što sam sinoć večerao a jutros popio kafu na Gigan-tu u Tivtu. Bio sam umoran. Pozvao sam podoficira i rekao mu da moram negdje da sjednem. Izveo me je iz dvorišta i poveo uz stepenice susjedne

kuće, pa sam na vrh njih sjeo na kamenu ogradu u hladu. Bilo mi je sada mnogo lakše. Do mene je ostao neki mornar da me čuva. Ne sijećam se da li je on bio naoružan. Vrijeme je sporo prolazilo. Nijesmo dobili ni hrane ni vode. Nešto se je čekalo. Kratki sumrak i veoma brzo spustila se na Lastvu tamna noć.

Tada je stigao u Lastvu jedan remorker sa maonom u tegu. U pokrivenoj maoni bilo je prepuno mornara i u nju su strpali mornare iz naše ograde pred crkvom, a mene u remorker, čije ime zbog tame nijesam mogao da pročitam. Tada mi je prišao neki mladi oficir sa remorkera i predložio mi da se iskrkam u Tivtu, a otale da idem tamo gdje hoću. Lijepa i plemenita ponuda. Remorker je ostavio maonu u Lastvi i pošao u Tivat i ja s njime. Bila je tama pa nijesam mogao da vidim tko je komandant remorkera i njegov oficir. U Tivtu se nijesmo zadržali i odmah smo se vratili u Lastvu. Sada je i na remorkeru bilo dosta mornara. Uzeli smo maonu u teg i krenuli u tamu, put Veriga pa otale desno put Stoliva, Prčanja i Kotora.

Jedva se je vidilo prst pred okom. Približavali smo se Prčanju, pa sam mislio sada na oca i ostale moje u Dubrovniku i ujake i ostale rođake na Prčanju. Hoću li ih viditi ikada više?!

Pristali smo uz Lužu u Kotoru. Tama ko u rogu. Uz ivicu pristaništa na dohvat ruke, postrojena je mađarska vojska u ratnoj opremi, s noževima na puški (!)

Iskravaju mornare iz maone i remorkera i vode ih dalje od brodova u tamu. Mene iskravaju najzadnjega i dva kopnena oficira stavljaju me u sredinu i vode u tamu. Vode me uzduž postrojenih mornara, od njihova začelja do čela. Mornari su postrojeni u trore-

dove na čijim bokovima je stajao po jedan naoružani vojnik. Stigli smo na čelo čete. Nalazio sam se između dva oficira sa torbom u ruci i pelerinom preko ramena. Krenuli smo u gustu tamu niz pristanište. Teški i umorni koraci pješadije i mornarice zaparali su tamu i pomutili grobnu tišinu i noćni mir. Nigdje žive duše, tračka svjetlosti. Ne čuje se glasa. Stigli smo do mosta na Gurdiću. Skrećemo desno, pa malo zatim, lijevo. Pitam se: Gdje nas to vode? Na Trojicu? Na strijeljanje?

Niže katoličke crkve u Škaljarima zaustavili su nas na putu. Noć hladna je ledena. Provode nas kroz neku žicu niz nasip puta. Mornari idu naprijed, a ja za njima zadnji. Sišli smo u neko polje što se proteže od puta do podnožja Lovčena, što je prekriveno mnogobrojnim stražarima sa noževima na pušci, koji tu stoje ko figure na šahu. Mornari skreću lijevo i ulaze u neku tamnu baraku. Ulazim za njima u neki tamni i uski hodnik iz kojega izbija smrad i zapara. Čuju se glasovi i psovke mornara. Zaokrećem desno i eto me pred nekim otvorenim vratima, neke velike prostorije dupkom pune mornara. Kiseli vazduh, skoro potpuna tama, smrad, žagor. Nema svjetlosti. Psovke, protesti, galama. Nijesam trpio pokvareni vazduh, pa sam se okrenuo i vratio u hodnik. Cijelu noć šetao sam po hodniku gore-dole i svakim okretom dolazio sam do vrata barake na kojima su stajali dva oficira. Na polju su blještali bajoneti na puškama stražara, bio je led i vidilo se da je oficirima i stražarima bilo studeno. Ja sam bi premrznut i zato sam neprestano bio u pokretu po uskom hodniku da bih se bilo kako ugrijao. Do ulaza u baraku s lijeva nalazila se je jedna mala i uska prostorija u kojoj se je

crvenila jedna gvozdena peć i u koju bi svaki čas ulazio po jedan oficir da se malo ugrije.

Četvrti februara **1918. godine**

Negdje pred svanućem dva oficira redom su popila po zdjelicu crne kave u maloj sobici. Jedan me je oficir pozvao da i ja popijem malo kave. Zdjelica je stajala već puna na glavi stola u maloj sobici. S unutrašnje strane glave stola, tik uza zid i do stola žarila se crvenilom usijana peć, a dva koraka od peći bila su širom otvorena vrata sobice kroz koja je u sobu ulazio leden vazduh. Ušao sam i sjeo na stolicu između peći i vrata. Hladan vazduh ledio mi je lijevu, a vrući desnu stranu tijela pržio. Bio sam gladan i žedan, pospan i umoran. Uхватило me je neko mrtvilo kada sam sjeo na stolicu. Glava mi se je spustila na prekrizene ruke na ivici stola. Kava se je pušila. Oficiri su razgovarali na vratima barake. Ništa nijesam čuo, ništa nijesam osjećao. Nozdre mi je nadražavala para vrele kave. Zurio sam sanjivo u zdjelicu. Svakakve misli jurile su mojom glavom, dolazile i nestajale. Iz barake nitko nije izlazio ni u nju ulazio. Nije mi se dalo da se ugrijem kavom. Pomislio sam da noćas vrag ne spava. Oficiri mi govore da popijem kavu, ali meni, ne znam zašto, nije se dalo da je prinesem ustima. Tada uopće nijesam pio kave. Ostavio sam je netaknutu.

Napokon je svanulo ledeno jutro. Kroz sumaglicu se probijaju prvi traci danjeg svjetla. Ustao sam polu pečen, polu leden i izašao u hodnik. Šetao sam hodnikom gore-dole ne bi li se nekako malo ugrijao. Kada su oficiri izašli pred baraku izašao sam i ja i stao između njih i vrata barake. Vidim svugdje led. Svugdje stra-

žar do stražara, vojnik do vojnika, puška do puške, nož do noža. Poređani su po poljani ko figure na šahovskom polju. Kroz sumaglicu probijaju se prvi zraci svijetla što se odbijaju bljeskom od stražarskih noževa. Tapkam nogama na mjestu i rukama mlatim unakrst po tijelu ne bi li se malo ugrijao. Gledam unaokolo i pazim da me ne opaze u što gledam. Pogledao sam na put otkuda smo sinoć došli u baraku. Slika koju sam ugledao veoma me je iznenadila. Vidim nekoliko mornara naoružanih sa noževima na puški da vode uz put od Škaljara nekog oficira. Vidim kada su bliže došli da je to rezervni oficir Mistat, kojega sam ja zamjenjivao na Tb17 dok je bio na godišnjem odmoru, a kojega nijesam vidio ni u Herceg Novome ni u Tivtu prva tri dana prevrata.

Kada je sišao s puta i došao pred baraku skamenio sam se od snebivanja. Mistat tek što me je ugledao počeo je da protestira na njemačkom jeziku, da se žali na koji su ga način doveli amo, da se pozivlje na Pravila službe, što su ovime povrijeđena, jer, njega, Mistata, mornaričkog oficira, mogli su uhapsiti i amo dopratiti samo oficiri, a ne mornari i zatvoriti ga u oficirski zatvor, a ne zajedno sa mornarima. Promatrao sam ga i nijesam mu odgovarao. Pustio sam ga da se izjada. Cijelo vrijeme sam se pitao: zašto baš od svih rezervnih oficira u Boki je izabran Mistat da meni pravi društvo?

On je bio čini mi se na godišnjem odmoru u Beču. Za vrijeme prevrata u Ratnoj mornarici nije bio u Boki, pa samim tim ni na svom brodu Tb17, jer sam ga ja zamjenjivao. Zašto baš da zatvore njega, koji je bio veoma strog prema sebi i drugima, mlađim i starijima, od kojih je zahtijevao da se strogo poštivaju sva Pravila službe. Sada je Mistat

bijesnio. Ponekad bih mu klimajući glavom dao na znanje da mu povlađivam, ali mu nijesam odgovarao.

Mistat sada kao da od mene traži da mu sve povladim kada ugledah da niz put dolaze od katoličke crkve tri viša oficira. Okrenuo se je da pogleda u što gledam, pa sam mu rekao da je onaj oficir u sredini komandant Boke Kotorske i da je najbolje da se žali njemu. Ja nijesam znao tko je od tih oficira komandant. Blizu nas stajali su oficiri straže. Mistat je tražio od jednog da mu dozvoli da govori sa komandantom, pa je pošao na put. Par koraka pred njima Mistat je stao, propisno pozdravio, žalio se. I oni su stali, saslušali ga i umirili, obećali mu da će popraviti grešku tek što pronađu u gradu propisnu sobu za nas obojicu.

Mistat je ljutit i nastavio je da mi drži lekciju iz Pravila službe. Sada sam mu sve glasno povlađivao, ohrabrivao, bodrio i raspaljivao, a da to on nije primjećivao.

Prošlo je neko vrijeme i eto nekog podoficira kopnene vojske sa revolverom u ruci, koji mi je rekao da idemo u grad i revolverom mi pokazao put. Rekao je da su u gradu našli za mene sobu. Pošao sam, a podoficir je išao nekoliko koraka zamnom. Nešto pozadi nas išao je isto tako i Mistat praćen od podoficira koji je u ruci držao revolver.

U grad smo ušli na vrata od Gurdića, a da putem nijesmo progovorili ni riječi.“

Tešku priču kapetana Bartulovića o vremenu provedenom u Kotorskom zatvoru donijet ćemo u narednom broju, baš kao i osvrt na tragični kraj pobunjenih mornara.

(Nastavit će se)

Prvi hrvatski kralj

Kneza **Mutimira** naslijedio je knez **Tomislav** (910. – 928.) za kojega se pretpostavljalo da je bio njegov sin. Početak vladavine kneza Tomislava obilježila je borba s Mađarima koji su se koncem 9-tog i početkom 10-tog stoljeća naselili na područje srednjeg Podunavlja i Potisja. Knez Tomislav ne samo da je porazio Mađarsku vojsku koja je kretala u česte pljačkaške pohode k Hrvatskoj, nego je svoju vlast ponovno uspostavio na području Panonske Hrvatske. Ta pobjeda je i danas iznimno važna, jer su se tada po prvi put spojili pod istim vladarom hrvatske krvi sjeverni i južni krajevi, od Drave do Jadranskog mora i rijeke Drine na istoku, u jedinstvenu državu, koja je pokrivala površinu oko 120.000 km².

Kralj Tomislav

Povijesne prilike 924. godine omogućile su knezu Tomislavu zavladata i dalmatinskim gradovima koji su bili pod upravom Bizanta. Radi prijatnije od navale Bugara, bizantski car **Konstantin VII.** tražio je Tomislava za svoga saveznika. Kako su u to doba Zadar, Rab, Krk, Osor, kao i Trogir i Split bili pod bizantskom vlašću, car Konstantin VII. Porfirogenet naredio je da svi ovi gradovi, kao i pripadajući im otoci i zemlje u zaleđu, prijeđu pod vlast hrvatskog vladara Tomislava. Pod Tomislavovu vlast spali su i svi dalmatinski biskupi pa on izmiruje splitskog metropolitu s papom, a sve biskupije u Dalmaciji vraća pod krilo latinske crkve. Tako je bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet napisao u svojoj

knjizi *O upravljanju carstvom* (*De administrando imperio*), da je tadašnja »Hrvatska mogla dići 60.000 konjanika i 100.000 pješaka; da je imala 80 velikih brodova (sagena), na svakomu do 40 mornara-ratnika, i 100 manjih brodova (kondura), na svakom 10-20 mornara-ratnika«. Gledajući te vojne snage, može se proporcionalno procijeniti da je u to doba Hrvatska približno mogla imati oko 2.000.000 stanovnika. Nakon što je imao čvrstu vlast nad Primorskom i Panonskom Hrvatskom kao i velikim dijelom današnje Bosne i Hercegovine, knez Tomislav proglašen je 925. godine hrvatskim kraljem. Krunu i druge krunidbene znakove Tomislav je dobio iz Rima, gdje je vladao papa **Ivan X.** koji ga iste godine u pismu oslovljava s titulom *rex*, što se uobičajeno prevodi s *kralj*.

Crkveni sabori u Splitu

Godine 925. papa Ivan X. (914. – 928.) je odobrio sazivanje crkvenog sabora u Splitu na zahtjev dalmatinskih biskupa i hrvatskog biskupa koji je stolovao u Ninu. Papa je bio zainteresiran za obnovu jedinstvene crkvene provincije, ali ga je više opterećivao problem širenja glagoljice i slavenskog bogoslužja u granicama dalmatinskih biskupija, a time i bizantskog utjecaja. Glede slavenskog bogoslužja zaključeno je da se glagoljaši neće zarediti ni promicati ukoliko ne nauče latinski. Biskupi su bili najviše zainteresirani da se riješi pitanje tko će upravljati ujedinjenom hrvatsko-dalmatinskom crkvom. Za čast me-

tropolita natjecali su se ninski biskup **Grgur**, zadarski biskup **Formin** i splitski nadbiskup **Ivan**. Sabor je zaključio da metropolitom postane splitski nadbiskup. Ninski biskup Grgur smatrao je kako je on trebao postati metropolitom, jer je njegova biskupija bila teritorijalno najveća i imala najviše vjernika. Obnašao je i položaj prvog crkvenog čovjeka hrvatske države i smatrao je da je to položaj koji slijedi metropolitska čast pa je uložio papi žalbu na zaključke sabora. Zbog toga je 928. sazvan novi sabor koji je potvrdio donesene odluke na saboru 925. godine, a tom je prilikom odlučeno da se ukine ninska biskupija, a njezino je područje podijeljeno dalmatinskim biskupima.

Sukob s Bugarskom

Nakon što je osvojio Srbiju, bugarski car **Simeon** krenuo je s vojskom na Hrvatsku. Simeon je tada na Tomislava, odnosno Hrvate, poslao svog iskusnog i proslavljenog vojskovođu **Alogobotura**. Veliki poraz Bugari su doživjeli u 926. godine, negdje na području Bosne, kada je Tomislav uspio u cijelosti unistiti bugarsku vojsku pod vodstvom vojvode Alogobotura. Kako su oba vladara održavali dobre odnose s papom Ivanom X., papa je uspio pregovorima okončati rat ubrzo nakon same bitke. Iako nije došlo do promjena državnih granica sukobljenih strana, Poraz Bugarske vojske, tada najjače na Balkanskom poluotoku najbolje je svjedočanstvo o moći i snazi Kralja Tomislava i Hrvatske.

Časopis bez granica

Časopis Hrvatski glasnik, izdavača Hrvatskog građanskog društva, jedino je glasilo Hrvata Crne Gore. Bavi se temama važnim za život hrvatske zajednice u Crnoj Gori: političkim, gospodarskim, društvenim, kulturnim, povijesnim... ali je i u stalnoj misiji povezivanja dvaju država Hrvatske i Crne Gore

Distribuirana se u Crnoj Gori, Hrvatskoj, Europi, SAD, Kanadi, Australiji...

Otvoreni smo za suradnju, sugestije i dobronamjerne primjedbe.

Nastojimo da svaki sljedeći broj uradimo bolje i kvalitetnije, sa raznolikim i zanimljivim sadržajem.

Budite i dalje s nama, šaljite Vaše priloge, budite i Vi jedan od kreatora našeg i Vašeg lista!

ČASOPIS MOŽETE PRONAĆI:

U Kotoru u Katedrali sv. Tripuna i u uredu HGD CG,

U Baru kod predsjednika podružnice Vlada Marvučića,

U Podgorici u prostorijama podružnice, Trg Božane Vučinić bb,

U Herceg Novom u župnom uredu sv. Jeronim i kod predsjednice Crnić i knjižari "SO"

Tiskanje časopisa potpomogli:

OPŠTINA KOTOR

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

* FOND ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA

* DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

* TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ZAGREBA

* DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN HRVATSKE

Ledo Pizze
opasno dobre!

NOVO!

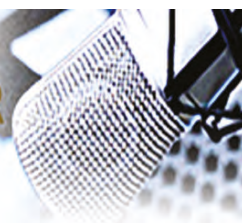
www.ledo.hr

99,0 MHz i 95,3 MHz

LOKALNI JAVNI EMITER RADIO KOTOR

S ponosom nosimo ime svoga grada!

RADIO
DUX
97,4 fm
www.radiodux.me

102 fm
SKALA
RADIO
Kotor

Nezavisni radio, Stari grad,
Trg od oružja, 85330 Kotor

88,5mhz 90,8 mhz
radio
Tivat

RADIO TIVAT

E-mail radiotiv@t-com.me
www.radiotivat.com

tel/fax-032/672-202, 670-131
marketing 032/660-100

BokaNews

www.bokanews.me
www.bokanews.com
e-mail: boka@bokanews.me

ZAGREB

HRVATSKA

grad kulture

pogledajte osluhnite osjetite

ISKORISTITE MOGUĆNOSTI KOJE VAM PRUŽA **ZAGREB CARD!** www.zagrebcard.fivestars.hr

